Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

Studijní obor: Finance

KOMPARACE DAŇOVÉHO SYSTÉMU ČESKÉ REPUBLIKY A SLOVENSKÉ REPUBLIKY SE ZAMĚŘENÍM NA DAŇ Z PŘÍJMŮ

Comparison of taxation in the Czech Republic and Slovak Republic with focus on income tax

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:
Ing. Petr VALOUCH, Ph.D.

Autor:
Bc. Filip VYŠŇOVSKÝ

Brno, 2019

MASARYKOVA UNIVERZITA
Ekonomicko-správní fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Akademický rok: 2018/2019

Student:	Bc. Filip Vyšňovský
Obor:	Finance
Název práce:	Komparace daňového systému České republiky a Slovenské republiky se zaměřením na daň z příjmů
Název práce anglicky:	Comparison of taxation in the Czech Republic and Slovak Republic with focus on income tax
Cíl práce, postup a použité metody:	Cíl DP: Cílem práce je provést srovnání daňového systému České republiky a Slovenské republiky se zaměřením na daň z příjmu. Dalším krokem bude identifikace kladů a záporů obou daňových systémů, následné zhodnocení daňového zatížení konkrétních daňových poplatníků a případné doporučení k daňové optimalizaci těchto subjektů. Postup práce: 1. Definice základních pojmů na základě studia relevantní literatury a ostatních zdrojů 2. Srovnání legislativy obou zemí z pohledu daňového systému se zaměřením na daň z příjmů 3. Analýza daňového dopadu na různé typy daňových poplatníků 4. Vyhodnocení, doporučení, závěry Použité metody: Analýza, komparace, dedukce, syntéza
Rozsah grafických prací:	Podle pokynů vedoucího práce
Rozsah práce bez příloh:	60 – 80 stran
Literatura:	PELECH, PETR a VLADIMÍR PELC. *Daně z příjmů s komentářem 2018*. 17. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2018. ISBN 978-80-7554-144-4. HNÁTEK, Miloslav. *Zcela legální daňové triky : pro podnikatele, svobodná povolání, pronajímatele, zaměstnance, studenty, seniory*. 2. rozšířené vydání. Praha: Esap, 2018. 248 stran. ISBN 9788090589964. PELECH, Petr a Iva RINDOVÁ. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018*. 26. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2018. 391 stran. ISBN 9788075541147. DVOŘÁKOVÁ, VERONIKA, MARCEL PITTERLING a HANA SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2018*. 3. vyd. Praha: Wolter Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-125-5.
Vedoucí práce:	Ing. Petr Valouch, Ph.D.
Pracoviště vedoucího práce:	Katedra financí

Jméno a příjmení autora:	Filip Vyšňovský
Název diplomové práce:	Komparace daňového systému České republiky a Slovenské republiky se zaměřením na daň z příjmů
Název práce v angličtině:	Comparison of taxation in the Czech Republic and Slovak Republic with focus on income tax
Katedra:	Financí
Vedoucí diplomové práce:	Ing. Petr Valouch, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Anotace

Předmětem diplomové práce „Komparace daňového systému České republiky a Slovenské republiky se zaměřením na daň z příjmů“ je rozbor systému zdanění fyzických osob a právnických osob v České republice a následně ve Slovenské republice. První – teoretická část práce se věnuje popisu daňového systému jako celku, následně se zabývá teoretickými aspekty zdanění jednotlivých daňových systémů. V druhé – praktické části je provedena analýza nejvýznamnějších společných znaků a rozdílů mezi daňovými systémy, následně jsou na konkrétních poplatnících zobrazeny aplikační rozdíly mezi jednotlivými systémy a jejich daňovou zátěží.

Annotation

The subject of the thesis "Comparison of taxation in the Czech Republic and Slovak Republic with focus on income tax" is the analysis of the system of taxation of individuals and legal entities in the Czech Republic and subsequently in the Slovak Republic. The first – theoretical part of the thesis describes the tax, then it focuses on the theoretical aspects of taxation of individual tax systems. In the second – practical part, the most important common features and differences between tax systems are analyzed and afterwards tax legislation applied to specific tax payers to show tax burdens of taxation systems.

Klíčová slova

Zdanění, základ daně, předmět daně, daňový systém, daň z příjmů

Keywords

Taxation, tax base, tax object, tax system, income tax

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci *Komparace daňového systému České republiky a Slovenské republiky se zaměřením na daň z příjmů* vypracoval samostatně pod vedením Ing. Petra Valoucha, Ph.D. a uvedl v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu s právními předpisy, vnitřními předpisy Masarykovy univerzity a vnitřními akty řízení Masarykovy univerzity a Ekonomicko-správní fakulty MU.

V Brně dne 30. dubna 2019

vlastnoruční podpis autora

Poďakovanie

Na tomto mieste by som rád poďakoval Ing. Petrovi Valouchovi, Ph.D. za cenné pripomienky a odborné rady, ktorými prispel k vypracovaniu tejto diplomové práce. Taktiež by som chcel poďakovať za podporu všetkým, vďaka ktorým sa mi túto prácu podarilo napísať.

OBSAH

Obsah ... 11
Úvod ... 13
1 Daň a daňový systém ... 14
1.1 Funkcie daní ... 15
1.2 Daňové zásady ... 16
1.3 Členenie daní ... 17
1.4 Základné konštrukčné prvky dane ... 19
2 Daňová sústava Českej republiky ... 20
2.1 Daň z príjmov fyzických osôb ... 21
2.1.1 Subjekt dane ... 21
2.1.2 Predmet dane ... 22
2.1.3 Oslobodenia od dane z príjmov ... 25
2.1.4 Základ dane a jeho výpočet ... 27
2.1.5 Nezdaniteľná časť základu dane ... 31
2.1.6 Sadzba dane ... 32
2.1.7 Zľavy na dani ... 33
2.1.8 Zdaňovacie obdobie a daňové priznanie ... 34
2.2 Daň z príjmov právnických osôb ... 36
2.2.1 Subjekt dane ... 36
2.2.2 Predmet dane ... 37
2.2.3 Oslobodenie od dane ... 38
2.2.4 Základ dane a jeho výpočet ... 39
2.2.5 Sadzba dane ... 40
2.2.6 Daňovo uznateľné výdavky ... 41
2.2.7 Nezdaniteľná časť základu dane ... 42
2.2.8 Zľavy na dani ... 42
2.2.9 Zdaňovacie obdobie a daňové priznanie ... 42
3 Daňová sústava Slovenskej republiky ... 44
3.1 Daň z príjmov fyzických osôb ... 45
3.1.1 Subjekt dane ... 45
3.1.2 Predmet dane ... 45
3.1.3 Oslobodenia od dane z príjmov ... 48
3.1.4 Základ dane a jeho výpočet ... 49
3.1.5 Nezdaniteľné časti základu dane ... 51
3.1.6 Sadzba dane ... 53
3.1.7 Daňový bonus ... 54
3.1.8 Zdaňovacie obdobie a daňové priznanie ... 55
3.2 Daň z príjmov právnických osôb ... 57
3.2.1 Subjekt dane ... 57
3.2.2 Predmet dane ... 58
3.2.3 Oslobodenia od dane ... 58

3.2.4 Základ dane a jeho výpočet ... 59
3.2.5 Sadzba dane ... 61
3.2.6 Daňové výdavky ... 61
3.2.7 Nezdaniteľné časti základu dane ... 62
3.2.8 Úľavy na dani ... 63
3.2.9 Zdaňovacie obdobie a daňové priznanie ... 63
4 Sumarizácia rozdielov daňových sústav ... 65
4.1 Daň z príjmov fyzických osôb ... 65
4.1.1 Subjekt dane ... 65
4.1.2 Predmet dane ... 65
4.1.3 Príjmy, ktoré nie sú predmetom dane ... 66
4.1.4 Oslobodenia od dane ... 67
4.1.5 Základ dane ... 68
4.1.6 Nezdaniteľné časti základu dane ... 69
4.1.7 Sadzba dane ... 69
4.1.8 Zľavy na dani ... 70
4.1.9 Zdaňovacie obdobie a daňové priznanie ... 71
4.2 Daň z príjmov právnických osôb ... 71
4.2.1 Subjekt dane ... 71
4.2.2 Predmet dane ... 71
4.2.3 Oslobodenia od dane ... 72
4.2.4 Základ dane ... 72
4.2.5 Sadzba dane ... 73
4.2.6 Daňovo uznateľné výdavky ... 74
4.2.7 Zľava / úľava na dani ... 75
4.2.8 Zdaňovacie obdobie a daňové priznanie ... 75
5 Analýza dopadov na konkrétne daňové subjekty ... 76
5.1 Analýza dopadov zdanenia príjmov na fyzickú osobu ... 76
5.1.1 Zdanenie v daňovej sústave Slovenskej republiky ... 77
5.1.2 Zdanenie v sústave Českej republiky ... 79
5.1.3 Porovnanie ... 80
5.2 Analýza dopadov zdanenia príjmov na právnickú osobu ... 82
5.2.1 Zdanenie v daňovej sústave Slovenskej republiky ... 83
5.2.2 Zdanenie v daňovej sústave Českej republiky ... 83
5.2.3 Porovnanie ... 84
Záver ... 85
Zoznam použitých zdrojov ... 85
Zoznam použitých grafov ... 93
Zoznam použitých schém ... 94
Zoznam použitých tabuliek ... 95
Zoznam použitých skratiek ... 96
Zoznam použitých príloh ... 97

ÚVOD

Problematika daní sa týka každého jednotlivca. Môže sa jednať o povinnosť ich platenia alebo o to, že dane sú najdôležitejšou a najväčšou položkou príjmu do štátneho rozpočtu. Tieto príjmy sú následné prerozdeľované do rôznych oblastí. Hoci sa platenie daní neteší veľkej obľube, je neoddeliteľnou súčasťou fungovania jednotlivých štátov.

Témou mojej diplomovej práce je komparácia zdaňovania príjmov v Českej a Slovenskej republike. Porovnanie zdanenia medzi týmito dvoma sústavami som si zvolil z dôvodu, že pochádzam zo Slovenska a zaujímalo ma, do akej miery sa jednotlivé daňové systémy líšia. Vďaka dlhej spoločnej histórii neočakávam významné konštrukčné rozdiely medzi daňovými legislatívami, aj keď existujú určité odlišnosti v zdaňovaní.

Cieľom práce je vykonať porovnanie daňového systému Českej republiky a Slovenskej republiky so zameraním na daň z príjmov. Ďalším krokom bude identifikácia kladov a záporov oboch daňových systémov, následné zhodnotenie daňového zaťaženia konkrétnych daňovníkov a prípadné odporúčania k daňovej optimalizácii týchto subjektov.

Diplomová práca je rozdelené do piatich kapitol. Prvá kapitola sa venuje stručnému popísaniu daňového systému – funkciám, členeniu či základným konštrukčným prvkom daní. V druhej časti popisujem základné konštrukčné prvky dane z príjmov ako fyzických, tak právnických osôb v Českej republike a približujem najdôležitejšie aspekty zdanenia príjmov. Tretia časť je štruktúrou podobná druhej časti, no popisujem základné konštrukčné prvky dane z príjmov v Slovenskej republike.
Vo štvrtej časti sumarizujem najdôležitejšie rozdiely medzi konštrukčnými prvkami daňových sústav a ich aplikačné rozdiely, ktoré vplývajú na výpočet dane z príjmov.
V poslednej časti aplikujem daňové legislatívy oboch zemí na konkrétnych daňovníkov dane z príjmov fyzických osôb a dane z príjmov právnických osôb s cieľom poukázania na aplikačné rozdiely medzi sústavami.

Pri tvorení práce sme čerpali z rozličných zdrojov. Medzi najdôležitejšie môžeme zaradiť daňovú legislatívu Slovenskej a Českej republiky platnú v roku 2018.

1 DAŇ A DAŇOVÝ SYSTÉM

Daňovej teórii sa venuje značné množstvo autorov. Z toho dôvodu je možné sa stretnúť s viac či menej odlišnými definíciami dane. Toto vymedzenie sa mnohokrát odvíja od toho, v akej oblasti autor pôsobí. (Široký, 2016, str. 11)

Aby sme mohli adekvátne popísať daňový systém a jeho súčasti, musíme primárne zadefinovať niekoľko najvýznamnejších pojmov. Aj napriek tomu, že je daň frekventovaným pojmom, české a ani slovenské právo v súčasnosti nemá v žiadnom účinnom právnom predpise ustanovenie, ktoré by ho všeobecne a jednotne vymedzilo tak, aby túto definíciu bolo možné použiť v rámci celého právneho poriadku. (Dvořáková, 2018, str. 1)

V jednej z najpoužívanejších definícií je daň formulovaná ako zákonom stanovená povinná platba do verejného rozpočtu. (Moravec, Kukalová, Šulcová-Seidlová, 2017, str. 3)

Podľa Širokého je najčastejšie používané vymedzenie dane definované ako povinná, zákonom predom stanovená čiastka, ktorou sa na nenávratnom princípe odčerpáva časť nominálnych príjmov ekonomického subjektu. (Široký, 2016, str. 11)

Na základe skúmania daňových zákonov a predpisov je možné určiť základné vlastnosti dane, medzi ktoré patria predovšetkým:

- nedobrovoľnosť,
- neúčelovosť,
- neekvivalentnosť,
- nenávratnosť.

Povinnosť platiť daň z právneho uhlu pohľadu obmedzuje slobodu jednotlivca. Z toho dôvodu je takýto postup možný len na základe uloženia povinnosti všeobecne záväznou právnou normou. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 10) Ako je to napísané v článku 11 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd: Dane a poplatky je možné ukladať len na základe zákona.

Nedobrovoľnosť znamená zákonom stanovenú a vynútiteľnú povinnosť platiť dane. Neúčelovosť platieb znamená, že osoba platiaca dane nie je schopná určiť, na čo sa dané prostriedky použijú. Jediná výnimka sa nachádza v Slovenskom daňovom systéme a spočíva v použití podielu zaplatených daní na osobitné účely a to vo výške 2 % z dane z príjmov, pri ktorých daňový subjekt priamo určuje, ako sa majú použiť ním odvedené peňažné prostriedky do verejného rozpočtu. Neekvivalentnosť spočíva tom, že nie je žiadna súvislosť medzi hodnotou zaplatených daní a spotrebou verejných finančných statkov alebo nárokom na budúce plnenia z verejných výdavkových rozpočtov. Nenávratnosť znamená, že daňový subjekt nemá právo požadovať od štátu ich vrátenie a úhradou dane mu nevzniká právo na spätné protiplnenie.

1.1 FUNKCIE DANÍ

Dane všeobecne plnia veľké množstvo funkcií. Medzi autormi nepanuje zhoda, ktoré funkcie patria medzi najdôležitejšie. Delenie podľa autorov Kukalová, Moravec a Šulcová-Seidlová bolo z dostupných variácií najideálnejšie. Podľa týchto autorov sú za základné funkcie dani považované:

- fiškálna funkcia,
- alokačná funkcia,
- (re)distribučná funkcia,
- stimulačná funkcia,
- stabilizačná funkcia. (Moravec, Kukalová, Šulcová-Seidlová, 2017, str. 3)

Fiškálna funkcia je považovaná za primárnu funkciu daní a znamená schopnosť daňových výnosov naplniť verejný rozpočet. Podstatou tejto funkcie je vytvoriť dostatočné peňažné zdroje na financovanie štátnych a iných verejných úloh a potrieb.

Alokačná funkcia sa podľa Kubátovej uplatňuje, ak trh nedosahuje efektivitu v prerozdeľovaní zdrojov. Samotná funkcia spočíva vo vložení prostriedkov tam, kde ich trh vkladá málo alebo vo vyberaní prostriedkov z oblastí, kde ich je priveľa. (Kubátová, 2015, str. 19) Týmto spôsobom dokáže štát korigovať efektívnosť trhových mechanizmov na niektorých špecifických trhoch.

(Re)distribučná funkcia vychádza z toho, že rozdeľovanie dôchodkov v spoločnosti na základe tržných mechanizmov nemusí byť pre spoločnosť akceptovateľné. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 12) Z toho dôvodu dochádza k presunu časti dôchodkov od bohatších subjektov k sociálne slabším subjektom prostredníctvom transferových platieb. Ide o zohľadnenie sociálneho aspektu daní, ktoré sa však často dostáva do rozporu s efektívnosťou či spravodlivosťou daňového systému. (Burák, 2016, str. 12)

Stimulačná funkcia napomáha usmerňovať správanie daňovníka, ktorý sa zvyčajne snaží minimalizovať svoju daňovú povinnosť. Štát sa ho snaží pomocou tohto nástroja nasmerovať k určitému vhodnému správaniu alebo ho naopak od nejakého správania odradiť. Daň sa z toho dôvodu stáva nielen stimulátorom výroby, ale aj spotreby. (Moravec, Kukalová, Šulcová-Seidlová, 2017, str. 4)

Stabilizačná funkcia verejných financií znamená zmierňovanie cyklických výkyvov v ekonomike v záujme zaistenia dostatočnej zamestnanosti, cenovej stability a ekonomického rastu. Na túto funkciu ale existujú v ekonomickej teórie rozporuplné názory. (Široký, 2016, str. 20)

V súčasnej dobe sú dane z príjmov typom daní, s ktorými sa najužšie spájajú stimulačné a (re)distribučné funkcie, ktoré sú najintenzívnejšie využívané ako ekonomický nástroj. Najmä daň z príjmov fyzických osôb sa považuje za jeden z najdôležitejších (re)distribučných kanálov. (Vančurová, Lachová, 2018, str. 18)

1.2 DAŇOVÉ ZÁSADY

Už pred viac než dvesto rokmi si ekonómovia uvedomovali význam požiadaviek na dokonalý daňový systém a jednotlivé dane. Hoci sa odborná literatúra úplne nezhoduje v množstve či obsahu daňových zásad, nasledujúcich šesť zásad rozdelených do piatich bodov sa uvádza najčastejšie:

- perfektnosť a prehľadnosť,
- daňová istota,
- daňová výnosnosť,
- spravodlivosť,
- efektívnosť.

Právna perfektnosť predstavuje právnu oporu v legislatíve s konkrétne definovanými predmetmi dane a je potrebná pri minimalizácii daňových únikov. **Politická prehľadnosť** súvisí so situáciou, keď by určitá formulácia právnych predpisov nemala výrazne prispievať niektorým daňovým subjektom. (Moravec, Kukalová, Šulcová-Seidlová, 2017, str. 5)

Daňová istota spočíva vo verejnej známosti daňových predpisov a daňový subjekt by mal byť schopný jednoznačným spôsobom stanoviť výšku dane. V tom prípade by mal každý poznať svoje práva a povinnosti, ktoré súvisia so správou dane a mal by mať prístup k verejne dostupným informáciám, aby si dokázal určiť hodnotu svojej daňovej povinnosti.

Daňová výnosnosť znamená, že dane musia byť stanovené v dostatočnej výške, aby pokryli potreby štátu. Tento princíp reaguje na trend nárastu verejných dlhov v posledných rokoch. Z toho dôvodu vznikla potreba na získanie dostatočného množstva finančných prostriedkov na ich pokrytie. V niektorých štátoch došlo k zavedeniu nových daní (na výrobky obsahujúce cukor, cholesterol). (New York Times: Sugary drink tax, online)[1]

Daňová spravodlivosť je základným predpokladom pre funkčnú daňovú sústavu. Možnosť konkrétneho naplnenia princípu daňovej spravodlivosti je častokrát závislá nielen na zámeroch cieľoch daňovej politiky štátu, ale najmä na úrovni premietnutia jednotlivých aspektov uvedeného princípu do daňového hospodárstva. Pre uvedený princíp je najdôležitejšie to, aby spôsob ukladania a vyberania daní bol čo najspravodlivejší s tým, že táto spravodlivosť sa dosiahne vtedy, ak každý daňovník bude prispievať na úhradu spoločných výdavkov adekvátnym a primeraným podielom. (Babčák, 2015, str. 53)

V rámci tejto zásady každý daňovník prispieva na verejné výdavky podľa svojej schopnosti platiť. Takto stanovená daň by mala podliehať horizontálnej a vertikálnej spravodlivosti.

Horizontálna spravodlivosť znamená, že poplatníci s totožnou platobnou schopnosťou budú platiť rovnako veľkú daň, zatiaľ čo kritérium vertikálnej spravodlivosti požaduje, aby poplatníci s odlišnými dôchodkami platili rôzne vysokú daň. (Široký, 2016, str. 36-37)

[1] Dostupné z: https://www.nytimes.com/2016/10/12/health/sugar-drink-tax-world-health-organization.html?_r=0,%202016

Daňová efektívnosť znamená, že dane nie je možné využívať len ako spôsob obstarávania finančných prostriedkov do verejného rozpočtu ale aj ako aktívny nástroj hospodárskej a sociálnej politiky štátu. Daňová legislatíva by nemala umožňovať legálne možnosti, ktorými by sa daňovník dokázal vyhnúť plateniu dane a mala by znemožňovať nelegálne daňové úniky.

Výnos z dane by mal byť dostatočné vysoký, aby si daň plnila svoju fiškálnu funkciu – celkové náklady na aplikáciu dane na strane daňových subjektov i správcov dane musia byť primerané k výnosom, ktoré výber dane prináša.

Všetko, čo sa uskutočňuje v daňovom systéme, je buď spravodlivé alebo efektívne. Medzi danými veličinami panuje nepriama úmera – čím je systém spravodlivejší, tým menej je efektívny. No na druhej strane môžu byť predpisy, ktoré daňový daňovník vníma ako nespravodlivé, motivujúce k spáchaniu daňového úniku. (Babčák, 2015, str. 55)

Tieto požiadavky na dokonalý daňový systém a jednotlivé dane vychádzajú zo 4 daňových kanónov Adama Smitha.

1.3 ČLENENIE DANÍ

Táto kapitola sa zameriava na klasifikáciu daní. Hoci dane je možné členiť na základe mnohých kritérií, v nasledujúcej časti sa nachádzajú tie najdôležitejšie a najčastejšie spomínané v odbornej literatúre.

Podľa dopadu sa dane delia na:

- priame dane,
- nepriame dane.

Priame dane sa vypočítavajú na základe príjmov a majetku fyzickej osoby alebo právnickej osoby a sú platené na úkor vlastného dôchodku. Daňovník sa im nemôže vyhnúť a nemôže ich časť preniesť na ďalšie ekonomické subjekty. Priame dane sa následne rozdeľujú na dôchodkové a majetkové. Priame dane z príjmov je ešte možné triediť na základe spôsobu ich výberu a úhrady na dane vyberané na základe daňového tvrdenia a dane vyberané zrážkou pri zdroji príjmov.

Nepriame dane sa nazývajú aj daňami zo spotreby. Sú platené a vyberané v cenách tovarov, služieb, prevodov a prenájmov. Platiteľ daň síce odvádza, no neznižuje mu jeho vlastný príjem, keďže je daň prenesená na iný subjekt. Nepriame dane sa následne delia na všeobecné a akcízy. Akcízy sú selektívne spotrebné dane, ktoré boli uvalené na vybrané výrobky popri spotrebnej dani.

Podľa subjektu sa dane delia na:

- daň z príjmov fyzických osôb,
- daň z príjmov právnických osôb.

Podľa § 18 zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku je osoba fyzická alebo právnická. Fyzická osoba je človek ako jednotlivec, ktorému právo umožňuje byť subjektom právneho vzťahu na základe právnej spôsobilosti. Právnická osoba je podľa § 20 zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku organizovaný útvar, o ktorom zákon stanoví, že má právnu pôsobnosť alebo jeho právnu pôsobnosť zákon uzná.

Podľa objektu, na ktorý sú dane uložené, sa delia na:

- dôchodkové,
- výnosové,
- majetkové,
- subjektové,
- obratové,
- spotrebné,
- z finančných transakcií. (Široký, 2016, str. 26)

Podľa stupňa progresie sa dane delia na:

- progresívne – s vyšším príjmom stúpa úroveň zdanenia,
- proporcionálne – úroveň zdanenia nezávisí na výške príjmov,
- regresívne – s nižším príjmom stúpa úroveň zdanenia. (Široký, 2006, str. 54)

Podľa charakteru veličiny, z ktorej sa daň platí, sa delia na:

- kapitálové,
- bežné.

Dane, ktoré sú uložené na stavovú veličinu, sa nazývajú kapitálové. Stavová veličina sa zisťuje k určitému okamžiku. Patria medzi nich dane z majetku, dane z dedičstva a darovacie dane.

Dane, ktoré sú uložené na tokovú veličinu, sa nazývajú bežné. Toková veličina sa zisťuje za časový úsek, ktorý je ohraničený dvoma časovými okamihmi. Patria medzi nich dane dôchodkové, spotrebné, z pridanej hodnoty či z kapitálových výnosov.
(Kubátová, 2015, str. 21)

Podľa druhu sadzby sa delia na:

- stanovené, bez vzťahu k zdaňovanému základu,
- špecifické,
- ad valorem („k hodnote“).

Dane, ktoré sú stanovené bez vzťahu k zdaňovanému základu, sú dane paušálne a „z hlavy“. Každý subjekt je daňovníkom dane z dôvodu existencie, no hodnota splatnej paušálnej dane nemusí byť pre každého daňovníka rovnaká.

Špecifické dane sú stanovené na základe množstva jednotiek daňového základu alebo množstva jednotiek špecifickej vlastnosti v daňovom základe. Preto sa často označujú ako jednotkové. Patria medzi nich dane spotrebné, pozemkové a domové.

Dane ad valorem sa určujú podľa ceny základu dane. Typickým znakom daní ad valorem je percentuálna sadzba dane. Medzi najznámejšie dane ad valorem patrí daň z pridanej hodnoty, no s určitými výhradami je do tejto kategórie možné zaradiť aj dôchodkové dane. (Dane a účetnictví: Daň ad valorem; online)[2]

[2] Dostupné z: *http://www.daneaucetnictvi.com/dane/dan-ad-valorem.htm*

K štatistickým účelom sa často používa podrobné triedenie daní podľa klasifikácie OECD, kde hlavné skupiny majú štvormiestny kód, ktorý sa ďalej upresňuje až na jednotlivé dane alebo jej časti. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 38) Z dôvodu značného rozsahu tohto členenia v tejto časti uvediem len jeho základné členenie. Podrobnejšie členenie je uvedené medzi prílohami.

Podľa metodiky OECD sa delia na:

1000 – dane z dôchodkov, ziskov a kapitálových výnosov,
2000 – príspevky na sociálne zabezpečenie,
3000 – dane z miezd a pracovných síl,
4000 – majetkové dane,
5000 – dane za tovary a služby,
6000 – ostatné dane.[3]
(Široký, 2008, str. 58-59)

1.4 ZÁKLADNÉ KONŠTRUKČNÉ PRVKY DANE

Od základné konštrukčných prvkov dane závisí, v akej miere budú dane dopadať na jednotlivé subjekty.

Medzi tieto prvky patria:

- daňový subjekt,
- predmet dane,
- oslobodenie od dane,
- základ dane a zdaňovacie obdobie,
- odpočty od základu dane,
- sadzba dane,
- zľavy na dani. (Vančurová, Lachová, 2018, str. 14)

V súčasnej dobe sú dane z príjmov typom daní, s ktorými sa najužšie spájajú stimulačné a (re)distribučné funkcie, ktoré sú najintenzívnejšie využívané ako ekonomický nástroj. Najmä daň z príjmov fyzických osôb sa považuje za jeden z najdôležitejších (re)distribučných kanálov.

[3] Kompletné delenie na základe metodiky OECD je uvedené v prílohe č. 1

2 DAŇOVÁ SÚSTAVA ČESKEJ REPUBLIKY

Daňový systém Českej republiky sa svojimi hlavnými znakmi podobá na systémy vyspelých a najmä európskych zemí. Daňové príjmy pochádzajú približne v rovnakej miere z priamych a nepriamych daní. (Finanční správa ČR: Popis daňového systému; online)[4]

Daňová sústava ČR je dôsledne právne regulovaná, s častou implementáciou európskych právnych noriem s cieľom synchronizácie daňových zákonov. Daň z príjmov je upravovaná zákonom č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. K jednotlivým daňovým zákonom vydáva Generálne finančné riaditeľstvo pokyny tzv. rady D, ktoré spresňujú jednotlivé ustanovenia daňových zákonov a tým pomáhajú interpretovať daňové zákony. Keďže ale nie sú záväznou právnou normou, daňovník sa ich pokynmi nemusí riadiť.

Schéma č. 1: Daňová sústava Českej republiky

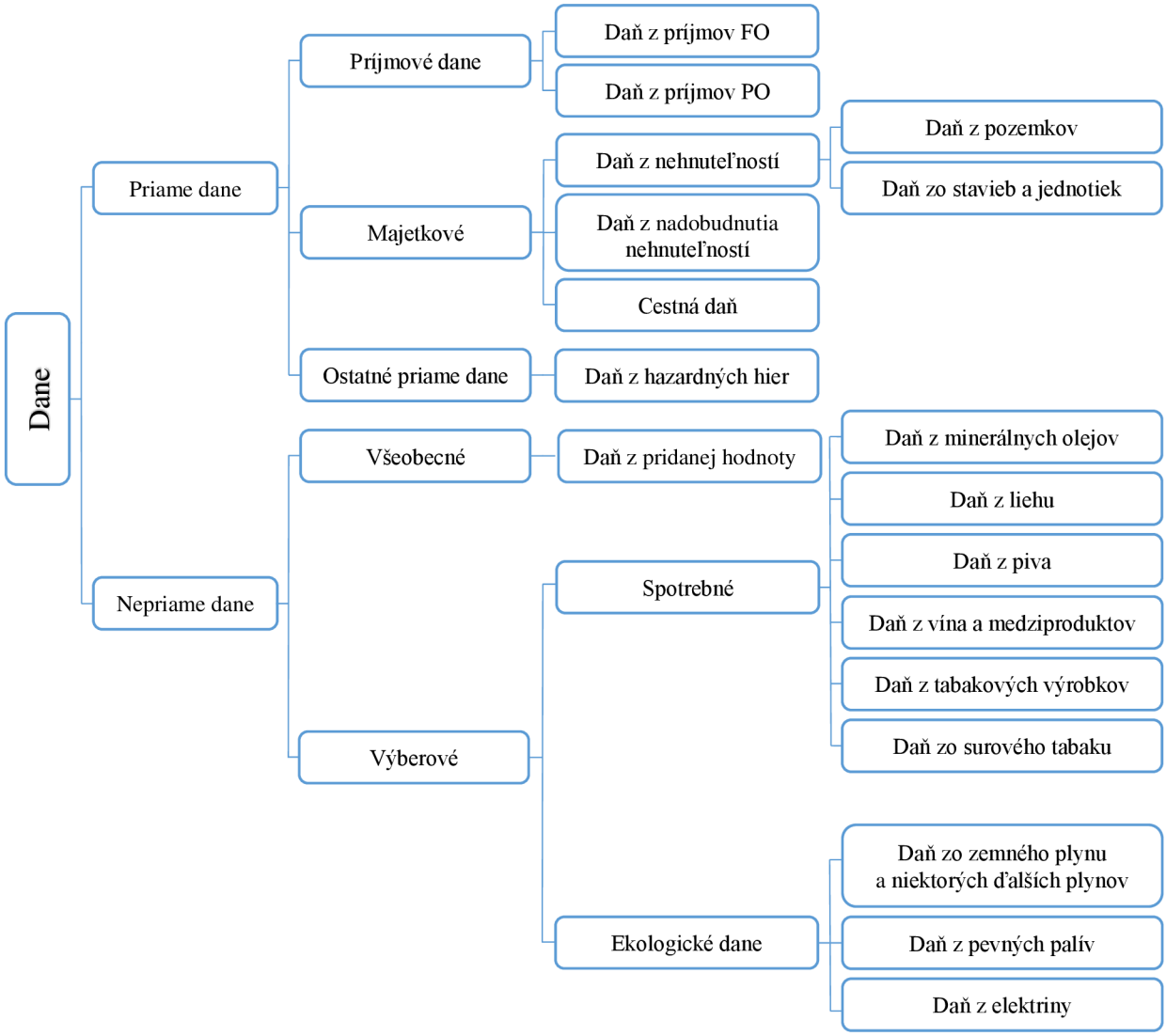

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Kukalová, Moravec, Šulcová-Seidlová, 2017, str. 15

[4] Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr/popis-systemu

2.1 DAŇ Z PRÍJMOV FYZICKÝCH OSÔB

Daň z príjmov fyzických osôb v Českej republike je dôchodková, priama a „ad valorem“ daň, ktorej podliehajú všetky zdaniteľné príjmy jednotlivcov. V roku 2017 bolo podaných takmer 2 107 000 daňových priznaní fyzických osôb. Podľa finančnej správy Českej republiky dosahuje inkaso dane z príjmov fyzických osôb hodnotu takmer 177 miliárd Kč. Podiel inkasa dane z príjmov fyzických osôb je oproti ostatným daniam takmer 22,5 %.
(Finanční správa ČR: Údaje z registru daňových subjektů; online)[5]; (Finanční správa ČR: Údaje z výběru daní; online)[6]

Daň z príjmov fyzických osôb podchytáva a rieši zdanenie všetkých príjmov fyzických osôb okrem príjmov, ktoré nie sú predmetom tejto dane, alebo sú od tejto dane oslobodené. Zásadne je väčšina príjmov zahrnutá do celoročného základu dane, z ktorého sa stanovenými postupmi vypočíta celoročná daň. Výnimkou sú niektoré tuzemské príjmy, pre ktoré zákon stanoví, že z nich platiteľ zrazí konečnú zrážkovú daň pri výplate príjmov (tzv. daň z príjmov vyberanú zrážkou podľa zvláštnej sadzby dane). (Lošťák, Pelech, 2016, str. 18)

2.1.1 SUBJEKT DANE

Podľa zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu je daňovým subjektom osoba, ktorú za daňový subjekt označuje zákon. Z hľadiska konštrukcie a pravidiel platenia dane sa daňové subjekty delia na daňovníkov a platiteľov dane (v českom jazyku sú ekvivalentné termíny poplatník a plátce daně).

Daňovník je práve ten, ktorého príjem alebo majetok dani podlieha. Zvyčajne je povinný daň sám odvádzať. Z dôvodu zvýšenej administratívnej náročnosti určenia daňovníka pri niektorých daniach je stanovený pojem platiteľ dane. Platiteľ dane síce daňovú platbu odvádza, no nie je nositeľom daňového bremena. Charakteristikou priamych daní je, že daňovník je súčasne aj jej platiteľom. Výnimku tvoria príjmy zo závislej činnosti, kde je zamestnanec daňovníkom a zamestnávateľ platiteľom.

Daňovníkom dane z príjmov fyzických osôb sú podľa § 2 zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů fyzické osoby. Podľa územného členenia sa členia na daňových rezidentov a daňových nerezidentov.

- Daňový rezident Českej republiky je osoba, ktorá má na území Českej republiky bydlisko alebo sa tu zdržuje aspoň 183 dní v roku. Jeho daňová povinnosť sa vzťahuje na príjmy plynúce zo zdrojov na území Českej republiky a na príjmy plynúce zo zdrojov v zahraničí.
- Daňový nerezident Českej republiky je osoba, ktorá nemá na území Českej republiky bydlisko a zdržuje sa tu menej ako 183 dní v roku. Výnimku tvorí obdobie, ktoré tu daňovník strávi z dôvodu štúdia alebo liečenia. Daňová povinnosť nerezidenta sa vzťahuje len na príjmy plynúce zo zdrojov na území Českej republiky.

[5] Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/analyzy-a-statistiky/udaje-z-registru-danovych-subjektu
[6] Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/analyzy-a-statistiky/udaje-z-vyberu-dani

Daňoví rezidenti majú povinnosť zdaňovať nielen príjmy z tuzemska, ale aj zo zahraničia. Pri daňových nerezidentoch je táto povinnosť obmedzená len na príjmy z tuzemska.

Pri zdaňovaní cezhraničných aktivít medzi štátmi s odlišnými národnými daňovými systémami sa využívajú medzinárodné zmluvy o dvojitom zdanení. Tie napríklad riešia situáciu, ak je jedna osoba rezidentom vo viacerých štátoch. Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia podľa modelu OECD taktiež riešia výmeny informácií medzi daňovými úradmi zmluvných štátov, vzájomnú pomoc pri výbere daní či riešenie problémov dohodou v zvláštnych prípadoch. (Nerudová, 2014, str. 179-182)

2.1.2 PREDMET DANE

K efektívnemu vyberaniu dane je potrebné predmet dane zadefinovať čo najpresnejšie, aby sa daňový subjekt nemohol ľahko vyhnúť zdaneniu. Zdaňujú sa príjmy, ktoré sú predmetom dane a súčasne nie sú od dane oslobodené.

Predmet dane sa delí do piatich kategórií podľa jednotlivých paragrafov v zákone č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů.

Predmetom dane sú:

- príjmy zo závislej činnosti (§ 6 ZDP),
- príjmy zo samostatnej činnosti (§ 7 ZDP),
- príjmy z kapitálového majetku (§ 8 ZDP),
- príjmy z nájmu (§ 9 ZDP),
- ostatné príjmy (§ 10 ZDP).

2.1.2.1 PRÍJMY ZO ZÁVISLEJ ČINNOSTI (§ 6 ZDP)

Príjemcu príjmov zo závislej činnosti alebo za výkon funkcie označuje zákon o dani z príjmov ako zamestnanca. Za zamestnávateľa je považovaný platiteľ týchto príjmov, a to aj v prípade, ak nejde o príjmy z pracovnoprávnych vzťahov. (Pelech, Rindová, 2018, str. 29)

Medzi príjmy zo závislej činnosti patria príjmy zo zamestnania a príjmy, ktoré majú podobný charakter. Funkčné požitky sú odmeny osôb, ktoré boli do svojich funkcií vymenované alebo zvolené.

Príjmy zo závislej činnosti sú hlavne:

- plnenie v podobe príjmov z pracovnoprávneho, služobného alebo členského pomeru,
- plnenie v podobe funkčného požitku,
- príjmy za prácu člena družstva, spoločníka s. r. o., komanditistu k. s.,
- odmeny člena orgánu PO, odmeny likvidátora,
- ďalšie príjmy podľa § 6 ZDP.

Medzi zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti patria taktiež:

- príjmy vo forme náhrady za stratu príjmov zo závislej činnosti v súvislosti s výkonom závislej činnosti alebo funkcie, ktoré vypláca namiesto zamestnávateľa iný platiteľ, než u ktorého daňovník vykonáva alebo vykonával závislú činnosť,
- príjmy od budúceho zamestnávateľa, so záväzkom nastúpiť do zamestnania,

- motivačný príspevok vo forme štipendia, príspevku na stravovanie, ubytovanie, vzdelávanie, poskytovaný na základe zmluvného vzťahu žiakovi či študentovi pripravujúcemu sa na výkon profesie, (Pelech, Lošťák, 2016, str. 33-34)
- nepeňažné plnenie formou bezplatného poskytnutia práv, vecí, služieb a iných peňažne oceniteľných výhod. (Pelech, Rindová, 2018, str. 25)

2.1.2.2 PRÍJMY ZO SAMOSTATNEJ ČINNOSTI (§ 7 ZDP)

Samostatnú zárobkovú činnosť je možné podľa niektorých kritérií považovať za opak závislej činnosti. Vymedzenie pravidiel pre zdaňovanie príjmov zo samostatnej činnosti je vždy veľmi komplikované a je pri ňom nutné zohľadniť celý rad požiadaviek, z ktorých sú niektoré nekonzistentné. (Vančurová, 2017, str. 159)

Príjmy zo samostatnej činnosti sú hlavne:

- príjmy z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva,
- príjmy zo živnostenského a iného podnikania,
- príjmy z nezávislého podnikania,
- podiel spoločníka v. o. s. a komplementára k. s. na zisku,
- príjmy z nájmu majetku, ktorý je zaradený v obchodnom majetku,
- príjmy autorov, z užitia alebo poskytovania autorských práv nad 10 000 Kč / mesačne od rovnakého platiteľa,
- ďalšie príjmy podľa § 7 ZDP.

Za príjmy z podnikania sa z pohľadu zdanenia príjmov považujú príjmy z takých činností, k vykonávaniu ktorých je potrebné oprávnenie. Toto pravidlo má niekoľko výnimiek vo forme spolupracujúcich osôb, spoločníkoch v. o. s., komplementároch k. s. a iných.
(Vančurová, 2017, str. 161)

2.1.2.3 PRÍJMY Z KAPITÁLOVÉHO MAJETKU (§ 8 ZDP)

Príjmy z kapitálového majetku sú podľa § 8 ods. 1 ZDP najmä:

- Podiely na zisku obchodnej spoločnosti alebo podielového fondu, ak je jeho podiel predstavovaný cenným papierom,
- podiel na zisku tichého spoločníka,
- úroky, výhry a iné výnosy z vkladov na vkladných knižkách, úroky z peňažných prostriedkov na účtoch, ktoré nie sú vedené na podnikanie a ďalšie príjmy podľa § 8.

Príjmy z kapitálového majetku síce patria do predmetu dane z príjmov fyzických osôb, no nie sú považované za zdaniteľné príjmy z pohľadu zdravotného a sociálneho poistného. Pre fyzické osoby sú príjmy z kapitálového majetku štatisticky málo významné, aj keď v jednotlivých prípadoch môžu nadobúdať značné hodnoty. (Vančurová, 2017, str. 225-227)

2.1.2.4 PRÍJMY Z NÁJMU (§ 9 ZDP)

Podobne ako tomu bolo pri príjmoch podľa § 8 ZDP, sú príjmy z nájmu fyzických osôb štatisticky málo významné, no v jednotlivých prípadoch môžu dosahovať značnú výšku. (Vančurová, 2017, str. 234)

Za príjmy z nájmu sa považujú:

- príjmy z nájmu nehnuteľných vecí alebo bytov,
- príjmy z dlhodobého alebo opakovaného prenájmu hnuteľných vecí, ktoré nie sú zaradené do obchodného majetku,
- ďalšie príjmy podľa § 9 ZDP.

2.1.2.5 OSTATNÉ PRÍJMY (§ 10 ZDP)

Ostatnými príjmami sú príjmy, ktoré nie je možné zaradiť do predošlých skupín. Sú to príjmy príležitostné a náhodné. Keďže sa často jedná o neštandardné a ojedinelé príjmy, je otázne, či majú byť zahrňované do základu dane. Ich zdanenie môže byť spojené s nárastom administratívnych nákladov, môže zvyšovať počet podávaných daňových priznaní a problémom môže byť aj samotná definícia, čo všetko sa má považovať za príjem pri tak širokej skupine príjmov. (Vančurová, 2017, str. 257)

Jedná sa o tieto príjmy:

- príjmy z príležitostných činností, príležitostného nájmu,
- príjmy z predaja majetku, ktorý nie je zaradený v obchodnom majetku,
- ceny z výhry v lotériách a verejných súťaží,
- príjmy zo zdedených autorských práv a zo zdedených práv z duševného vlastníctva,
- bezúplatné príjmy,
- ďalšie príjmy podľa § 10 ZDP.

Presunutím darovacej dane medzi dane z príjmov došlo k rozšíreniu predmetu dane. Príjmy z dedičstva boli tiež presunuté medzi dane z príjmov fyzických osôb, no súčasne boli od tejto dane oslobodené. (Pelech, Rindová, 2018, str. 25)

PRÍJMY, KTORÉ NIE SÚ PREDMETOM DANE

Príjmy vyňaté zo zdanenia sú také príjmy, ktoré sa z hľadiska predmetu dane za príjem nepovažujú. Z toho dôvodu sa nezdaňujú, no taktiež si k nim daňovník nemôže uplatniť odpočty či iné zvýhodnenia, ktoré s nimi súvisia.

Medzi tieto príjmy patria podľa § 3 ods. 4 ZDP predovšetkým:

- príjmy získané nadobudnutím akcií alebo podielových listov podľa zákonu upravujúceho podmienky prevodu majetku štátu na iné osoby,
- prijaté úvery a zápožičky,
- príjmy plynúce z vydania vecí v rámci reštitúcie, súdnej a mimosúdnej rehabilitácie,
- príjmy plynúce z rozšírenia alebo vysporiadania spoločného majetku manželov,
- príjem hradený českým štátom na základe rozhodnutia Európskeho súdneho dvora ako spravodlivé zadosťučinenie, prípadne z titulu zmierovacieho vyrovnania,
- príjem osobe pracujúcej ako au-pair, pokiaľ ide o príspevky na stravu, ubytovanie a ďalšie základné potreby,
- príjem plynúci z vysporiadania podielového spoluvlastníctva rozdelením veci podľa spoluvlastníckych podielov,
- čiastka uhradená zdravotnou poisťovňou, o ktorú bol prekročený limit regulačných poplatkov a doplatkov na liečivá alebo potraviny podľa predpisov bližšie upravujúcich tieto limity. (Vančurová, 2017, str. 87-88)

Pred tým, ako sa presunieme k nasledujúcej časti, by sme si mohli priblížil rozdiel medzi oslobodením príjmov a príjmami vyňatým zo zdanenia. Príjmy, ktoré nie sú predmetom dane sa podľa zákona o dani z príjmov za príjmy FO nepovažujú. Medzi príjmy, ktoré sú predmetom dane patria aj také príjmy, ktoré sú od dane z príjmov FO oslobodené.

Schéma č. 2: Kategorizácia príjmov podľa predmetu dane

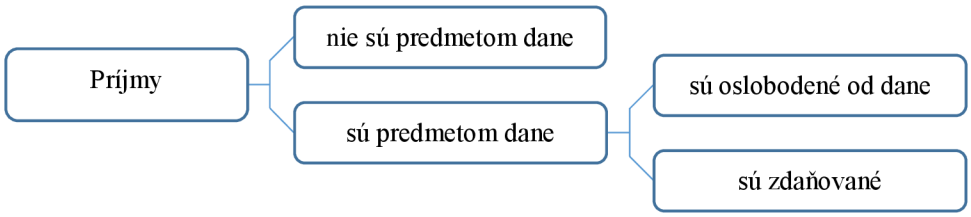

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Vyšňovská, 2016, str. 26

2.1.3 Oslobodenia od dane z príjmov

Príjmy oslobodené od dane sa nezapočítavajú do základu dane z príjmov fyzických osôb alebo do základu dane z príjmov právnických osôb. Z toho dôvodu sa tieto príjmy neuvádzajú ani do daňového priznania. Príjmy, ktoré sú oslobodené od dane z príjmov fyzických osôb sú uvedené v § 4, § 4a, § 6 ods. 9 a v § 10 ods. 3 ZDP.

Čím viac oslobodení a úľav sa v daňovom zákone nachádza, tým je menej efektívny a prehľadný. Preto by mal byť efektívny daňový systém s nižším počtom oslobodení a úľav. Na druhej strane je možné s pomocou daňových úspor stimulovať správanie daňovníkov k určitému spoločensky žiadanému stavu.

Príjmy oslobodené od dane z príjmov fyzických osôb

Zoznam príjmov, ktoré sú oslobodené od dane z príjmov fyzických osôb je pomerne rozsiahly, preto sú v tejto kapitole zmienené len tie najdôležitejšie a najfrekventovanejšie. Medzi nich patria najmä:

- príjmy z predaju majetku,
- niektoré poistné plnenia a náhrady škôd,
- bezúplatné príjmy,
- príjmy z verejných zdrojov a príjmy sociálneho charakteru. (Vančurová, 2017, str. 89)

Príjmy z predaju majetku:

Zákon o dani z príjmov v § 4 ods. 1 písm. a), b), c), s), w) a x) prakticky oslobodzuje od dane príjmy dosiahnuté najčastejšie predajom vecí v zmysle občianskeho zákonníku (majetku, práv) po uplynutí určitej doby od ich nadobudnutia a vychádza z predpokladu, že v týchto prípadoch nejde o nákup a následný predaj, ktorého primárnym cieľom je dosiahnutie zisku. Za objektívny znak dokazujúci, že nejde o špekulatívny obchod, je zvolená doba medzi nadobudnutím a predajom veci. Stanovená doba sa líši najmä tým, či sa jedná o majetok obstaraný z obchodného majetku daňovníka alebo ktorý bol zaradený do obchodného majetku. Zvolená doba sa započítava až od dňa vyradenia z obchodného majetku daňovníka a v niektorých prípadoch dokonca až od ukončenia podnikateľskej činnosti. (Pelc, Pelech, 2018, str. 47-48)

Do tejto kategória príjmov spadajú príjmy z predaja alebo prevodu rodinného domu alebo jednotky a ich súvisiacich pozemkov. Jednou z podmienok oslobodenia je, aby v nich mal

predávajúci bydlisko minimálne 2 roky bezprostredne pred predajom. Táto podmienka ale neplatí v prípade, že predávajúci použije získané prostriedky na uspokojenie bytovej potreby. Oslobodenie sa nevzťahuje na vyššie spomenuté nehnuteľné veci, ktoré sú alebo boli zahrnuté do obchodného majetku počas posledných dvoch rokov.

V prípade predaja nehnuteľných vecí alebo vysporiadania spoluvlastníctva k nehnuteľným veciam neoslobodených podľa predchádzajúceho odstavca je podmienkou oslobodenia doba medzi nadobudnutím a predajom minimálne 5 rokov. Túto dobu je ale možné skrátiť podľa podmienok stanovených v § 4 ods. 1 písm. b) ZDP. Od dane je taktiež oslobodený príjem z predaja hmotnej hnuteľnej veci, okrem výnimiek uvedených v § 4 ods. 1 c). ZDP.

Poistné plnenia a náhrady škôd

Základným kritériom pri náhradách škôd na majetku a plneniam z poistenia majetku je opäť to, či bol majetok v dobe vzniku škody zahrnutý do obchodného majetku. Ak bol majetok zahrnutý do obchodného majetku, vstupujú prijaté náhrady škôd rovnako ako prijaté poistné plnenia z poistenia majetku do zdaniteľných príjmov. Ostatné prijaté náhrady škôd na majetku a poistné plnenia sú od dane oslobodené. (Pelc, Pelech; 2018; str. 54) Pri poistnom plnení z poistenia zodpovednosti za škody je kritériom oslobodenia skutočnosť, či súvisí so samostatnou činnosťou daňovníka. Ak je v súvislosti s podnikaním poistné daňovým výdavkom, prijaté poistné zdaniteľným príjmom.

Bezúplatné príjmy

Od roku 2014 sa do predmetu daní z príjmov dostali bezúplatné príjmy. Aktuálne sú upravované v § 4a a v § 10 ods. 3 c) ZDP. Bezúplatné príjmy sú od dane z príjmov fyzických osôb často oslobodené. Na nasledujúcej schéme je zjednodušené znázornenie vybraných oslobodených bezúplatných príjmov. (Vančurová, 2017, str. 290)

Schéma č. 3: Oslobodenie bezúplatných príjmov

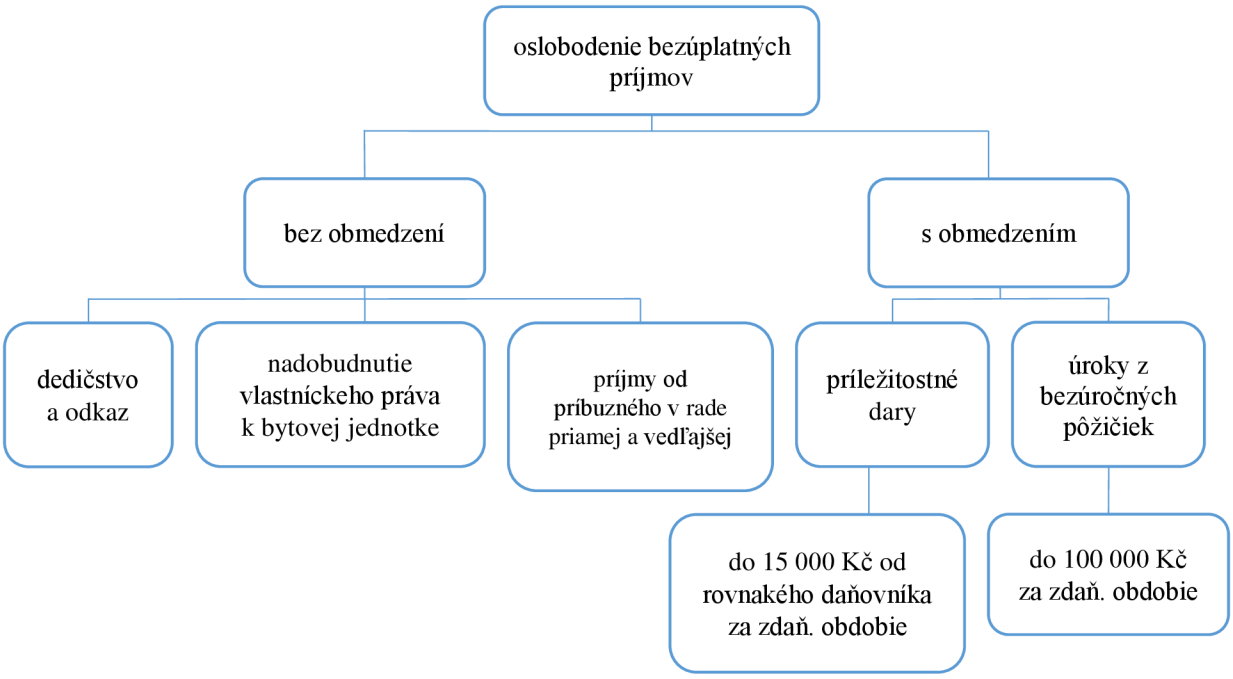

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa A. Vančurová, 2017, str. 291

Ustanovenie § 4a písm. a) ZDP upravuje oslobodenie všetkých príjmov nadobudnutých dedičstvom alebo odkazom. Podľa dôvodovej správy k vládnemu návrhu zákonného opatrenia Senátu je výnos dane veľmi nízky a jeho výber neekonomický. (Pelc, Pelech, 2018, str. 72)

Oslobodenia sa týka taktiež bezúplatného nadobudnutia vlastníckeho práva k bytovej jednotke. Ide spravidla o nadobudnutie jednotky vyčlenením z vlastníctva bytového družstva, prípadne inej právnickej osoby. Pre oslobodenie ale musia byť splnené ďalšie podmienky stanovené zákonom. (Vančurová, 2017, str. 291)

Bez obmedzení sú taktiež oslobodené bezúplatné príjmy od príbuzných v priamej a vedľajšej línii. Zákon vymedzuje výpočtom, ktorých príbuzenských vzťahov sa oslobodenie týka. Taktiež sú oslobodené dary od osôb, ktoré bezprostredne pred získaním daru žili aspoň jeden rok v spoločne hospodáriacej domácnosti s daňovníkom. (Vančurová, 2017, str. 291-292) Nemalo by sa ale jednať o vklady do obchodného majetku daňovníka, keďže v rámci samostatnej činnosti sú od dane oslobodené dary prijaté podnikateľom alebo inou osobou len v prípade, ak ide o reklamný predmet opatrený menom alebo ochrannou známkou poskytovateľom tohto daru a jeho cena nepresiahne 500 Kč. (Pelc, Pelech, 2018, str. 72) Z darov od iných osôb sú oslobodené len príležitostné dary, ktoré v súhrne neprekročia čiastku 15 000 Kč od jednej osoby.

Príjmy z verejných zdrojov a príjmy sociálneho charakteru

Značná časť príjmov sociálneho charakteru plynie priamo či sprostredkovane z verejných zdrojov. Zdaňovanie týchto príjmov zbytočne zvyšuje mieru prerozdeľovanie a administratívne náklady. Na druhej strane môže nezahŕňanie príjmov sociálneho charakteru medzi zdaniteľné príjmy oslabovať daňovú spravodlivosť.

Neobmedzené oslobodenie sa týka nárokových sociálnych dávok z nemocenského poistenia, sociálnej starostlivosti, štátnej sociálnej podpory, verejného zdravotného poistenia a dávok v hmotnej núdzi bez ohľadu na to, či sa jedná o plnenie peňažné alebo naturálne. Od dane sú oslobodené aj obdobné príjmy plynúce zo zahraničia.

2.1.4 ZÁKLAD DANE A JEHO VÝPOČET

Základom dane je čiastka, o ktorú príjmy plynúce daňovníkovi v zdaňovacom období prevyšujú výdavky preukázateľne vynaložené na ich dosiahnutie, zaistenie a udržanie, ak to pri jednotlivých príjmoch podľa § 6 až 10 ZDP nie je stanovené inak. Z dôvodu rozdelenia príjmov do 5 skupín je nutné primárne stanoviť čiastkové základy dane (ČZD)[7]. Súčtom čiastkových základov dane zistených podľa jednotlivých druhov príjmov je základ dane. Do základu dane sa nezahŕňajú príjmy od dane oslobodené a príjmy, z ktorých bola daň vybraná zvláštnou sadzbou dane podľa § 36 ZDP a príjmy zahrnuté do samostatného základu dane. Základ dane sa zaokrúhľuje na celé stokoruny nahor.

[7] v ČR je zákonom ustanovený pojem dílčí základ dane

2.1.4.1 ČZD Z PRÍJMOV ZO ZÁVISLEJ ČINNOSTI (§ 6 ZDP)

Základom dane sú príjmy zo závislej činnosti a funkčné požitky (s výnimkou uvedenou v § 6 ods. 4 a 5 ZDP) zvýšené o čiastku zodpovedajúcu poistnému na sociálne zabezpečenie a príspevku na štátnu politiku zamestnanosti a poistnému na všeobecné zdravotné poistenie, ktoré je na základe zvláštnych právnych predpisov povinný platiť zamestnávateľ. (Dvořáková, Pitterling, Skalická, 2018, str. 53)

Poistenie na všeobecné zdravotné poistenie tvorí 9 % z hrubej mzdy a poistné na sociálne zabezpečenie a príspevok na štátnu politiku zamestnanosti tvorí 25 % z hrubej mzdy. Pri tomto čiastkovom základe dane nie je možné odpočítať žiadne výdavky.

Z takto stanoveného základu dane zamestnávateľ zrazí zálohu na daň. Ak má daňovník podpísané prehlásenie daňovníka k dani, je zrazená daň po skončení zdaňovacieho obdobia zúčtovateľná. (Hnátek, 2018, str. 34)

Výnimka v § 6 ods. 4 a 5 ZDP popisuje prípady, keď dosiahnutý príjem nepodlieha poistnému. V prípade dohody o vykonaní práce s hornou hranicou príjmov 10 000 Kč je možné uplatniť zrážkovú daň, no daňovník nesmie mať u zamestnávateľa podpísané Prehlásenie daňovníka k dani podľa § 38k ZDP. Ak má zamestnanec príjem do 3 000 Kč mesačne, jeho príjem nepodlieha poistnému. Zrážkovú daň je možné uplatniť aj na príjmy zo závislej činnosti nepresahujúce u toho istého platiteľa dane 2 500 Kč za kalendárny mesiac, ak zamestnanec nemá u zamestnávateľa podpísané vyššie spomínané Prehlásenie daňovníka k dani. (Pelech, Rindová, 2018, str. 172-173)

Pri zdaňovaní príjmov podľa § 6 ZDP záleží hlavne na tom, či zamestnanec podpísal u zamestnávateľa Prehlásenie daňovníka k dani, o aký druh príjmov podľa § 6 ZDP ide a či bola uzavretá pracovná zmluva, dohoda o pracovnej činnosti alebo dohoda o vykonaní práce. Dôležité je tiež zohľadniť, či nejde o výnimku popísanú v predchádzajúcom odstavci.

Vzorec pre výpočet $ČZD_6$ je možné zapísať nasledovne:

$$\mathbf{ČZD_6 = P_6 + SZP}$$

P_6 – príjmy podľa § 6
SZP – zákonné poistné na sociálne a zdravotné poistenie

Pre tento základ dane sa často používa výraz superhrubá mzda, hoci tento pojem nie je definovaný v českej legislatíve.

2.1.4.2 ČZD Z PRÍJMOV ZO SAMOSTATNEJ ČINNOSTI (§ 7 ZDP)

Príjmy zo samostatnej činnosti sú vymedzené v § 7 ods. 1 a 2 ZDP. Rozdelenie týchto činností je pomerne dôležité, pretože pre určenie základu dane môžu vykazovať určité špecifiká. Tie sa týkajú najmä:

- stanovenie daňového základu paušálnou čiastkou podľa § 7a ZDP,
- rozdelenie príjmov a výdavkov na spolupracujúce osoby podľa § 13 ZDP,
- rozdielna možnosť uplatnenia výdavkov percentom z príjmov podľa § 7 ods. 7 ZDP,
- príjmy autorov. (Dvořáková, Pitterling, Skalická, 2018, str. 63)

Príjmy podľa § 7 ZDP je možné zdaniť viacerými spôsobmi. Daňovník môže od svojich príjmov odpočítať skutočne vynaložené výdavky podľa § 24 ZDP, ak vedie daňovú evidenciu

podľa § 7b ZDP alebo účtovníctvo. Ak neuplatní výdavky preukázateľne vynaložené na dosiahnutie, udržanie a zaistenie príjmov, môže uplatniť paušálne výdavky podľa § 7 ods. 7 ZDP.

Výška týchto výdavkov závisí od druhu príjmov podľa § 7 ZDP. Ďalšou možnosťou zdanenia príjmov zo samostatnej činnosti je daň stanovená paušálnou čiastkou podľa § 7a ZDP, no tento spôsob je v praxi využívaný len zriedka.

Pri uplatnení paušálnych výdavkov závisí percentuálne uplatniteľná čiastka na druhu príjmov podľa § 7 ZDP ods. 7 a v tejto čiastke sú zahrnuté všetky daňovníkove výdavky vynaložené v súvislosti s dosahovaním príjmov zo samostatnej činnosti.

V roku 2019 je ale plánovaná novela, ktorý zvýši aktuálny limit paušálnych výdavkov na dvojnásobok - limit bude teda navýšený z čiastky 1 000 000 Kč na 2 000 000 Kč. Cieľom je znížiť daňové zaťaženie malých podnikateľov a motivovať ľudí k podnikaniu.

Daňová evidencia je v podstate verzia jednoduchého účtovníctva, ktorá je menej administratívne náročná, výrazne jednoduchšia po metodickej stránke a kladie podstatne menšie nároky na technické vybavenie. Slúži na zistenie základu dane z príjmov a v prípade priebežného vedenia poskytuje prehľad o stave a pohybe majetkov a dlhov podnikateľa, čím pomáha pri ekonomickom rozhodovaní a riadení firmy. (Dušek, Sedláček, 2018, str. 9-10)

Prechod zo skutočných výdavkov na paušálne je riešený v § 23 ods. 8 ZDP. Daňové dopady prechodov nastávajú v zdaňovacom období, v ktorom ku zmene uplatňovania výdavkov došlo. (Dušek, 2017, str. 19)

Pri stanovovaní ČZD z príjmov podľa § 7 ZDP sa od príjmov odpočítajú výdavky na dosiahnutie, zaistenie a udržanie týchto príjmov. Výnimkou sú príjmy v podobe podielu na zisku u spoločníkov v. o. s. a komplementárov k. s., kde je čiastkovým základom len príjem.

ČZD je možné znížiť o daňovú stratu. Tá je daňovníkovi vymeraná v tom prípade, ak výdavky v čiastkových základoch dane z príjmov zo samostatnej činnosti alebo príjmov z nájmu presiahnu príjmy. Takto vypočítanú daňovú stratu je možné odpočítať od kladných čiastkových základov dane s výnimkou čiastkového základu dane z príjmov podľa § 6 ZDP. (Vančurová, 2017, str. 315). Ak je aj po odpočítaní vykázaná daňová strata, je možné ju odpočítať od súhrnu čiastkových základov dane z príjmov podľa § 7 – 10 ZDP v 5 bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích obdobiach.

$\mathbf{ČZD_7 = P_7 - V_7}$ P_7 – príjmy podľa § 7
V_7 – výdavky na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov

Do samostatného základu pre daň vyberanú zrážkou spadajú aj príjmy podľa § 7 ods. 6 ZDP. Jedná sa o príjem autora za príspevok do novín, časopisu, rozhlasu alebo televízie plynúci zo zdrojov na území ČR, no úhrn týchto príjmov od rovnakého platiteľa nesmie presiahnuť 10 000 Kč za kalendárny mesiac. Keďže je tento príjem zdaňovaný zrážkou, zrazí ju priamo platiteľ z honoráru autora.

2.1.4.3 ČZD Z PRÍJMOV Z KAPITÁLOVÉHO MAJETKU (§ 8 ZDP)

Od príjmov spadajúcich pod § 8 ZDP nie možné odpočítať žiadne výdavky a tým pádom nemôže čiastkový základ dane nadobúdať negatívnych hodnôt, ako je tomu v základoch podľa § 7 a § 9 ZDP. Príjmy z kapitálového majetku boli spolu s príjmami zo závislej činnosti do roku 2015 príjmami, pri ktorých nebolo možné uplatniť výdavky na dosiahnutie príjmov. Od roku 2015 vstúpila do platnosti výnimka s uznaním výdavkov v dielčom základe dane z kapitálového majetku v podobe uhradeného úroku zo zápožičky alebo úveru, ktorý súvisí s poskytnutou zápožičkou alebo úverom. (Vančurová, 2017, str. 228)

Príjmy z kapitálového majetku sú vymedzené v § 8 ZDP, pričom sa prevažne jedná o príjmy z držby finančného majetku. Pri príjmoch podľa § 8 ZDP sa uplatňujú dva spôsoby zdanenia:

- zdanenie v čiastkovom základe dane,
- zdanenie zvláštnou sadzbou dane,

Zdanenie v ČZD spočíva v tom, že základom dane sú zvyčajne príjmy neznížené o výdavky. Jedná sa primárne o tieto príjmy:

- úroky a iné výnosy z poskytnutých úverov a pôžičiek,
- úroky z omeškania, poplatky z omeškania,
- úroky, výnosy z vkladov na vkladných knižkách,
- úroky z vkladov na účtoch, ktoré sú určené na podnikanie,
- úrokové a iné výnosy z držby zmeniek.

Zdanenie zvláštnou sadzbou dane podľa § 36 ZDP, pri ktorom daňovníkovi nevzniká povinnosť podať daňové priznanie, pretože daň odvedie platiteľ. Jedná sa najmä o príjmy:

- podiel na zisku z majetkového podielu v spoločnostiach a družstvách,
- úroky z držby cenných papierov,
- podiely na zisku tichého spoločníka z účasti na podnikaní,
- úroky, výhry a iné výnosy z vkladov na vkladných knižkách, úroky z peňažných prostriedkov na účtoch,
- dávky penzijného pripoistenia so štátnym príspevkom, dávky z penzijného poistenia, dávky z doplnkového penzijného sporenia po znížení o zaplatené príspevky,
- plnenie zo súkromného životného poistenia po znížení o zaplatené príspevky. (Dvořáková, Pitterling, Skalická, str. 72-73)

$ČZD_8 = P_8$ P_8 – príjmy podľa § 8

2.1.4.4 ČZD Z PRÍJMOV Z NÁJMU (§ 9 ZDP)

Čiastkovým základom dane pri príjmoch z nájmu sú príjmy znížené o výdavky vynaložené na ich dosiahnutie, zaistenie a udržanie. Pri ČZD z nájmu má daňovník dve možnosti uplatnenia výdavkov. V prvom prípade môže uplatniť skutočné výdavky vynaložené na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov alebo sa môže daňovník rozhodnúť pre uplatnenie paušálnych výdavkov v hodnote 30 % príjmov podľa § 9 ZDP, maximálne ale vo výške 300 000 Kč.

Ak by si chcel daňovník uplatniť skutočné výdavky, musel by viesť evidenciu spôsobom popísaným v § 9 ods. 6 ZDP. Ak by si ale daňovník chcel uplatniť paušálne výdavky, je povinný podľa § 9 ods. 5 ZDP viesť záznam o príjmoch a evidenciu pohľadávok v súvislosti s príjmom.

$ČZD_9 = P_9 – V_9$ P_9 – príjmy podľa § 9
V_9 – výdavky na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov

Príjmy z nájmu hmotného hnuteľného majetku sa do čiastkového základu dane zahrňujú len v prípade, že sa nejedná o príležitostný príjem. (Vančurová, 2017, str. 235)

2.1.4.5 ČZD Z OSTATNÝCH PRÍJMOV (§ 10 ZDP)

Čiastkový základ dane z ostatných príjmov sa určí ako rozdiel medzi príjmami a výdavkami, pričom je možné uplatniť len skutočné výdavky, ktoré sú preukázateľne vynaložené na dosiahnutie príjmov. Keďže ostatné príjmy majú jednorazový charakter, nie sú uplatniteľné výdavky na udržanie a zaistenie príjmov.
V rámci jedného druhu príjmov je možné zisky a straty kombinovať, súhrnne ale nie je možné stratu dosiahnuť. Výdavky totiž môžu byť uplatnené maximálne do výšky týchto príjmov. (Dvořáková, Pitterling, Skalická, 2018, str. 74)

$ČZD_{10} = P_{10} – V_{10}$ P_{10} – príjmy podľa § 10
V_{10} – výdavky na dosiahnutie príjmov

2.1.5 NEZDANITEĽNÁ ČASŤ ZÁKLADU DANE

Do roku 2005 sa používali štandardné a neštandardné odpočty. Od roku 2006 boli štandardné odpočty nahradené zľavami na dani. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 212) Nezdaniteľné časti základu dane znižujú celoročný základ dane v daňovom priznaní alebo v ročnom zúčtovaní u zamestnávateľa oprávneného k ročnému zúčtovaniu.

Od základu dane je možné podľa § 15 ZDP odpočítať nezdaniteľné časti základu dane. Medzi odpočítateľné položky patria napríklad:

- bezúplatné plnenie podľa podmienok stanovených v § 15 ZDP,
- hodnota jedného odberu krvi alebo jej zložiek darcom, ktorému nebola poskytnutá finančná úhrada výdavkov s výnimkou preukázaných cestovných nákladov sa oceňuje čiastkou 3 000 Kč,
- hodnota odberu orgánu od žijúceho darcu sa oceňuje čiastkou 20 000 Kč,
- hodnota bezúplatného odberu krvotvorných buniek s výnimkou úhrady preukázaných cestovných nákladov spojených s odberom sa oceňuje čiastkou 20 000 Kč,
- úroky z hypotekárneho úveru alebo úveru zo stavebného sporenia podľa § 15 ods. 3 ZDP;
- príspevok v celkovom úhrne maximálne 24 000 Kč zaplatený daňovníkom podľa § 15 ods. 5 ZDP
- zaplatené poistné na súkromné životné poistenie, po splnení podmienok podľa § 15 ods. 6 ZDP
- zaplatené členské príspevky odborovej organizácii v maximálnej výške 1,5 % zdaniteľných príjmov zo závislej činnosti podľa § 6 ZDP, maximálne ale 3 000 Kč,
- úhrady za skúšky overujúce výsledky ďalšieho vzdelávania v maximálnej výške 10 000 Kč. V prípade, že ide o osobu so zdravotným postihnutím, je maximálna čiastka stanovená na úrovni 13 000 Kč. U daňovníka, ktorý je osobou s ťažším zdravotným postihnutím je maximálna čiastka 15 000 Kč.
  (Moravec, Kukalová, Šulcová-Seidlová, 2017, str. 33)

2.1.6 SADZBA DANE

Podľa § 16 ZDP daň zo základu dane zníženého o nezdaniteľnú časť základu dane podľa § 15 ZDP a o odčítateľné položky od základu dane podľa § 34 ZDP zaokrúhleného na celé stovky korún nadol činí 15 %.

Odmeny členov orgánov právnických osôb, ktorí sú v ČR daňovými nerezidentmi, sú zdaňované zvláštnou sadzbou dane podľa § 36 ZDP so sadzbou 15 %, ktorá sa vypočíta zo superhrubých príjmov, bez ohľadu na výšku príjmov a na to, z akého právneho vzťahu tieto odmeny plynú.

Výška sadzby sa zvyšuje na 35 % u daňových nerezidentov ČR, ktorí majú bydlisko na území považovanom za daňový raj. Navýšená sadzba sa nevzťahuje na daňových rezidentov členského štátu EÚ, štátu tvoriaceho Európsky hospodársky priestor alebo štátu, ktorého zmluva o dvojitom zdanení upravuje tieto vymedzenia odlišne. (Rindlová, Pelech str. 68)

Pri príjmoch spadajúcich do samostatného základu dane sa taktiež používa zvláštna sadzba dane z príjmov podľa § 36 ZDP. Jej výška je stanovená na 15 %.

V prípade dohody o vykonávaní práce s mesačným hrubým príjmom do limitu vo výške 10 000 Kč u jedného zamestnávateľa sa neodvádza sociálne ani zdravotné poistenie. Tieto príjmy spadajú do samostatného základu dane a sú zdaňované zrážkovou daňou vo výške 15 % v prípade, že zamestnanec nepodpísal vyhlásenie k dani. Ak tieto príjmy presahujú 10 000 Kč, sú zdaňované zálohovou daňou. (Hnátek, 2018, str. 37)

Podobnou výnimkou je dohoda o pracovnej činnosti. V prípade mesačných hrubých príjmov v maximálnej úhrnnej výške 3 000 Kč nie je odvádzané sociálne a zdravotné poistenie. Tieto príjmy sú v prípade nepodpísaného vyhlásenia k dani taktiež zdanené zrážkovou daňou vo výške 15 %.

V prípade príjmov, ktoré presahujú 48-násobok priemernej mzdy stanovenej podľa zákona upravujúceho poistné na sociálne zabezpečenie sa odvádza solidárna daň.
Solidárne zvýšenie dane aktuálne tvorí 7 % z kladného rozdielu medzi súčtom príjmov zahrňovaných do čiastkového základu dane podľa § 6 a čiastkového základu dane príjmov podľa § 7 v príslušnom zdaňovacom období a 48-násobkom priemernej mzdy stanovenej podľa zákona upravujúceho poistné na sociálne zabezpečenie.
Podľa tohto zákona dosahovala priemerná mzda hodnotu 29 979 Kč pre rok 2018, tým pádom do solidárneho zvýšenia dane spadal súčet príjmov presahujúcich 1 438 992 Kč ročne alebo 119 916 Kč mesačne.
Solidárnej dani teda nepodliehajú príjmy z kapitálového majetku, prenájmu a ostatných príjmov. Daňovníkovi, na ktorého sa solidárne zvýšenie dane vzťahuje, vzniká povinnosť podať daňové priznanie za príslušné zdaňovacie obdobie. (Dušek, 2017, str. 27)

Graf č. 1: Vývoj sadzby dane z príjmov fyzických osôb v Českej republike

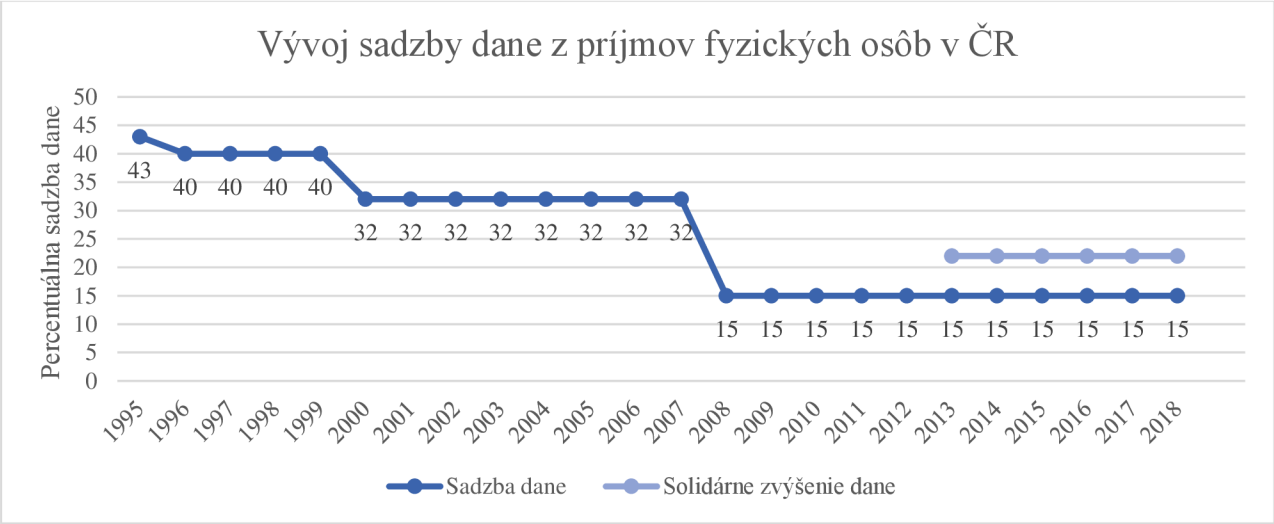

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát z Trading Economics, online.[8]

Z dôvodu zavedenia solidárneho zvýšenia dane od 1. 1. 2013 vzniká určitá forma progresívneho zdanenia. Keďže sa ale solidárne zdanenie vzťahuje len na niektoré druhy príjmov, nie je možné stanoviť presnú sadzbu dane aplikovateľnú na príjmy fyzických osôb.

2.1.7 ZĽAVY NA DANI

Daňovníkom dane z príjmov fyzických osôb je umožnené si uplatniť zľavy na dani. Tie sa odpočítajú od základnej čiastky vypočítanej dane. Pri mesačnom uplatňovaní zliav na príjmy zo závislej činnosti je nutné mať podpísané Prehlásenie daňovníka k dani z príjmov. To vylučuje možnosť zdaňovania zrážkovou daňou a umožňuje uplatnenie zliav na dani z príjmov podľa § 35 ba ZDP a daňového zvýhodnenia na dieťa podľa § 35 c ZDP. Daňovník môže mať podpísané Prehlásenie na rovnaké obdobie kalendárneho roku len u jedného platiteľa.

Zľavy na dani z príjmov FO, ktoré sú spomínané v nasledujúcej časti, majú charakter osobných zliav na dani, pretože sú späté s osobou daňovníka alebo osobami v tesnom vzťahu k osobe daňovníka.

- základná zľava vo výške 24 840 Kč na daňovníka,
- zľava vo výške 24 840 Kč na manžela žijúceho s daňovníkom v spoločne hospodáriacej domácnosti, pokiaľ nemá vlastný príjem presahujúci 68 000 Kč za zdaňovacie obdobie. V prípade držby preukazu ZTP/P je výška tejto zľavy dvojnásobná;
- základná zľava na invaliditu vo výške 2 520 Kč, pre invaliditu 1. a 2. stupňa,
- rozšírená zľava na invaliditu vo výške 5 040 Kč, pre invaliditu 3. stupňa,
- zľava na držiteľa preukazu ZTP/P vo výške 16 140 Kč,
- zľava na študenta vo výške 4 020 Kč,
- zľava za umiestnenie dieťaťa podľa § 35bb ZDP,
- zľava na evidenciu tržieb podľa § 35c ZDP.

Nárok na uplatnenie niektorých zliav je automatický, nárok niektorých zliav je zamestnávateľovi potrebné dokázať podľa § 38l ods. 2 ZDP. Niektoré zľavy je možné uplatniť

[8] Dostupné z: https://tradingeconomics.com/czech-republic/personal-income-tax-rate

na mesačnej báze, no zľavu na manželku, na umiestnenie dieťaťa a na evidenciu tržieb je možné uplatniť len ročne v ročnom zúčtovaní dane alebo v daňovom priznaní k dani z príjmov FO. U ostatných je možné mesačne uplatniť 1/12 ročnej zľavy začínajúc mesiacom, v ktorom boli na začiatku splnené podmienky pre uplatnenie príslušnej zľavy.

Daňové zvýhodnenie

Podľa § 35c a § 35d ZDP má fyzická osoba nárok na daňové zvýhodnenie na vyživované dieťa žijúce s ním v spoločne hospodáriacej domácnosti na území členského štátu EU alebo štátu tvoriaceho EHP. Daňové zvýhodnenie môže daňovník uplatniť formou zľavy na dani, daňového bonusu alebo ich vzájomnej kombinácie. Ku vzniku nároku na daňový bonus dôjde, ak bude čiastka daňového zvýhodnenia na dieťa u daňovníka vyššia, ako jeho daň po zľave podľa § 35ba ZDP za príslušne zdaňovacie obdobie. Uplatnenie daňového bonusu je podmienené príjmom zo závislej (§ 6 ZDP) či samostatnej (§ 7 ZDP) činnosti v zdaňovacom období vo výške 6-násobku minimálnej mzdy a podpísaním Prehlásením k dani podľa § 38k ZDP. Daňovník môže ročný daňový bonus uplatniť v minimálnej výške 100 Kč, maximálne ale do výšky 60 300 Kč. Pri mesačnom uplatňovaní daňového bonusu je minimálna výška 50 Kč, maximálna mesačne uplatniteľná čiastka dosahuje 5 025 Kč.

Výška daňového zvýhodnenia:

- na jedno dieťa vo výške 15 204 Kč ročne alebo 1 267 Kč mesačne,
- na druhé dieťa vo výške 19 404 Kč ročne alebo 1 617 Kč mesačne,
- na tretie a každé ďalšie dieťa vo výške 24 204 Kč ročne alebo 2 017 Kč mesačne.

Výška zľavy je dvojnásobná, ak má dieťa zdravotné postihnutie. Daňové zvýhodnenie si môže uplatniť vždy len jeden z rodičov.

2.1.8 ZDAŇOVACIE OBDOBIE A DAŇOVÉ PRIZNANIE

Zdaňovacím obdobím dane z príjmov fyzických osôb je podľa § 16b ZDP kalendárny rok.

Povinnosť podať daňové priznanie

Daňové priznanie je povinný podať každý, koho ročné príjmy, ktoré sú predmetom dane z príjmov fyzických osôb presiahli 15 000 Kč, ak nejde o príjmy od dane oslobodené alebo o príjmy, z ktorých je daň vyberaná zrážkovou daňou podľa zvláštnej sadzby dane popísanej v § 36 ZDP. Daňové priznanie je povinný podať aj ten, ktorého ročné príjmy, ktoré nie sú predmetom dane z príjmov FO nepresiahli 15 000 Kč no vykazuje daňovú stratu. (Finanční správa: Podávaní daňového přiznání, online)[9]

U zamestnanca môžu po skončení roku nastať tieto situácie:

a) zamestnanec je povinný podať daňové priznanie
b) zamestnanec nie je povinný podať daňové priznanie a
   - dobrovoľne podá daňové priznanie, alebo
   - využije právo požiadať o RZ, alebo
   - nepodá daňové priznanie ani nepožiada o RZ a úhrn zrazených mesačných záloh predstavuje jeho výslednú ročnú daňovú povinnosť (§ 38h ods. 9 ZDP).

[9] Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby-poplatnik/obecne-informace#2podavani

Daňové priznanie môže podať aj zamestnanec, ktorý k tomu nie je povinný a má inak právo žiadať o RZ. V žiadnom prípade nie je možné nechať si vrátiť preplatok z RZ u zamestnávateľa a následne ešte žiadať správcu dane o vrátenie totožného preplatku prostredníctvom daňového priznania. Preto tlačivo Potvrdenie o výške príjmov zo závislej činnosti obsahuje aj údaj o tom, či bolo alebo nebolo vykonané RZ a s akým výsledkom.

Ak daňovému subjektu v zdaňovacom období nevznikla daňová povinnosť k dani, ku ktorej je registrovaný, oznámi túto skutočnosť správcovi dane v lehote na podanie daňového priznania alebo vyúčtovania podľa § 136 odst. 5 daňového řádu.

Žiadosť o vykonanie ročného zúčtovania

Zamestnanec, ktorý nie je povinný podať daňové priznanie, má právo požiadať po skončení roku v lehote do 15. 2. o vykonanie ročného zúčtovania. Jedná sa najmä o zamestnanca, ktorý má v kalendárnom roku len príjmy zo závislej činnosti a funkčných pôžitkov, a to výhradne od jedného zamestnávateľa, alebo od viacerých postupných zamestnávateľov. O vykonanie RZ môže zamestnanec požiadať svojho v kalendárnom mesiaci posledného zamestnávateľa, u ktorého naposledy poberal príjmy zo závislej činnosti a mal podpísané, alebo dodatočne podpísal Prehlásenie. (Lošťák, Pelech, 2016, str. 43)

Ročné zúčtovanie dane z príjmov

Ročné zúčtovanie sa vykonáva len v prospech zamestnanca. V prípade, ak doplatok zo zúčtovania presiahne v úhrne čiastku 50,- Kč, preplatok sa zamestnancovi vracia. Avšak ak výnimočne vyjde zo zúčtovania nedoplatok, daňovníkovi sa nezrazí. Ak je výsledkom ročného zúčtovania záloh a daňového zvýhodnenia vyšší nedoplatok, je zo strany zamestnávateľa účelné sa presvedčiť, či boli mesačné zálohy v priebehu roka zrážané v správnej výške.

2.2 DAŇ Z PRÍJMOV PRÁVNICKÝCH OSÔB

Daň z príjmov právnických osôb je dôchodková, priama a „ad valorem“ daň, ktorá je primárne upravovaná zákonom č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů. V roku 2017 bolo právnickými osobami podaných 607 747 daňových priznaní, ktorých súhrnné inkaso podľa finančnej správy dosahovalo hodnotu takmer 162 miliárd Kč a podieľalo sa na celkovom výbere daní 20,5 %. (Finanční správa ČR: Údaje z registru daňových subjektů; online)[10]; Finanční správa ČR: Údaje z výběru daní; online)[11]

2.2.1 SUBJEKT DANE

Právnická osoba je podľa § 20 zákona č. 89/2012 Sb. Občanského zákoníku organizovaný útvar, o ktorom zákon stanoví, že má právnu osobnosť, alebo jeho právnu osobnosť zákon uzná. Právnická osoba môže bez ohľadu na predmet svojej činnosti mať práva a povinnosti, ktoré sa spájajú s jej právnou povahou.

Daňovníkmi dane z príjmov PO sú podľa § 17 ods. 1 ZDP:

- právnické osoby,
- organizačné zložky štátu,
- podielové fondy,
- podfondy akciových spoločností s premenlivým základným kapitálom,
- fondy penzijných spoločnosti (podľa zákona upravujúceho dôchodkové sporenie),
- zverenecké fondy (podľa NOZ),
- jednotky, ktoré sú na základe právneho rádu štátu daňovníkmi,
- fond v správe Garančného systému finančného trhu (podľa zákona upravujúceho ozdravné postupy a riešenia krízy na finančnom trhu),

Z dôvodu správneho stanovenia dane sa daňovníci delia na základe rezidentúry. Daňovníci sú daňovými rezidentmi Českej republiky, ak majú na území ČR svoje sídlo alebo tu majú miesto svojho vedenia. Daňoví rezidenti majú neobmedzenú daňovú povinnosť, ktorá sa vzťahuje ako na príjmy plynúce zo zdrojov na území Českej republiky, tak aj na príjmy plynúce zo zdrojov v zahraničí. Daňovníci sú daňoví nerezidenti, ak nemajú na území Českej republiky svoje sídlo alebo to o nich stanovia medzinárodné zmluvy. Daňoví nerezidenti majú obmedzenú daňovú povinnosť, ktorá sa vzťahuje len na príjmy plynúce zo zdrojov na území Českej republiky.

[10] Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/analyzy-a-statistiky/udaje-z-registru-danovych-subjektu
[11] Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/analyzy-a-statistiky/udaje-z-vyberu-dani

2.2.1.1 VEREJNE PROSPEŠNÝ POPLATNÍK

Od 1. 1. 2014 zákon o daních z příjmů popisuje v § 17a ZDP tzv. verejne prospešného poplatníka. Tento termín nahradil označenie neziskových poplatníkov, hoci význam ostal rovnaký. Medzi základné atribúty, ktoré musí právnická osoba spĺňať, aby bola považovaná za verejne prospešnú patria:

- vo svojich zakladateľských dokumentoch musí mať zakomponovanú činnosť, ktorej poslaním je dosahovanie obecného blaha vlastnou činnosťou,
- osoby, ktoré založili právnickú osobu alebo osoby podieľajúce sa na vedení musia byť bezúhonné, ak majú podstatný vplyv,
- majetok ja nadobudnutý z poctivých zdrojov a je využívaný hospodárne. (Komrsková, 2016, str. 11)

Taktiež je nevyhnuté, aby daňovník neustále dodržiaval podmienky, na základe ktorých mu bol priznaný status verejne prospešného poplatníka (VPP). Inak môže právnická osoba o tento status prísť. Právnická osoba môže používať štatút prospešnosti len v prípade, že ho má zapísaný vo verejnom registri. Medzi verejne prospešných daňovníkov patria napríklad záujmové združenia, politické strany, občianske združenia, verejné vysoké školy, kraje, obce, verejné výskumné inštitúcie.

2.2.2 PREDMET DANE

Za predmet dane sú podľa § 18 ZDP považované príjmy zo všetkých činností a s nakladanie so všetkým majetkom, ak nie je stanovené inak. Predmetom dane u verejnej obchodnej spoločnosti sú podľa § 18b ZDP len také príjmy, z ktorých je daň vyberaná zvláštnou sadzbou dane. To sa ale nevzťahuje na stanovenie základu dane z príjmov FO či PO spoločníka v. o. s. V komanditnej spoločnosti sa DPPO zdaňuje len tá časť základu dane pripadajúca na komanditistov, komplementári si svoj podiel dania DPFO. U verejne prospešného poplatníka sú predmetom dane vždy príjmy z reklamy, príjmy z členských príspevkov, príjmy z úroku a príjmy z nájomného s výnimkou prenájmu štátneho majetku.

Predmetom dane z príjmov právnických osôb podľa § 18 ods. 2 ZDP nie sú:

- príjmy získané nadobudnutím akcií,
- príjmy, získané s vydaním pohľadávky do výšky náhrad podľa osobitných zákonov a príjmy z vydania podielu v nepeňažnej forme,
    - platí len u daňovníkov s postavením oprávnenej osoby na základe osobitného zákona,
- príjmy z vlastnej činnosti Správy úložísk rádioaktívnych odpadov,
    - s výnimkou príjmov podliehajúcich zvláštnej sadzbe dane vyberanej zrážkou,
- príjmy, ktoré plynú z titulu spravodlivého zadosťučinenia priznaného Európskym súdom pre ľudské práva vo výške, ktoré je Česká republika povinná uhradiť,
- príjmy z titulu urovnania záležitostí pred Európskym súdom pre ľudské práva na základe zmierenia alebo jednostranného prehlásenia vlády vo výške, ktorú sa ČR zaviazala uhradiť,
- príjmy zdravotnej poisťovne plynúce podľa § 18 ods. 2 písm. e),
- príjmy spoločenstva vlastníkov jednotiek podľa § 18 ods. 2 písm. f).

U verejne prospešného poplatníka nie sú predmetom dane:

- príjmy z nepodnikateľskej činnosti, ak ich prevyšujú výdavky vynaložené v súvislosti s vykonávaním tejto činnosti,
- dotácie, príspevky, podpory alebo iné obdobné plnenia z verejných rozpočtov,
- podpora od Vinárskeho fondu,
- výnos dane, poplatku alebo obdobného peňažného plnenia plynúceho obci alebo kraju,
- úplata za prevod, užívanie, nájom alebo predaj štátneho majetku, ktorá je príjmom štátneho rozpočtu,
- príjmy z bezúplatného nadobudnutia vecí podľa zákona o majetkovom vyrovnaní. (Komrsková, 2016, str. 38)

2.2.3 OSLOBODENIE OD DANE

Nie všetky príjmy, ktoré sú predmetom dane, sú v konečnom dôsledku zdaňované. Medzi príjmy, ktoré sú podľa § 19 ZDP oslobodené od dane, patria najmä:

- členské príspevky podľa stanov, štatútu, zriaďovacích alebo zakladateľských listín, prijaté záujmovými združeniami PO, odborovou organizáciou, politickou stranou a pod.,
- podiely na zisku tichého spoločníka z účasti na podnikaní,
    - pokiaľ sú použité k doplneniu vkladu zníženého o podiely na stratách,
- príjmy z úrokov z preplatkov zavinených správcom dane,
- príjmy z úrokov z preplatkov zavinených orgánom sociálneho zabezpečenia,
- príjmy materskej spoločnosti pri znížení základného kapitálu dcérskej spoločnosti,
    - maximálne do výšky, o ktorú bol zvýšený vklad spoločníka alebo nominálna hodnota akcie pri zvýšení základného kapitálu z vlastných zdrojov spoločnosti,
- zisk prevádzaný riadiacej alebo ovládajúcej osobe na základe zmluvy o prevode zisku,
    - musí ísť o príjmy plynúce od dcérskej spoločnosti materskej spoločnosti,
- príjmy z podielu na zisku plynúce od dcérskej spoločnosti (ktorá je daňovým rezidentom iného štátu EU) materskej spoločnosti (ktorá je rezidentom).
    - oslobodenie sa nevzťahuje na podiely na likvidačnom zostatku, vyrovnávajúce podiely a podiely na zisku vyplácané dcérskou spoločnosťou ktorá je v likvidácii,
- príjmy z:
    - podielov na zisku vyplácanými dcérskou spoločnosťou, ktorá je rezidentom,
    - prevodu podielu materskej spoločnosti v dcérskej spoločnosti plynúceho rezidentovi Českej republiky alebo spoločnosti, ktorá je daňovým rezidentom iného členského štátu Európskej únie ako Českej republiky,

Oslobodenie bezúplatných príjmov

Z dôvodu zrušenia zákona č. 357/1992 Sb. o dani dědické, darovací a dani z převodu nemovitostí sú príjmy získané z dedičstva a darov aktuálne upravované v zákone o dani z príjmov ako bezúplatné príjmy.

Medzi bezúplatné príjmy, ktoré sú oslobodené od dane z príjmov právnických osôb podľa § 19b zákona č. 568/1992 Sb. o daních z příjmů patria napríklad príjmy z nadobudnutia dedičstva alebo odkazu, nadobudnutie vlastníckeho práva k pozemku a príjmy v podobe

majetkového prospechu, ak v úhrne príjmy z tohto majetkového prospechu od jednej osoby nepresiahnu v zdaňovacom období čiastku 100 000 Kč.

Medzi oslobodené bezúplatné príjmy patria taktiež príjmy plynúce do verejnej zbierky, na humanitárny či charitatívny účel, príjmy, ktoré boli prijaté z verejnej zbierky a iné.

2.2.4 ZÁKLAD DANE A JEHO VÝPOČET

Pri určovaní základu dane je potrebné rozlišovať medzi daňovníkmi, ktorí boli založení za účelom podnikania a tými, ktorí neboli založení za účelom podnikania.

Aby bolo možné zistiť základ dane, je nutné vychádzať z výsledku hospodárenia u daňovníkov, ktorí vedú účtovníctvo alebo z rozdielu príjmov a výdavkov u daňovníkov, ktorí vedú jednoduché účtovníctvo. Do príjmov sa nezahŕňajú príjmy, ktoré nie sú predmetom dane a taktiež príjmy, ktoré sú oslobodené od dane. Taktiež je nutné rešpektovanie vecných a časových súvislostí medzi príjmami a výdavkami v danom zdaňovacom období.

Mierne odlišný postup je možné pozorovať pri zisťovaní základu dane verejnej obchodnej spoločnosti a komanditnej spoločnosti, kde sa vychádza z výsledku hospodárenia (VH), ktorý je upravený o prevod podielov na VH spoločníkom v. o. s. alebo komplementárom k. s.

Verejne prospešní poplatníci si oproti komerčným subjektom môžu znížiť základ dane o 30 %, až do výšky 1 000 000 Kč podľa § 20 ods. 7 ZDP. V prípade niektorých subjektov je táto hranica zvýšená až na 3 000 000 Kč, no maximálne do výšky základu dane pri splnení podmienok podľa § 20 ods. 7 ZDP.

Pri výpočte základu dane sa vychádza z výsledku hospodárenia. Ten sa upraví o pripočítateľné a odpočítateľné položky. Prvé spomínané zvyšujú základ dane, kým druhé ho znižujú.

Medzi položky zvyšujúce výsledok hospodárenia patria:

- hodnoty zaúčtovaných, no daňovo neúčinných nákladov,
- hodnoty nezaúčtovaných, no zdaniteľných výnosov, medzi ktoré patria napríklad:
    - rozdiel cien medzi spojenými osobami,
    - nezaúčtované nepeňažné príjmy,
    - dodatočné zdanenie neuhradených dlhov,
    - chybne zaúčtované výnosy.

Medzi položky, ktoré naopak znižujú výsledok hospodárenia patria:

- hodnoty zaúčtovaných výnosov, ktoré nie sú zahrňované do základu dane,
- hodnoty nezaúčtovaných, no daňovo účinných výdavkov.
  (Dvořáková, Pitterling, Skalická, 2018, str. 82)

Je potrebné pamätať na to, že nie je možné uplatňovať výdavky súvisiace s činnosťami vytvárajúcimi príjmy, ktoré nie sú predmetom dane alebo sú od dane oslobodené. Na druhej strane do základu dane sa nezahŕňajú príjmy súvisiace s výdavkami, ktoré neboli uznané ako výdavky vynaložené na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov, maximálne do výšky týchto nákladov.

Vypočítaný základ dane, ktorý sa zaokrúhľuje na celé tisíce nadol podľa § 21 ods. 1 ZDP, môže daňovník upraviť o odpočítateľné položky od základu dane podľa § 34 ZDP. Po vynásobení sadzbou dane zistí svoju daňovú povinnosť. Od vypočítanej daňovej povinnosti môže ešte uplatniť zľavy na dani.

2.2.4.1 SAMOSTATNÝ ZÁKLAD DANE

Na zdaňovanie niektorých príjmov právnických osôb je nutné využiť samostatný základ dane, ktorý je upravený v § 20b ZDP. Daňovník ho využije v prípade, že za príslušné zdaňovacie obdobie dosiahol príjmy z podielu na zisku, vyrovnávacie podiely a podiely na likvidačnom zostatku zo zdroja v zahraničí. Do samostatného základu dane sa započítava aj daň, ktorá bola zrazená v zahraničí, no nezahŕňajú sa do neho príjmy oslobodené od dane.

Do samostatného základu dane spadajú aj príjmy spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti alebo komplementára komanditnej spoločnosti podľa pomeru, v akom je rozdeľovaný zisk podľa spoločenskej zmluvy.

2.2.5 SADZBA DANE

Sadzba dane z príjmov právnických osôb činí 19 %. Výnimku tvoria:

- základný investičný fond so sadzbou dane 5 %,
- fond penzijnej spoločnosti alebo inštitúcie penzijného poistenia so sadzbou 0 %,
    - s výnimkou penzijnej spoločnosti alebo obdobnej spoločnosti,
- samostatný základ dane zaokrúhlený na celé tisícky nadol so sadzbou 15 %.

Na vypočítanie je nutné vynásobiť upravený základ dane so sadzbou dane. Pred súčinom je základ dane zaokrúhlený na celé tisíce Kč nadol. Ak by počas zdaňovacieho obdobia došlo k zmene vo výške daňovej sadzby, podľa § 21 ods. 6 ZDP sa musí použiť sadzba, ktorá bola účinná k prvému dni zdaňovacieho obdobia alebo obdobia, za ktoré je podávané daňové priznanie.

Graf č. 2: Vývoj sadzby dane z príjmov právnických osôb v Českej republike

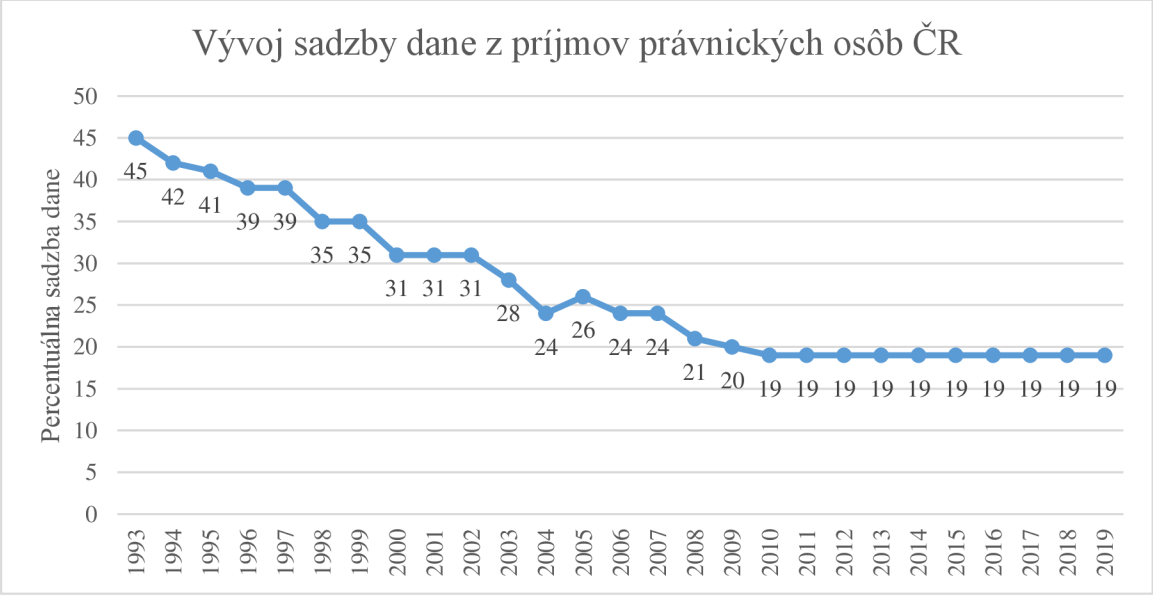

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát z Trading Economics, online.[12]

[12] Dostupné z: https://tradingeconomics.com/czech-republic/corporate-tax-rate

2.2.6 DAŇOVO UZNATEĽNÉ VÝDAVKY

Posúdenie, či sa jedná o daňovo uznateľný výdavok je dôležitým krokom k zisteniu základu dane. Daňovníci si totiž môžu odpočítať výdavky vynaložené na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov, a tým znížiť svoju daňovú povinnosť. Ilustratívny výpočet skutočných výdavkov, ktoré môže daňovník z daňového hľadiska uplatniť, je uvedený v § 24 ZDP.

Medzi všeobecné podmienky na uznanie nákladov patria:

- skutočné vynaloženie výdavkov na dosiahnutie, zaistenie a udržanie zdaniteľných príjmov v danom zdaňovacom období,
- výdavky musia byť dostatočne preukázané daňovníkom,
- výdavky sú uznané len do výšky stanovenej v súlade so ZDP alebo inými predpismi,
- za výdavky nie sú považované tie náklady, ktoré už v daňových výdavkoch na dosiahnutie, udržanie a zaistenie príjmov boli raz uplatnené.
  (Dvořáková, Pitterling, Skalická, 2018, str. 131-132)

Konkrétne príklady uznateľných výdavkov sú podľa § 24 ods. 2 ZDP primárne:

- odpisy hmotného majetku,
- zostatková cena hmotného majetku (s výnimkami uvedenými v § 24 ods. 2 c) ZDP,
  - pestovateľských celkov, trvalých porastov a zvierat pri ich vyradení,
  - predaného alebo zlikvidovaného hmotného majetku, ktoré je možné odpisovať,
- zostatková cena hmotného majetku vyradeného v dôsledku škody, len do výšky náhrad,
- výdavky na mzdy, nákup materiálu, tovaru, spotreba energie,
- poistné na sociálne zabezpečenie a príspevok na štátnu politiku zamestnanosti,
- poistné na všeobecné zdravotné poistenie hradené zamestnávateľom zo mzdy zamestnancov,
- poistné hradené daňovníkom, ak súvisí s príjmom, ktorý je predmetom dane a nie je od dane oslobodený,
- plnenie v podobe nájomného, s výnimkou nájomného uvedeného v § 25 ods. 1 písm. za) ZDP,
- plnenie v podobe árendy (pachtu) obchodného závodu je výdavkom len tá časť, ktorá prevyšuje účtovné odpisy,
- daň z nehnuteľných vecí a z nadobudnutia nehnuteľných vecí, ak boli zaplatené,
- rezervy a opravné položky, ktorých spôsob tvorby a výšku pre daňové účely stanoví zákon,
- výdavky na pracovné cesty v podobne výdavkov na ubytovanie, dopravu, pohonné hmoty, stravovanie a iné,
- zmluvné pokuty, úroky z omeškania, poplatky z omeškania, penále a iné sankcie zo záväzkových vzťahov, ak boli zaplatené,

Všetky výdavky vynaložené na príjmy, ktoré nie sú predmetom dane alebo sú od dane oslobodené, nie je možné uplatňovať.

V § 25 ZDP je demonštratívny výpočet tých výdavkov, ktoré nie sú považované za daňovo uznateľné.

2.2.7 NEZDANITEĽNÁ ČASŤ ZÁKLADU DANE

Medzi položky, ktoré je možné odpočítať od základu dane patria napríklad daňová strata, podpora výskumu a vývoja alebo odborného vzdelávania.

Daňovú stratu, ktorá vznikla a bola vymeraná za predchádzajúce zdaňovacie obdobie alebo jeho časť, je možné odpočítať od základu dane v maximálne 5 zdaňovacích obdobiach nasledujúcich bezprostredne po období, v ktorom táto strata vznikla. To sa ale nevťahuje na všeobecne prospešné spoločnosti, s výnimkou vysokých škôl a poskytovateľov zdravotných služieb.

Od základu dane je možné odpočítať výdavky vynaložené na realizáciu projektov výskumu a vývoja podľa § 34a vo výške:

- 100 % výdavkov vynaložených v období na realizáciu projektu výskumu a vývoja zahrňovaných do odpočtu, ktoré neprevyšujú úhrn výdavkov vynaložených v rozhodnej dobe na realizáciu projektu výskumu a vývoja zahrňovaného do odpočtu, a
- 110 % výdavkov vynaložených v období na realizáciu projektu výskumu a vývoja zahrňovaných do odpočtu, ktoré prevyšujú úhrn výdavkov vynaložených v rozhodnej dobe na realizáciu projektu výskumu a vývoja zahrňovaného do odpočtu.

Podmienky, za ktorých je umožnené odpočítať podporu výskumu a vývoja alebo podporu odborného vzdelávania sú bližšie popísané v § 34a až 34h ZDP.

2.2.8 ZĽAVY NA DANI

Medzi zľavy, ktoré môžu uplatniť právnické osoby, patria zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím a investičné stimuly. Zľavy na dani súvisiace so zamestnávaním osôb so zdravotným postihnutím sú poskytovaná v absolútnej výške za každého zamestnanca so zdravotným postihnutím za zdaňovacie obdobie, ktorým je kalendárny rok. (Dvořáková, Pitterling, Skalická, 2018, str. 113-114)

Zľava na daní činí:

- 18 000 Kč za každého zamestnanca so zdravotným postihnutím,
- 60 000 Kč za každého zamestnanca s ťažším zdravotným postihnutím.

Ďalšou zľavou na dani, ktorú si spomenieme, sú investičné stimuly.Tie sú zamerané primárne na zahraničných investorov. Jedná sa o formu daňových prázdnin poskytovaných po individuálnom schválení za presne vymedzených podmienok.
(Vančurová, Láchová, 2018, str. 148)

2.2.9 ZDAŇOVACIE OBDOBIE A DAŇOVÉ PRIZNANIE

Zatiaľ čo pri fyzických osobách je podľa § 16b ZDP zdaňovacím obdobím vždy kalendárny rok, u právnických osôb je možností viac. Na základe § 21a ZDP môže byť zdaňovacím obdobím:

- kalendárny rok,
- hospodársky rok – obdobie začínajúce 1. dňom mesiaca iného ako január,
- účtovné obdobie, ak je toto obdobie dlhšie ako 12 nepretržite po sebe idúcich mesiacov,
- obdobie od rozhodného dňa fúzie alebo rozdelenia obchodnej korporácie alebo prevodu majetku na spoločníka PO do konca kalendárneho roka alebo hospodárskeho roka.

V prípade záujmu o uplatnenie hospodárskeho roka je nutné oznámiť zámer zmeny účtovného obdobia správcovi dane z príjmov minimálne 3 mesiace pred plánovanou zmenou.

Daňovník dane z príjmov právnických osôb je povinný podať priznanie k dani z príjmov PO. Táto povinnosť sa nevzťahuje na:

- verejne prospešného poplatníka alebo spoločenstvo vlastníkov jednotiek, ak majú iba príjmy, ktoré nie sú predmetom dane, príjmy od dane oslobodené alebo príjmy, z ktorých je daň vyberaná zrážkou podľa zvláštnej sadzby dane,
- verejné obchodné spoločnosti,
- zanikajúce alebo rozdeľované obchodné korporácie za obdobie od rozhodného dňa zápisu premeny do OR. (Finanční správa ČR: Podávaní daňového přiznání; online)[13]

Daňové priznanie k dani z príjmov právnických osôb za zdaňovacie obdobie sa podáva najneskôr do 3 mesiacov po uplynutí zdaňovacieho obdobia. V prípade, že ide o daňový subjekt s uloženou povinnosťou mať účtovnú závierku overenú audítorom, sa táto lehota zvyšuje na 6 mesiacov po uplynutí zdaňovacieho obdobia.

[13] Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pravnicke-osoby/obecne-informace#podavani

3 DAŇOVÁ SÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Daňová sústava Slovenskej Republiky sa v mnohých aspektoch zhoduje s daňovou sústavou Českej Republiky. Jej výraznú podobnosť je možné vidieť na nasledujúcej schéme.

Schéma č. 4: Daňová sústava Slovenskej republiky

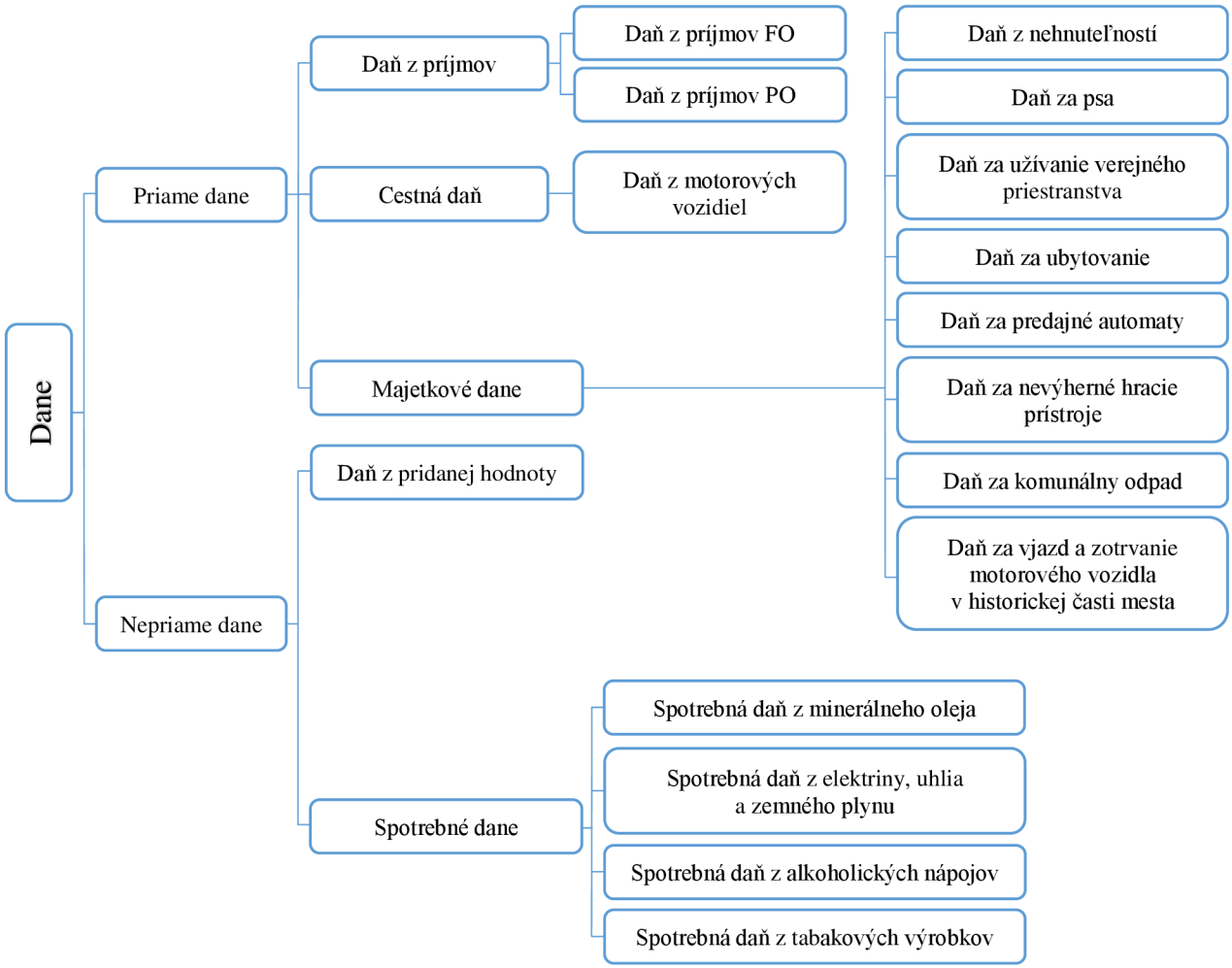

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Vyšňovská, 2016, str. 9

3.1 DAŇ Z PRÍJMOV FYZICKÝCH OSÔB

Daň z príjmov fyzických osôb zdieľa štrukturálnu podobnosť s daňou z príjmov fyzických osôb v ČR. V istej miere je to spôsobené harmonizáciou v rámci EU, no výraznejší podiel na tom má sociálno-kultúrna podobnosť oboch štátov. Podobnosť štruktúry ale neznamená rovnaké podmienky pri zdaňovaní, čo ukážem v praktickej časti, ktorá bude poukazovať na významné odlišnosti úpravy.

Podľa Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky bol v roku 2017 výber daní z príjmov fyzických osôb v súhrnnej hodnote takmer 2,608 miliardy €, čo v prepočte vychádza na približne 68,66 miliardy Kč. Oproti celkovému výberu daní táto čiastka predstavuje 17,29 %. Finančná správa SR: Výročná správa za rok 2017; online)[14]

Z dôvodu zlepšenia porovnávania sú všetky hodnoty v eurách prevedené na české koruny priemerným kurzom za rok 2018 podľa Českej národnej banky vo výške 25,643 Kč za €.

Výnimkou sú štatistické údaje za rok 2017 na začiatku kapitol 3.1 a 3.2, ktoré boli prepočítané priemerným kurzom Českej národnej banky za rok 2017 vo výške 26,33 Kč za €.

3.1.1 SUBJEKT DANE

Daňovníkom dane z príjmov fyzických osôb sú podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov fyzické osoby. Paragraf 2 ZDP rozlišuje daňovníka s neobmedzenou daňovou povinnosťou a daňovníka s obmedzenou daňovou povinnosťou.

- Daňovník s neobmedzenou daňovou povinnosťou je fyzická osoba, ktorá má na území SR trvalý pobyt, bydlisko alebo sa tu zdržiava aspoň 183 dní v príslušnom kalendárnom roku. Do tohto obdobia sa započítava každý, aj začatý deň pobytu;
- Daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou je fyzická osoba, ktorá nemá na území SR trvalý pobyt a zdržiava sa tu menej ako 183 dní v príslušnom kalendárnom roku. Výnimku tvorí fyzická osoba, ktorá sa tu obvykle zdržiava z dôvodu liečenia či štúdia, prípadne fyzická osoba ktorá hranice Slovenskej republiky prekračuje denne z dôvodu výkonu závislej činnosti, ktorej zdroj je na území Slovenskej republiky. (Bánociová, Mihóková, Martinková, Zoričák; 2018, str. 97-98)

3.1.2 PREDMET DANE

Predmet dane sa primárne delí do štyroch kategórií podľa jednotlivých paragrafov v zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Predmetom dane sú:

- príjmy zo závislej činnosti (§ 5 ZDP),
- príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu (§ 6 ZDP),
- príjmy z kapitálového majetku (§ 7 ZDP),
- ostatné príjmy (§ 8 ZDP),

[14] Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocne_spravy/2018.04.10_vyr_spr_2017.pdf

3.1.2.1 PRÍJMY ZO ZÁVISLEJ ČINNOSTI (§ 5)

Charakteristickým znakom príjmov zo závislej činnosti je vzťah medzi osobou daňovníka poberajúceho príjem a osobou platiteľa, ktorá mu daný príjem vypláca.

Príjmy zo závislej činnosti sú hlavne:

- príjmy zo súčasného alebo z predchádzajúceho pracovnoprávneho vzťahu, služobného pomeru, štátnozamestnaneckého pomeru alebo členského pomeru,
- príjmy za prácu likvidátorov, prokuristov, nútených správcov, členov družstiev, spoločníkov a konateľov s. r. o. a komanditistov k. s.,
- odmeny za výkon funkcie (v štátnych orgánoch, dozorných radách),
- príjmy ústavných činiteľov a poslancov Európskeho parlamentu,
- príjmy zamestnancov zo sociálneho fondu, obvinených a odsúdených vo väzbe,
- ďalšie príjmy podľa § 5 ZDP.

3.1.2.2 PRÍJMY Z PODNIKANIA, Z INEJ SAMOSTATNEJ ZÁROBKOVEJ ČINNOSTI, Z PRENÁJMU, Z POUŽITIA DIELA A UMELECKÉHO VÝKONU (§ 6 ZDP)

Príjmy podľa § 6 ZDP sú rozdelené do 4 skupín v závislosti od charakteru vykonávanej činnosti a od spôsobu ich dosahovania. Kvôli rozdielnemu spôsobu zdaňovania sa príjmy rozdeľujú na aktívne a pasívne. Zatiaľ čo príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti patria medzi aktívne, príjmy z prenájmu, použitia diela a umeleckého výkonu sa radia medzi príjmy pasívne. Pri aktívnych príjmoch si daňovník môže odpočítať nezdaniteľné časti a vykázať daňovú stratu, no pri pasívnych príjmoch to možné nie je. (Vyšňovská, 2016, str. 36,37)

Príjmy z podnikania sú:

- príjmy z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva,
- príjmy zo živnosti, vykonávanej na základe živnostenského oprávnenia,
- príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov,
- príjmy spoločníkov v. o. s. a komplementárov k. s.

Príjmy z inej samostatnej zárobkovej činnosti sú:

- príjmy z vytvorenia diela a z podania umeleckého výkonu, z vydávania, rozmnožovania a rozširovania literárnych diel, z vytvorenia, zhotovenia alebo použitia iného predmetu duševného vlastníctva,
- príjmy z činností, ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním podľa osobitných predpisov,
- príjmy znalcov a tlmočníkov,
- príjmy z činnosti sprostredkovateľov, ktoré nie sú živnosťou,
- príjmy z činnosti športovca alebo športového odborníka. (Burák, 2016, str. 103)

Príjmy z prenájmu sú:

- príjmy z prenájmu nehnuteľností,
- príjmy z prenájmu hnuteľných vecí, ktoré sa prenajímajú ako príslušenstvo nehnuteľností.

Pri zdaňovaní príjmov z prenájmu je nutné rozlišovať, či sa jedná o:

  - prenájom občanom alebo podnikateľom,
  - prenájom jednorazový, náhodný alebo dlhodobý,
  - prenájom veci hnuteľnej alebo nehnuteľnej.

Príjmy z použitia diela a použitia umeleckého výkonu sú najmä:

- príjmy za udelenie súhlasu na použitie diela,
- príjmy za udelenie súhlasu na použitie umeleckého výkonu.

3.1.2.3 PRÍJMY Z KAPITÁLOVÉHO MAJETKU (§ 7 ZDP)

Za príjmy z kapitálového majetku sú považované príjmy, ktoré sú výsledkom investície peňažných prostriedkov do rôznych finančných produktov. Pri príjmoch z kapitálového majetku sa vo väčšine prípadov uplatňuje vyberanie dane zrážkou podľa § 43 ZDP. To znamená, že za výber a platbu dane z tohto druhu príjmov správcovi dane je zodpovedný ich platiteľ – inštitúcia, ktorá tieto príjmy vypláca alebo pripisuje v prospech daňovníka. (Bánociová, Mihóková, Martinková, Zoričák; 2018, str. 113)

Príjmy z kapitálového majetku spadajú do osobitného základu dane.

Príjmy z kapitálového majetku sú hlavne:

- úroky a ostatné výnosy z cenných papierov,
- úroky, výhry a iné výnosy z vkladov na vkladných knižkách, z peňažných prostriedkov na vkladovom účte, na účte stavebného sporiteľa a z bežného účtu,
- úroky a iné výnosy z poskytnutých úverov a pôžičiek,
- dávky z doplnkového dôchodkového sporenia podľa osobitného predpisu,
- plnenia z poistenia pre prípad dožitia určitého veku,
- výnosy zo zmeniek,
- príjmy z podielových listov,
- výnosy zo štátnych dlhopisov a štátnych pokladničných poukážok,
- výnos z cenného papiera vyplývajúci z rozdielu medzi menovitou hodnotou CP a emisným kurzom, pri jeho vydaní.

Výnimku tvoria úroky z peňažných prostriedkov na bežných účtoch používaných v súvislosti s podnikaním a príjmy z predaja zmeniek, ktoré sú súčasťou príjmov podľa § 6 ods. 5 písm. b) ZDP.

3.1.2.4 OSTATNÉ PRÍJMY (§ 8 ZDP)

Túto skupinu tvoria prevažne náhodné príjmy a jednorazové príjmy, ktoré nemožno zaradiť do predchádzajúcich skupín príjmov a na ich dosiahnutie nepotrebuje FO získať oprávnenie na podnikanie. (Burák, 2016, str. 105) Výnimkou je situácia, ak sú tieto príjmy v rámci podnikania. V tom prípade budú zdanené ako príjmy podľa § 6 ZDP.

Ostatné príjmy sú hlavne:

- príjmy z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva,
- príjmy z príležitostného prenájmu hnuteľných vecí,
- príjmy z prevodu vlastníctva nehnuteľností,
- príjmy z predaja hnuteľných vecí,
- príjmy z predaja cenných papierov,
- príjmy zo zdedených práv z priemyselného a iného duševného vlastníctva,
- dôchodky,
- výhry v lotériách a iných podobných hrách,
- výhry z reklamných súťaží a žrebovaní, verejných súťaží a športových súťaží.

PRÍJMY, KTORÉ NIE SÚ PREDMETOM DANE

Do tejto skupiny patria hlavne:

- prijaté náhrady oprávnenej osoby podľa osobitných predpisov,
- príjmy získané vydaním, darovaním alebo dedením nehnuteľnosti, bytu, nebytového priestoru alebo ich častí alebo hnuteľnej veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty,
    - s výnimkou príjmov z neho plynúceho,
    - s výnimkou darov poskytnutých v súvislosti s výkonom činnosti podľa § 5 alebo § 6 ZDP,
    - s výnimkou darov, ktoré boli poskytnuté poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti od držiteľa,
- prijaté úvery a pôžičky,
- daň z pridanej hodnoty uplatnená v cene tovaru alebo služby, ak ide o platiteľa tejto dane,
- príjmy plynúce z dôvodu nadobudnutia nových akcií a podielov ako aj príjem plynúci z dôvodu ich výmeny pri zrušení daňovníka bez likvidácie.

Donedávna medzi príjmy, ktoré nie sú predmetom dane, patrili aj podiel člena pozemkového spoločenstva s právnou subjektivitou na výnosoch a na majetku určenom na rozdelenie medzi členov, podiely na zisku obchodnej spoločnosti a podiely člena pozemkového družstva. V aktuálnom znení pre rok 2018 sú tieto príjmy predmetom dane.

3.1.3 OSLOBODENIA OD DANE Z PRÍJMOV

Od dane sú oslobodené príjmy podľa § 9 ZDP. Keďže ich je priveľa, aby sme ich mohli všetky vymenovať a popísať, v nasledujúcej časti sú vybrané najdôležitejšie oslobodenia, ktoré sa v praxi vyskytujú najčastejšie. Patria medzi nich hlavne:

- príjmy z predaja nehnuteľnosti po uplynutí piatich rokov odo dňa jej nadobudnutia alebo jej vyradenia z obchodného majetku;
- príjmy z predaja nehnuteľnosti nadobudnutej dedením v priamom rade alebo niektorým z manželov, ak uplynie aspoň päť rokov odo dňa nadobudnutia tejto nehnuteľnosti preukázateľne do vlastníctva alebo spoluvlastníctva poručiteľa alebo vyradenia z obchodného majetku;
- príjmy z predaja hnuteľnej veci. Výnimku tvoria príjmy z predaja hnuteľnej veci, ktorá bola zahrnutá do obchodného majetku, a to do piatich rokov od jej vyradenia z obchodného majetku;
- z predaja nehnuteľnosti alebo hnuteľnej veci vydanej oprávnenej osobe podľa osobitných predpisov;
- z predaja majetku zahrnutého do konkurznej podstaty a z odpisu záväzkov pri konkurze alebo pri splátkovom kalendári, ktoré sú vykonané podľa osobitného predpisu,
- suma daňového zvýhodnenia na dieťa (daňový bonus);
- z prenájmu podľa § 6 ods. 3 ZDP a z príležitostných činností podľa § 8 ods. 1 písm. a) ZDP, ak úhrn týchto príjmov nepresiahne v zdaňovacom období 500 € (12 822 Kč)[15]. Ak úhrn týchto príjmov presiahne v zdaňovacom období

[15] Prepočítané podľa priemerného kurzu voči Euru za rok 2018 vo výške 25,643 Kč za Euro.

500 € (12 822 Kč), do základu dane sa zahrnú len príjmy presahujúce spomínanú hranicu;

- z predaja cenných papierov podľa § 8 ods. 1 písm. e) ZDP prijatých na obchodovanie na regulovanom trhu alebo na obdobnom zahraničnom regulovanom trhu, ak doba medzi ich nadobudnutím a predajom presiahne jeden rok;
    - od dane nie je oslobodený príjem z predaja cenných papierov, ktoré boli obchodným majetkom daňovníka.

Medzi príjmy, ktoré sú oslobodené od dane sú podľa § 9 ZDP zaradené aj:

- dávky, podpory a služby z verejného zdravotného poistenia, individuálneho zdravotného poistenia, sociálneho poistenia, nemocenského zabezpečenia a úrazového zabezpečenia, plnenia zo starobného dôchodkového sporenia;
    - výnimku tvorí suma vyplatená podľa osobitného predpisu a plnenia z povinného zahraničného poistenia rovnakého druhu;
- dávky a príspevky na zabezpečenie základných životných podmienok a riešenie hmotnej núdze, napr. príspevok na bývanie, rodičovský príspevok, štátne dávky a. i.,
- jednorazové príspevky za výkon mimoriadnej služby;
- dávky výsluhového zabezpečenia a služby sociálneho zabezpečenia príslušníkov ozbrojených síl poskytované podľa osobitných predpisov;
- plnenia z poistenia osôb, okrem plnenia z poistenia pre prípad dožitia určitého veku;
- príjmy v podobe štipendií poskytované z prostriedkov štátneho rozpočtu alebo poskytované vysokými školami;
- výhry v lotériách a iných podobných hrách prevádzkovaných na základe povolenia vydaného podľa osobitných predpisov;
- prijaté ceny alebo výhry v hodnote neprevyšujúcej 350 € (8 975 Kč) za cenu alebo výhru. V prípade, že takto vymedzené príjmy presiahnu sumu 350 € (8 975 Kč), do základu sa zahrnú len príjmy presahujúce ustanovenú sumu.

3.1.4 ZÁKLAD DANE A JEHO VÝPOČET

Základom dane je súčet čiastkových základov dane zistených podľa jednotlivých druhov príjmov. Keďže príjmy podľa jednotlivých paragrafov nemajú totožný spôsob výpočtu základu dane, je veľmi dôležité správne zaradiť príjem, aby bolo možné správne vypočítať základ dane a následne daňovú povinnosť. Základ dane sa zaokrúhľuje na eurocenty nadol.

3.1.4.1 ČZD Z PRÍJMOV ZO ZÁVISLEJ ČINNOSTI (§ 5 ZDP)

Základom dane z príjmov podľa § 5 ZDP sú zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti znížené o odvody poistného do zdravotnej a sociálnej poisťovne, ktoré je na základe právnych predpisov povinný platiť zamestnanec.

Vzorec pre výpočet $ČZD_5$ je možné zapísať nasledovne:

$ČZD_5$ = zdaniteľný príjem – poistné platené daňovníkom

Poistné platené daňovníkom je tvorené odvodmi do zdravotnej poisťovne vo výške 4 % z hrubej mzdy a odvodmi do sociálnej poisťovne vo výške 9 % z hrubej mzdy.

Zamestnávateľ za zamestnanca v SR odvádza obdobné poistné vo výške 35,2 % z hrubých príjmov, ktoré je ale pre zamestnanca oslobodené od dane z príjmov podľa § 5 ods. 7 písm. e) ZDP.

3.1.4.2 ČZD Z PRÍJMOV Z PODNIKANIA, INEJ SZČ (§ 6, ODS. 1 A 2 ZDP)

Ako sme si už pri členení príjmov do jednotlivých skupín spomínali, príjmy podľa § 6 ZDP sú odlišné z hľadiska možnosti uplatnenia nezdaniteľných častí od základu dane.

Aktívne príjmy sú jediné, pri ktorých daňovník môže po odpočítaní nezdaniteľných častí vykázať daňovú stratu. Tá vzniká v prípade, ak sú zdaniteľné príjmy nižšie ako daňové výdavky. Daňovú stratu môže odpočítať len od úhrnu čiastkových základov dane zistených podľa jednotlivých druhov príjmov uvedených v § 6 ods. 1 a 2 ZDP rovnomerne počas štyroch bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích obdobiach po jej vykázaní.

Čiastkovým základom dane z príjmov z podnikania alebo inej samostatnej zárobkovej činnosti je v sústave jednoduchého účtovníctva alebo pri vedení daňovej evidencie rozdiel príjmov a výdavkov. U daňovníka využívajúceho podvojné účtovníctvo je základ dane určovaný z výsledku hospodárenia ako rozdiel výnosov a nákladov. Daňovník si môže zvoliť medzi uplatnením výdavkov preukázateľne vynaložených v skutočnej výške na základe vedeného účtovníctva či daňovej evidencie alebo si uplatní výdavky percentom z úhrnu všetkých príjmov – tzv. paušálne výdavky.

Daňovník, ktorý sa rozhodne uplatniť skutočne vynaložené daňové výdavky na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov, postupuje podľa § 2 písm. i), § 19 až 21 zákona o dani z príjmov.

Vo všeobecnosti daňovým výdavkom je výdavok, ktorý slúži na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov, ktorý je preukázateľne vynaložený daňovníkom a zaúčtovaný v účtovníctve alebo zaevidovaný v evidencii daňovníka podľa § 6 ods. 11. Pri rozhodovaní sa o opodstatnenosti konkrétneho výdavku je preto potrebné prihliadať na charakter činnosti konkrétneho daňovníka. (Finančná správa SR: Daň z príjmov fyzických osôb; online)[16]

V prípade, že by daňovník mal záujem uplatniť si výdavky percentom z príjmov, môže to spraviť po splnení nasledujúcich podmienok:

- daňovník nie je platiteľ dane z pridanej hodnoty alebo je platiteľom DPH len časť zdaňovacieho obdobia,
- musí ísť o úhrn príjmov z podnikania alebo inej SZČ alebo o úhrn príjmov z použitia diela a umeleckého výkonu.

Paušálne výdavky sa uplatňujú vo výške 60 % z úhrnu príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Pre zdaňovacie obdobie 2018 je výška paušálnych výdavkov obmedzená sumou 20 000 € (512 860 Kč). (Finančná správa SR: Paušálne výdavky; online)[17]

[16] Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/informovanie-dan-prijem-fo
[17] Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/slobodne-povolania#PausalneVydavky

Porovnaním zdaniteľných príjmov a daňových výdavkov môže vzniknúť:

- čiastkový základ dane, ak zdaniteľné príjmy presahujú daňové výdavky,
- daňová strata, ak je zdaniteľný príjem nižší ako daňový výdavok.

$ČZD_A$ = zdaniteľný príjem – daňový výdavok

3.1.4.3 ČZD Z PRÍJMOV Z PRENÁJMU, Z PRÍJMOV Z POUŽITIA DIELA A POUŽITIA UMELECKÉHO VÝKONU (§ 6, ODS. 3 A 4 ZDP)

Pri pasívnych príjmoch nie je možné vykázať daňovú stratu a na rozdiel od predchádzajúceho ČZD nie je možné odpočítať nezdaniteľné časti. Základom dane je rozdiel príjmov a výdavkov v sústave jednoduchého účtovníctva a daňovej evidencie alebo výsledok hospodárenia v sústave podvojného účtovníctva.

$ČZD_P$ = zdaniteľný príjem – daňový výdavok

Pri tomto základe dane nie je možné odpočítať nezdaniteľnú časť ako je to umožnené pri základe dane z aktívnych príjmov podľa § 6 ZDP.

3.1.4.4 ČZD Z OSTATNÝCH PRÍJMOV (§ 8 ZDP)

Pri ostatných príjmoch si daňovník do základu dane môže uplatniť len výdavky na dosiahnutie príjmov, aj to maximálne do výšky dosiahnutých príjmov. To znamená, že pri ostatných príjmoch je možné vykázať len kladný základ dane a nie stratu, ako tomu bolo v príjmoch podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP. Pri výpočte tohto základu dane nie je možné odpočítať nezdaniteľné časti rovnako, ako tomu bolo pri pasívnych príjmoch podľa § 6 ZDP.

$ČZD_8$ = zdaniteľný príjem – výdavky na dosiahnutie príjmov

Niektoré druhy príjmov sa nemusia zahŕňať do spoločného základu dane z príjmov. Jedná sa o príjmy zdanené zrážkovou daňou. Medzi nich spadajú napríklad príjmy podľa § 7 ZDP z kapitálového majetku.

3.1.4.5 OSOBITNÝ ZÁKLAD DANE Z KAPITÁLOVÉHO MAJETKU (§ 7 ZDP)

Príjmy z kapitálového majetku nie sú zahrnuté do spoločného základu dane ale zdaňujú sa samostatne ako súčasť osobitného základu dane. Pre väčšinu príjmov v tejto skupine nie je možné uplatňovanie akýchkoľvek daňových výdavkov, nie je teda možné vykazovať daňovú stratu. Osobitným základom dane je dosiahnutý príjem.

Osobitný základ dane = zdaniteľné príjmy

3.1.5 NEZDANITEĽNÉ ČASTI ZÁKLADU DANE

Pred tým, ako bližšie popíšem nezdaniteľné časti základu dane, musím zadefinovať pojem životného minima, pretože výška nezdaniteľnej časti základu dane je priamo naviazaná na výšku životného minima.

Životné minimum je v zákone č. 601/2003 z. z. stanovené ako spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze. Suma životného minima sa upravuje vždy k 1. júlu bežného kalendárneho roka. Z toho dôvodu budem vychádzať z hodnôt, ktoré boli určené k 1. 7. 2017 kvôli príjmom dosiahnutým v roku 2018.

Za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú, sa v roku 2018 považuje suma alebo úhrn súm:

- 199,48 € (5 115 Kč) mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu, (Podnikajte: Životné minimum 2017-2018; online)[18]

K 1. 7. 2018 sa suma životného minima zvýšila zo 199,48 € (5 115 Kč) na 205,07 € (5 259 Kč). Ide o takmer 3 % nárast, hoci sa suma životného minima od roku 2013 zvyšovala iba dvakrát – v roku 2017 a 2018. Pre nás ale toto zvýšenie nemá reálny dopad, keďže porovnávanie daňových systémov aplikujem na legislatívu platnú v roku 2018 a tým pádom používam hodnoty platné k 1. 1. 2018

Zmena výšky životného minima od 1.7. 2017 má vplyv aj na sumu viacerých veličín, platných od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018.

Nezdaniteľné časti základu dane na daňovníka

Keďže sme už pojem životného minima stanovili, môžeme sa presunúť k nezdaniteľným častiam základu dane. Jedná sa o sumy, ktorú si daňovník môže odpočítať od základu dane tvoreného z tzv. aktívnych príjmov. Medzi nich patria príjmy zo závislej činnosti, príjmy z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo ich úhrnu. Musí sa teda jednať o tzv. aktívne vykonávanej práce, a to v závislosti od vykázaného základu dane.

Čiastkový základ dane vyčíslený z tzv. pasívnych príjmov (napr. z príjmov z prenájmu nehnuteľností, príjmov z nepeňažnej výhry, príjmov z predaja nehnuteľnosti, príjmov z vyplatenia podielového listu) nie je možné znížiť o nezdaniteľné časti základu dane na daňovníka.

Nezdaniteľné časti základu dane podľa § 11 ZDP sú:

- nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka;
- nezdaniteľná časť základu dane na manželku/manžela daňovníka;
- príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie;
- preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou.

Ročná výška nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka sa odvíja od dosiahnutého základu dane. Ak si daňovník chce uplatniť nezdaniteľnú časť základu dane v plnej výške, nesmie jeho základ dane presahovať 19 948 € (511 527 Kč). Táto hranica predstavuje 100-násobok sumy životného minima.

Ak základ dane daňovníka nepresahuje sumu 19 948 € (511 527 Kč), nezdaniteľná časť základu dane je tým pádom stanovená sumou 3 830,02 € (98 213 Kč) pre rok 2018.

V prípade, že bude základ dane daňovníka presahovať 19 948 € (511 527 Kč), nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka sa vypočíta, ak sa od 44,2-násobku životného minima (8 817,016 € = 226 097 Kč) odpočíta jedna štvrtina základu dane daňovníka. V prípade, že je tento rozdiel menší ako nula, nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka je rovná nule.

[18] Dostupné z: https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/3293/category/uctovnictvo/article/zivotne-minimum-2017-2018.xhtml

Ak daňovníkov základ dane v príslušnom zdaňovacom období nie je vyšší ako 176,8-násobok životného minima (35 268,06 € = 904 379 Kč), môže si pri splnení podmienok popísaných v § 11 ods. 4 ZDP odpočítať nezdaniteľnú časť základu dane ročne na manželku žijúcu s daňovníkom v spoločnej domácnosti:

- ak manželka nemá vlastný príjem, nezdaniteľná časť základu dane na manželku zodpovedá 19,2-násobku platného životného minima (3 830,02 € = 98 213 Kč),
- ak má vlastný príjem, ktorý nepresahuje sumu 19,2-násobku životného minima, nezdaniteľná časť základu dane na manželku je rozdiel medzi sumou 19,2-násobku životného minima a jej príjmov,
- ak jej príjem presahuje 19,2 násobok životného minima, nezdaniteľná časť základu dane na manželku je 0.

Ak daňovníkov základ dane v príslušnom zdaňovacom období je vyšší ako 176,8-násobok životného minima, môže si pri splnení podmienok popísaných v § 11 ods. 4 ZDP odpočítať nezdaniteľnú časť základu dane na manželku žijúcu s daňovníkom v spoločnej domácnosti:

- ak manželka nemá vlastný príjem, nezdaniteľná časť základu dane na manželku zodpovedá rozdielu 63,4-násobku platného životného minima (12 647,032 € = 324 308 Kč) a jednej štvrtiny základu dane tohto daňovníka;
- ak má vlastný príjem, nezdaniteľná časť základu dane ročne na manželku je suma vypočítaná podľa prvého bodu, znížená o vlastný príjem manželky.

Ak by bola hodnota tohto rozdielu nižšia ako 0, nezdaniteľná časť základu dane na manželku sa rovná nule.

Podľa § 11 ods. 14 ZDP sú nezdaniteľnou časťou základu dane aj preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami vynaložené v príslušnom zdaňovacom období v prírodných liečebných kúpeľoch a kúpeľných liečebniach. Za nezdaniteľnú časť základu dane daňovníka sa považujú aj tieto zaplatené úhrady za manželku (manžela) daňovníka a dieťa daňovníka, v úhrne najviac do výšky 50 € (1 282 Kč) za rok za každého z nich.

3.1.6 SADZBA DANE

Podľa § 15, zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov sadzba dane z príjmov FO činí:

- 19 % z časti dane nepresahujúcej 176,8-násobok sumy platného životného minima,
- 25 % z časti dane presahujúcej 176,8-násobok platného životného minima,
- 19 % z osobitného základu dane z príjmov podľa § 7 ZDP,
- 7 % z osobitného základu dane z podielov na zisku.

V zdaňovacom období od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018 je platná hranica základu na uplatnenie vyššej sadzby 35 268,064 € (904 379 Kč).

Graf č. 3: Vývoj sadzby dane z príjmov fyzických osôb v Slovenskej republike

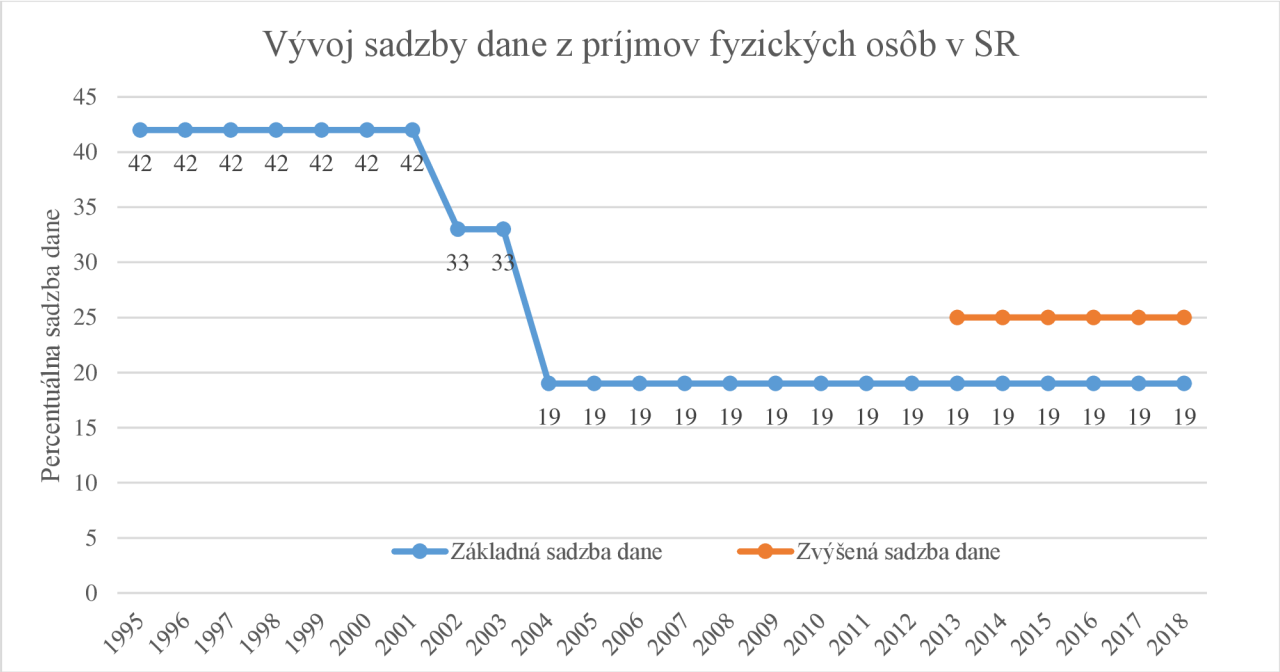

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát z Trading Economics, online.[19]

3.1.7 DAŇOVÝ BONUS

Daň vypočítanú zo základu dane je možné znížiť o daňový bonus. Daňový bonus existuje v dvoch podobách, a to ako daňový bonus na dieťa a daňový bonus na úroky.

Daňový bonus na dieťa

Je to systém daňovej úľavy na každé daňovníkom vyživované dieťa žijúce v domácnosti s daňovníkom pri plnení zákonom stanovených podmienok.

Výška daňového bonusu na dieťa sa každoročne upravuje k 1. januáru príslušného kalendárneho roku. Upravuje sa percentom, o aké sa zvyšuje životné minimum.

Za zdaňovacie obdobie roka 2018 si môže daňovník uplatniť daňový bonus na každé vyživované a nezaopatrené dieťa v sume 258,72 € (6 634 Kč). Daňovníci, ktorí majú príjmy zo závislej činnosti, si uplatňujú mesačne sumu 21,56 € (553 Kč) za rok 2018. Ostatní daňovníci si môžu uplatniť daňový bonus až podaním daňového priznania (pri splnení podmienok). Daňový bonus si môže uplatniť len jeden z rodičov. (Vyšňovská, 2016, str. 62)

Na uplatnenie daňového bonusu má nárok:

- daňovník, ktorý mal v zdaňovacom období zdaniteľné príjmy podľa § 5 ZDP zo závislej činnosti vo výške aspoň 6-násobku minimálnej mzdy,
- daňovník, ktorý mal zdaniteľné príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 vo výške aspoň 6-násobku minimálnej mzdy a vykázal kladný základ dane z príjmov.

[19] Dostupné z: https://tradingeconomics.com/slovakia/personal-income-tax-rate

Od 1.1.2018 je výška minimálnej mzdy 480 € (12 309 Kč) a teda nárok na daňový bonus na dieťa vzniká daňovníkovi, ak jeho ročné príjmy dosiahli minimálne sumu 2 880 € (73 851 Kč). (Podnikajte: Daňový bonus 2018; online)[20]

Daňový bonus na úroky

Je podobne ako daňový bonus na dieťa forma daňovej úľavy, ktorá priamo znižuje vypočítanú daň. Je určený primárne pre mladých ľudí, ktorým pomáha znižovať finančné výdavky na bývanie.

Daňový bonus na zaplatené úroky predstavuje sumu vo výške 50 % zo zaplatených úrokov z úveru poskytnutého na bývanie, určeného na jeden byt alebo dom počas piatich bezprostredne po sebe nasledujúcich rokov v príslušnom zdaňovacom období, maximálne do výšky 400 € (10 257 Kč).

3.1.8 ZDAŇOVACIE OBDOBIE A DAŇOVÉ PRIZNANIE

Zdaňovacím obdobím dane z príjmov fyzických osôb je kalendárny rok.

Mnohí daňovníci platia v priebehu zdaňovacieho obdobia preddavky na daň podľa § 34 ZDP. Preddavky na daň sú povinné platby, ktoré platia daňovníci rovnomerne počas celého roka, keď ešte nie je známa skutočná výška dane za celý rok. Štát takto získava plynulý a rovnomerný prísun finančných prostriedkov do štátneho rozpočtu.

Daňové priznanie

Daňové priznanie k dani z príjmov fyzických osôb je povinný podať daňovník, ak jeho celkové zdaniteľné príjmy presiahli 50 % sumy zodpovedajúcej 19,2-násobku životného minima. Pre rok 2018 ide o sumu 1 915,01 € (49 107 Kč). Do týchto príjmov sa zahrňuje akýkoľvek dosiahnutý príjem, ktorý je predmetom dane a nie je od dane z príjmov oslobodený. Do celkových zdaniteľných príjmov sa zahrňuje aj príjem dosiahnutý zo zdrojov v zahraničí, ak ide o daňovníka s neobmedzenou daňovou povinnosťou – rezidenta SR. Daňové priznanie musí podať aj daňovník, ktorý vykazuje daňovú stratu. (Finančná správa SR: Lehoty na podanie daňového priznania; online)[21]

Daňovník je povinný podať daňové priznanie do troch kalendárnych mesiacov po uplynutí zdaňovacieho obdobia podľa § 49 ods. 2 ZDP. Na základe oznámenia podaného príslušnému správcovi dane do uplynutia lehoty na podanie daňového priznania je možné túto lehotu predĺžiť najviac o 3 celé kalendárne mesiace.

[20] Dostupné z: https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-2018

[21] Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/informovanie-dan-prijem-fo#LehotyNaPodanie

Ročné zúčtovanie preddavkov

Zamestnávateľ zráža zamestnancovi preddavok na daň na mesačnej báze. Po skončení zdaňovacieho obdobia môže zamestnanec môže požiadať zamestnávateľa o vykonanie ročného zúčtovania. Táto žiadosť za rok 2018 musí byť podaná v písomnej podobe do 15. februára 2019 a týka sa zamestnanca, ktorý nie je povinný podať daňové priznanie podľa § 32 ZDP.

Ak mal zamestnanec v zdaňovacom období 2018 viacerých zamestnávateľov súčasne alebo postupne, môže požiadať o vykonanie ročného zúčtovania posledného zamestnávateľa, u ktorého si uplatňoval nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka. V prípade, že si nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka neuplatňoval u žiadneho zamestnávateľa, je mu umožnené požiadať o ročné zúčtovanie ktoréhokoľvek z nich. (Finančná správa SR: Ročné zúčtovanie dane, online)[22]

K dani z príjmov fyzických osôb existujú dva typy daňového priznania:

- Daňové priznanie typu A, tzv. zjednodušené, podáva daňovník, ktorý v zdaňovacom období dosiahol iba príjmy zo závislej činnosti.
- Daňové priznanie typu B je určené pre daňovníkov, ktorí za príslušné zdaňovacie obdobie dosiahli aj príjem z podnikania, inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu nehnuteľností, z kapitálového majetku alebo z príjmov zaradených do kategórie ostatné.

[22] Dostupné z: https://podpora.financnasprava.sk/808709-Povinnos%C5%A5-zamestn%C3%A1vate %C4%BEa-vykona%C5%A5-ro%C4%8Dn%C3%A9-z%C3%BA%C4%8Dtovanie

3.2 DAŇ Z PRÍJMOV PRÁVNICKÝCH OSÔB

Základné rozdiely medzi zdaňovaním príjmov fyzických osôb a príjmov právnických osôb sú podľa Emila Buráka predovšetkým v odlišnom spôsobe účtovania a v absencii čiastkových základov dane u právnických osôb. Právnická osoba nevykazuje čiastkové základy dane, ale všetky výnosy znížené o náklady sú vykazované v jednom základe dane z príjmov právnických osôb. (Burák, 2016, str. 107)

Podľa Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky bol v roku 2017 výber daní z príjmov právnických osôb v súhrnnej hodnote 2,64 miliardy €, čo v prepočte vychádza na 69,43 miliardy Kč.[23] Oproti celkovému výberu daní táto čiastka predstavuje 17,48 %. (Finančná správa SR: Výročná správa za rok 2017; online)[24]

3.2.1 SUBJEKT DANE

Subjektom dane z príjmov právnických osôb sú právnické osoby. Právnická osoba je organizácia osôb alebo majetku vytvorená s určitým cieľom. Zákon jej priznáva právnu subjektivitu. Musí byť zriadená či založená písomnou zmluvou alebo zakladateľskou listinou. Vznik je podmienený zápisom do obchodného registra alebo iného zákonom určeného registra.

Právnickými osobami podľa § 18 zákona č. 40/1964, Občianskeho zákonníka sú:

- združenia fyzických alebo právnických osôb (obchodné spoločnosti, družstvá, občianske združenia, politické strany a iné),
- účelové združenia majetku (nadácie a fondy),
- jednotky územnej samosprávy a iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon.

Z dôvodu správneho stanovenia dane je potrebné určiť, či je daňovník daňový rezident alebo nerezident. Z hľadiska zdrojov príjmov podliehajúcich zdaneniu sa daňové subjekty členia na:

- daňovníkov s neobmedzenou daňovou povinnosťou,
- daňovníkov s obmedzenou daňovou povinnosťou.

Pri daňovníkovi s neobmedzenou daňovou povinnosťou ide o daňovníka, ktorý má sídlo, resp. miesto skutočného vedenia na území SR. Miesto skutočného vedenia je miesto, kde sa prijímajú riadiace a obchodné rozhodnutia štatutárnych a dozorných orgánov. Predmetom dane sú nielen príjmy plynúce zo zdrojov na území SR, ale aj zo zdrojov v zahraničí.
Daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou je právnická osoba, ktorá má sídlo alebo miesto skutočného vedenia mimo Slovenskej republiky. Predmetom dane sú príjmy plynúce daňovníkovi len zo zdrojov na území SR.

Okrem typických podnikateľských subjektov s povinnosťou zápisu v obchodnom registri existujú aj právnické osoby, ktoré neboli založené či zriadené na podnikanie. Podľa § 12 ods. 3 ZDP môže ísť o občianske združenia, obce, vyššie územné celky, pozemkové spoločenstvá, zdravotné poisťovne, nadácie a iné. Ich primárnym cieľom nie je dosahovanie zisku, ale vzdelávacia či verejnoprospešná činnosť. Aj napriek ich primárnemu cieľu môžu mať tieto subjekty príjem z podnikania.

---

[23] Prepočítané priemerným kurzom eura voči českej korune podľa NBS v roku 2017
[24] Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocne_spravy/2018.04.10_vyr_spr_2017.pdf

3.2.2 PREDMET DANE

Predmet dane z príjmov právnickej osoby sa líši na základe toho, či ide o subjekt zriadený na podnikanie alebo subjekt, ktorý nebol zriadený na podnikanie. Pri prvej skupine sa zdaňujú príjmy zo všetkých činností PO, ktoré sú predmetom dane z príjmov právnických osôb, no pri druhej skupine je rozsah zdaňovaných príjmov obmedzený. U subjektov, ktoré neboli zriadené na podnikanie, sú zdaňované príjmy z činností, ktorými dosahujú zisk. Patria medzi nich aj príjmy z predaja majetku, nájomného, reklám, členských príspevkov a príjmy, z ktorých sa daň vyberá zrážkou.

Do predmetu dane sa nezahŕňajú príjmy, ktoré právnická osoba získala rôznymi formami privatizácie a podiel na zisku, ktorý je vyplácaný spoločnosťou po jeho zdanení.

Predmetom dane z príjmov právnických osôb nie sú:

- príjmy získaný darovaním alebo dedením,
- príjmy plynúce zo zisku po zdanení,
    - okrem výnimiek uvedených v § 12 ods. 7 písm. c) v bode 1 a 2,
- podiel na likvidačnom zostatku,
- príjmy získané poskytnutím podielu zaplatenej dane podľa § 50 ZDP,
- príjmy plynúci z dôvodu nadobudnutia nových akcií a podielov.

3.2.3 OSLOBODENIA OD DANE

Zákon o dani z príjmov vymedzuje v § 13 ZDP niekoľko desiatok príjmov právnických osôb, ktoré sú od dane oslobodené. V nasledujúcej časti sú vymenované tie oslobodenia príjmov právnických osôb, ktoré sú považované za najdôležitejšie. Patria medzi nich najmä:

- príjmy plynúce zo základnej činnosti u daňovníkov, ktorí nie sú zriadení na podnikanie
    - s výnimkou príjmov z predaja majetku, nájomného, reklám, členských príspevkov, príjmov na základe zmluvy o sponzorstve v športe, príjmov z činností, ktoré sú podnikaním a príjmov, z ktorých sa daň vyberá zrážkou,
- príjmy z prenájmu a predaja majetku, ktoré sú zahrnuté v rozpočte zriaďovateľa v rozpočtových organizáciách,
- príjmy štátnych fondov a Fondu ochrany vkladov,
- príjmy plynúce z predaja majetku zahrnutého do konkurznej podstaty a z odpisu záväzkov pri konkurze alebo reštrukturalizácii,
- príjmy z prenájmu a predaja majetku obcí a vyšších územných celkov (VÚC),
- príjmy z reklám, ktoré sú určené na charitatívne účely, daňovníkov nezriadeným na podnikanie najviac do výšky 20 000 € (512 860 Kč) za príslušné zdaňovacie obdobie pri splnení podmienok (§ 13 ods. 1 písm. g ZDP),
- výnosy z kostolných zbierok a cirkevných úkonov,
- členské príspevky podľa stanov, štatútu, zriaďovacích listín prijaté určitými právnymi formami daňovníkov nezaložených na podnikanie (záujmovými združeniami právnických osôb, profesijnými komorami, občianskymi združeniami vrátane odborových organizácií, politickými stranami a politickými hnutiami),
- úroky z preplatku na dani zapríčineného správcom dane,
- úhrady za výkon správy bytov vo vlastníctve bytových družstiev,

- príjmy – licenčné poplatky vyplývajúce zo Smernice Rady 2003/49 (odplaty za poskytnutie práva na použitie alebo za použitie predmetu priemyselného vlastníctva, počítačových programov (softvér), návrhov alebo modelov, plánov, výrobno-technických a iných hospodársky využiteľných poznatkov (know-how), odplaty za poskytnutie práva na použitie alebo za použitie autorského práva alebo práva príbuzného autorskému právu) pri splnení podmienok podľa § 13 ods. 2 písm. h) ZDP,
- výnosy z verejného zdravotného poistenia pri splnení podmienok,
- prijaté náhrady škôd a náhrady nemajetkovej ujmy na základe rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva,
- príjmy plynúce z komerčného využívania nehmotných aktív, tzv. patent box, ide o príjmy za poskytnutie práva na použitie alebo za použitie vynálezu chráneného patentom alebo technického riešenia chráneného úžitkovým vzorom, počítačového programu (softvér), ktoré sú výsledkom výskumu a vývoja vykonávaného daňovníkom pri splnení podmienok podľa § 13a ZDP,
- príjem z predaja akcií akciovej spoločnosti alebo predaja obchodného podielu u spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným alebo u komanditistu komanditnej spoločnosti alebo obdobnej spoločnosti v zahraničí po splnení podmienok (Brnová, Vidová, Murínová, 2018, str. 132-138)

3.2.4 ZÁKLAD DANE A JEHO VÝPOČET

Posudzovanie výdavkov pri zdaňovaní príjmov je mimoriadne dôležité ako pre FO, tak aj pre PO. Je tomu tak najmä z hľadiska možných dôsledkov a dopadov na optimalizáciu daňovej povinnosti. Daňové výdavky, na rozdiel od tých účtovných, môžu významne pomôcť regulovať objem základu dane a výšku daňovej povinnosti. Nie všetky vynaložené výdavky sú ale daňovo uznateľné a rozlišovanie medzi daňovo uznateľnými a neuznateľnými výdavkami je často náročné aj pre odborníkov. (Burák, 2016, str. 111) Hlavným dôvodom je, že zákon o dani z príjmov neuvádza tieto náklady úplným spôsobom, ale len príkladmo.
Podľa § 2 písmeno i) ZDP je daňovým výdavkom taký výdavok, ktorý slúži na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov preukázateľne vynaložený daňovníkom, zaúčtovaný v účtovníctve daňovníka.

Vo všeobecnosti je základom dane rozdiel medzi zdaniteľnými príjmami a daňovými výdavkami v príslušnom zdaňovacom období. Reálne je ale výpočet mierne komplikovanejší a závisí od spôsobu vedenia účtovníctva.

Základ dane daňovníkov, ktorí účtujú v podvojnom účtovníctve sa vypočítava zo zisteného výsledku hospodárenia pred zdanením vyčísleného z podkladov a údajov riadne vedeného účtovníctva. Základ dane tvorí výsledok hospodárenia, ktorý sa musí u subjektov vedúcich podvojné účtovníctvo upraviť o odpočítateľné a pripočítateľné položky. (Burák, 2016, str. 109)

Zatiaľ čo pripočítateľné položky zvyšujú výsledok hospodárenia, odpočítateľné položky ho naopak znižujú. V zákone o dani z príjmov sú viac menej upravené od § 17 po § 21a, pričom pri ich uplatňovaní je nutné vychádzať aj z iných paragrafov zákona o dani z príjmov, keďže

jednotlivé ustanovenia na seba môžu odkazovať, resp. odkazujú aj na osobitné predpisy. (Účtovníctvo a dane: Pripočítateľné a odpočítateľné položky, online)[25]

Pre tých daňovníkov, ktorí účtujú v jednoduchom účtovníctve sa základ dane vypočíta ako rozdiel medzi zdaniteľnými príjmami a daňovými výdavkami. V jednoduchom účtovníctve môžu účtovať len právnické osoby, ktoré neboli zriadené na podnikanie.

Základ dane = zdaniteľné príjmy – daňové výdavky

Položky zvyšujúce základ dane

Keďže je taxatívny výpočet všetkých položiek upravujúcich základ dane pomerne rozsiahly, v nasledujúcej časti sú položky zvyšujúce základ dane rozdelené do troch kategórií:

- Náklady, ktoré nie sú uznateľnými daňovými výdavkami. Patria sem napríklad dary, náklady na reprezentáciu, pokuty a penále, poplatky z omeškania, rezervy a opravné položky (okrem výnimiek);
- Náklady, ktoré môžu byť daňovými výdavkami, no boli medzi daňové výdavky zahrnuté v nesprávnej výške. Ide najmä o výdavky, ktorých maximálna výška je limitovaná osobitnými predpismi. Patria sem napríklad výdavky na pracovné cesty, náhrada spotrebovaných pohonných hmôt nad stanovený limit, odpisy, príspevky na stravovanie, príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie, prídel do sociálneho fondu;
- Sumy, ktoré síce nie sú súčasťou výsledku hospodárenia, no sú súčasťou základu dane. Patria sem napríklad nepeňažné príjmy.

Položky znižujúce výsledok hospodárenia

Položky znižujúce výsledok hospodárenia možno taktiež zaradiť do jednej z troch kategórií:

- Sumy, ktoré boli do medzi daňové výdavky zahrnuté v nesprávnej výške (účtovné odpisy v nižšej hodnote ako daňové);
- Sumy, ktoré síce sú súčasťou výsledku hospodárenia, no podľa zákona o dani z príjmov nie sú zahrňované do základu dane, nie sú predmetom dane alebo sú od dane oslobodené (napr. príjmy získané darovaním, plynúce podiely na zisku);
- Sumy, ktoré nie sú súčasťou výsledku hospodárenia, no sú súčasťou základu dane. Jedná sa napríklad o nájomné a provízie, ktoré boli zaúčtované do nákladov v predchádzajúcich účtovných obdobiach a neboli uhradené. Preto sa stali pripočítateľnou položkou. Po ich úhrade v ďalšom zdaňovacom období sa stávajú odpočítateľnou položkou.

[25] Dostupné z: https://www.uad.sk/33/pripocitatelne-a-odpocitatelne-polozky-v-prikladoch-z-pohladu-zakona-o-dani-z-prijmov-v-roku-2017-uniqueidmRRWSbk196FPkyDafLfWAGlzKWzDF8GqxF36x5_YqjPPt1NDzkYSKA/

3.2.5 SADZBA DANE

Sadzba dane je nástroj, prostredníctvom ktorého z dosiahnutého základu dane je možné vypočítať výšku daňovej povinnosti.

Podľa § 15 ZDP je hodnota dane z príjmov právnických osôb 21 % zo základu dane zníženého o daňovú stratu. Sadzba dane z osobitného základu dane zisteného podľa § 17f ods. 1 a 2 ZDP sa vzťahuje na presun majetku, podnikateľskej činnosti alebo jej časti alebo na zmenu daňového rezidenta na daňového nerezidenta. Jej hodnota je 21 %, ako tomu bolo pri predchádzajúcej sadzbe.

Sadzba dane z osobitného základu dane zisteného podľa § 51e ods. 4 ZDP je vo výške 35 %. Táto sadzba je uvalená na príjmy podľa § 3 ods. 1 e) a g) ZDP, ak tento príjem plynie právnickej osobe s neobmedzenou daňovou povinnosťou od právnickej osoby, ktorá je daňovníkom nezmluvného štátu podľa § 2 písm. x) ZDP alebo je vyplácaný právnickou osobou s neobmedzenou daňovou povinnosťou právnickej osobe, ktorá je daňovníkom nezmluvného štátu podľa § 2 písm. x) ZDP.

Základ dane je po znížení o odpočet daňovej straty následne zaokrúhlený na eurocenty nadol. Daň z príjmov právnických osôb je vypočítaná ako základ dane znížený o odpočet daňovej straty × sadzba dane. Vypočítaná daň sa taktiež zaokrúhľuje na eurocenty nadol.

Graf č. 4: Vývoj sadzby dane z príjmov právnických osôb v Slovenskej republike

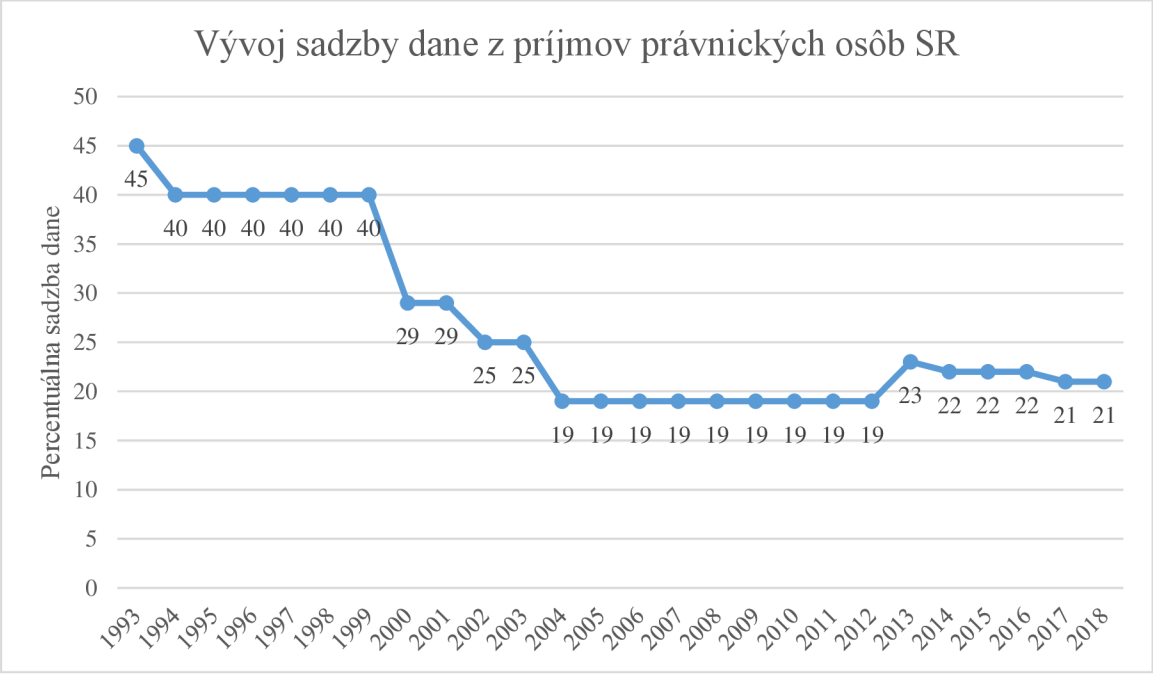

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát z Trading Economics, online.[26]

3.2.6 DAŇOVÉ VÝDAVKY

Daňové výdavky sú v Slovenskej daňovej sústave upravené v § 19 ZDP.

Daňovým výdavkom je výdavok vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov preukázateľne vynaložený daňovníkom a zaúčtovaný v účtovníctve

[26] Dostupné z: https://tradingeconomics.com/czech-republic/corporate-tax-rate

daňovníka, pričom pri využívaní majetku, ktorý môže mať charakter osobnej potreby a s ním súvisiacich výdavkov, je daňový výdavok uznaný len v pomernej časti podľa § 19 ods. 2 písm. t), v akej sa používa na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov, ak zákon o dani z príjmov neustanovuje inak (§ 2 písm. i) zákona o dani z príjmov). (Finančná správa SR: Daňové výdavky, online)[27]

Zákon pritom nestanovuje taxatívne, ktoré výdavky sú uznanými daňovými výdavkami. V § 19 sú uvedené príkladmo výdavky, ktoré možno uplatniť len v rozsahu a za podmienok ustanovených v ZDP. Ide napr. o:

- výdavky (náklady), ktoré je daňovník povinný uhradiť podľa osobitných predpisov,
- výdavky (náklady) na prevádzku vlastného zariadenia na ochranu životného prostredia podľa osobitných predpisov
- výdavky (náklady) na pracovné a sociálne podmienky a starostlivosť o zdravie vynaložené na
    - bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a hygienické vybavenie pracovísk,
    - starostlivosť o zdravie zamestnancov v rozsahu ustanovenom osobitnými predpismi a na vlastné zdravotnícke zariadenia,
    - vzdelávanie a rekvalifikáciu zamestnancov, vlastné vzdelávacie zariadenia,
    - príspevky na stravovanie zamestnancov poskytované za podmienok ustanovených osobitným predpisom,
    - mzdové a ostatné pracovnoprávne nároky zamestnancov v rozsahu ustanovenom pracovnoprávnymi predpismi,
    - poistné a príspevky zamestnanca z navýšeného nepeňažného plnenia podľa § 5 ods. 3 písm. d) a preddavky na daň zrazené podľa § 35 z tohto navýšeného nepeňažného plnenia,
- cestovné náhrady do výšky, na ktorú vzniká nárok podľa osobitných predpisov a vreckové pri zahraničnej pracovnej ceste poskytované podľa osobitného predpisu,
- odpisy hmotného majetku a nehmotného majetku (§ 22 až 29), s ďalšími obmedzeniami popísanými v § 19,
- zostatková cena (§ 25 ods. 3) alebo pomerná časť zostatkovej ceny hmotného majetku a nehmotného majetku pri jeho vyradení s ďalšími obmedzeniami popísanými v § 19.

3.2.7 NEZDANITEĽNÉ ČASTI ZÁKLADU DANE

Od základu dane si môže daňovník odpočítať napríklad daňovú stratu či výdavky vynaložené na výskum a vývoj.

Daňovník si môže uplatniť odpočet daňovej straty podľa § 30 ZDP rovnomerne v štyroch bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích obdobiach, a to počnúc zdaňovacím obdobím bezprostredne nasledujúcim po zdaňovacom období, za ktoré bola táto daňová strata vykázaná. Odpočítanie je podmienené dostatočne vysokým základom dane. Ak táto podmienka nie je splnená, daňovníkovi zaniká nárok na uplatnenie daňovej straty v príslušnom zdaňovacom období.

27

Odpočet daňovej straty podľa § 30 a § 52za ods. 4 zákona o dani z príjmov si môžu uplatniť aj organizácie nezriadené alebo nezaložené na podnikanie, ale len zo základu dane vykázaného zo zdaňovanej činnosti. (Finančná správa SR: Daňová strata, online)

Od základu dane zníženého o odpočet daňovej straty pri realizácii projektu výskumu a vývoja si daňovník môže odpočítať:

- výdavky vo výške 100 % výdavkov (nákladov) vynaložených na výskum a vývoj v zdaňovacom období, za ktoré sa podáva daňové priznanie,
- výdavky vo výške 100 % kladného rozdielu medzi priemerom úhrnu výdavkov (nákladov) vynaložených v zdaňovacom období na výskum a vývoj zahrnovaných do odpočtu a úhrnom výdavkov (nákladov) vynaložených v bezprostredne predchádzajúcom zdaňovacom období na výskum a vývoj zahrnovaných do odpočtu a dvoch bezprostredne predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach na výskum a vývoj zahrnovaných do odpočtu.

Od 1.1.2018 je možné odpočítať prírastok výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj ako medziročný prírastok prostredníctvom priemerných výdavkov (nákladov), ktoré zohľadňujú dve bezprostredne predchádzajúce zdaňovacie obdobia (za rok 2018 zdaňovacie obdobia 217 a 2016). (Finančná správa SR: Odpočet výdavkov na výskum a vývoj, online)[28]

3.2.8 ÚĽAVY NA DANI

Daňovník môže znížiť svoju daňovú povinnosť úľavami na dani, ktoré sa odpočítajú z vypočítanej daňovej povinnosti. Úľava je termín ekvivalentný k pojmu zľava, ktorý je frekventovanejšie používaný v Českej daňovej sústave. Môže mať podobu úľavy na dani pre príjemcov investičnej pomoci alebo úľavy na dani pre prijímateľa stimulov.

Daňovník, ktorému bolo vydané rozhodnutie o poskytnutí investičnej pomoci obsahujúcej úľavu na dani podľa osobitného predpisu, si môže uplatniť úľavu na dani do výšky dane pripadajúcej na pomernú časť základu dane podľa § 30a.

Daňovník, ktorému bolo vydané rozhodnutie o schválení poskytnutia stimulov podľa osobitného predpisu, si môže uplatniť nárok na úľavu na dani do výšky dane pripadajúcej na pomernú časť základu dane podľa § 30b.

3.2.9 ZDAŇOVACIE OBDOBIE A DAŇOVÉ PRIZNANIE

Zdaňovacím obdobím právnických osôb je kalendárny rok. Ak došlo k zmene účtovného obdobia na hospodársky rok, je súčasne hospodársky rok aj zdaňovacím obdobím. (Finančná správa SR: Zdaňovacie obdobie PO, online)[29]

[28] Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Aktualne/DP/2018.10.16_ulava_dan.pdf
[29] Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/pravnicke-osoby/informovanie-dan-prijem-po#ZdanovacieObdobie

Daňové priznanie k dani z príjmov právnickej osoby za predchádzajúce zdaňovacie obdobie je povinná podať každá právnická osoba, ktorá má na území Slovenskej republiky svoje sídlo alebo miesto skutočného vedenia. Táto povinnosť sa vzťahuje aj na subjekty s obmedzenou daňovou povinnosťou, ak majú príjmy zo zdrojov na území Slovenskej republiky. (Vyšňovská, 2016, str. 100)

Daňové priznanie je daňovník povinný podať do troch kalendárnych mesiacov po uplynutí zdaňovacieho obdobia. V tejto trojmesačnej lehote je povinný platiteľ dane, daňovník, dedič alebo osoba podľa osobitného predpisu daň zaplatiť.

Daňovník si ale môže predĺžiť lehotu na podanie daňového priznania maximálne o tri kalendárne mesiace. V tom prípade je povinný do 31. 3 písomne oznámiť príslušnému správcovi dane predĺženie lehoty. V tejto lehote na podanie daňového priznania je daňovník povinný daň aj zaplatiť.

Kto nemá povinnosť podať daňové priznanie:

- daňovník, ktorý nie je založený na podnikanie, občianske združenia, Národná banka Slovenska a Fond národného majetku Slovenskej republiky nemusia podávať daňové priznanie, ak majú iba príjmy, ktoré nie sú predmetom dane a príjmy, ktoré sú zdanené zrážkou,
- rozpočtové a príspevkové organizácie, ak majú len príjmy oslobodené od dane alebo príjmy, z ktorých sa daň vyberá zrážkou,
- registrované cirkevné a náboženské spoločnosti, ak majú príjmy oslobodené podľa § 13 ods. 2 písm. a) ZDP a príjmy, z ktorých sa daň vyberá zrážkou podľa § 43 ZDP.

4 SUMARIZÁCIA ROZDIELOV DAŇOVÝCH SÚSTAV

Táto kapitola sa venuje porovnaniu daňových sústav, ktoré predstavuje zhrnutie predošlých častí. Túto časť nie je možné brať ako presný nástroj pri vypočítavaní daňovej povinnosti (keďže nie je možné vypisovať všetky prípady, podmienky a výnimky), ale skôr ako stručné spísanie najdôležitejších rozdielov medzi daňovými sústavami Českej republiky a Slovenskej republiky so zameraním sa na daň z príjmov. Pri porovnávaní sa pokúsime postupovať primárne podľa štruktúry daňovej sústavy Českej republiky a k nej vypisovať rozdiely v daňovej sústave Slovenskej republiky.

4.1 DAŇ Z PRÍJMOV FYZICKÝCH OSÔB

V tejto kapitole sa budeme venovať porovnaniu dani z príjmov fyzických osôb popísaných v kapitolách 2.1 a 3.1. Z dôvodu dlhej spoločnej histórie daňového systému oboch sústav má táto daň mnohé podobné konštrukčné prvky a preto je mnoho vecí rovnakých, prípadne líšiacich sa iba v detailoch.

4.1.1 SUBJEKT DANE

Pravidlá určovania subjektu dane z príjmov fyzických osôb sú aj vďaka harmonizácii daňových systémov v rámci Európskej únie do značnej miery totožné. Líšia sa najmä odlišným termínom označujúcim rezidentúru. Hoci je definícia daných termínov podobná, zatiaľ čo v zákone č. 586/1992 Sb. zákon o daních z příjmů sú použité termíny rezident a nerezident, v jeho slovenskom ekvivalente sa rozlišuje daňovník s neobmedzenou daňovou povinnosťou a daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou.

4.1.2 PREDMET DANE

Medzi prvé rozdiely, ktoré môžu byť pozorované medzi porovnávanými sústavami, je ich delenie. Zatiaľ čo v ČR sa predmet dane rozdeľuje do piatich kategórií, v SR sa využíva rozdeľovanie do štyroch kategórií. Predmet dane sa medzi jednotlivými sústavami veľmi nelíši, rozdiel by bolo skôr možné nájsť v kategorizácii jednotlivých príjmov medzi jednotlivé paragrafy. V nasledujúcej častiach si ukážeme dopady tejto kategorizácie.

4.1.2.1 PRÍJMY ZO ZÁVISLEJ ČINNOSTI

To, ktoré príjmy spadajú do tejto kategórie, je popísané v § 6 zákona o daních z příjmů a v § 5 zákona o dani z príjmov. Až na drobné odlišnosti sú si tieto paragrafy podobné. Jedným z mála rozdielov je absencia spodnej hranice v slovenskej verzii poskytnutia motorového vozidla nielen na služobné, ale aj súkromné účely, ktorá sa posudzuje ako príjem zamestnanca podľa § 5 ods. 3 a) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov.

Ďalším rozdielom, na ktorý je možné poukázať, sú prípady, keď dosiahnutý príjem nepodlieha poistnému. V ČR je to dohoda o vykonaní práce s hornou hranicou príjmov 10 000 Kč alebo príjmy zo závislej činnosti od jedného platiteľa v maximálnej výške 3 000 Kč za kalendárny mesiac. Ak zamestnanec nemá podpísané prehlásenie daňovníka k dani podľa § 38 ZDP, je možné tieto príjmy zdaňovať zrážkovou daňou.

V SR existuje podobné ustanovenie pod názvom odvodová výnimka, no týka sa len študentov a dôchodcov po splnení zákonom stanovených podmienok. Ak študent pracuje na základe dohody o brigádnickej práci študentov a jeho mesačný príjem neprevýši 200 € (5 129 Kč),

nemusí spolu so zamestnávateľom z tohto príjmu platiť odvody na dôchodkové poistenie. Ak jeho príjmy prevýšia sumu 200 € (5 129 Kč), platí študent aj zamestnávateľ odvody na dôchodkové poistenie len zo sumy prevyšujúcej hranicu 200 € (5 129 Kč).

Odvodová výnimka sa od 01.07.2018 rozšírila aj na dohody o vykonaní práce a dohody o pracovnej činnosti niektorých dôchodcov. Ak priemerný mesačný príjem neprekročí sumu 200 € (5 129 Kč), nebude tento dôchodca považovaný za zamestnanca a spolu so zamestnávateľom budú platiť nižšie sociálne odvody.

4.1.2.2 PRÍJMY ZO SAMOSTATNEJ ČINNOSTI

Medzi príjmami zo samostatnej činnosti podľa § 7 ZDP v ČR a príjmami z podnikania, inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu, z použitia diela a umeleckého výkonu podľa § 6 ZDP v SR sú výraznejšie rozdiely. Kým v ČR ide v názve § 7 o stručné vymedzenie Príjmy zo samostatnej činnosti, v SR už samotný názov zahŕňa rôzne typy podnikateľských aktivít. Taxatívne uvedenie príjmov sa v oboch prípadoch odlišuje, ale obsahovo ide o obdobné činnosti. V SR sú osobitne vymenované príjmy z inej SZČ (v ČR ide o príjmy z nezávislého podnikania). Najvýraznejší rozdiel tvoria príjmy z nájmu, ktoré sú v slovenskej verzii zaradené do tejto kategórie príjmov, zatiaľ čo v českom zákone o daních z příjmů sa príjmom z nájmu venuje samostatný paragraf (§ 9 ZDP). Výnimkou sú príjmy z prenájmu obchodného majetku, ktoré spadajú pod § 7 ZDP ČR.

4.1.2.3 PRÍJMY Z KAPITÁLOVÉHO MAJETKU

Príjmy z kapitálového majetku sa výrazne nelíšia na základe toho, aké príjmy spadajú pod tento paragraf. Rozdiel je aj vo výbere a spôsobe platby dane. V ČR sa tieto príjmy zdaňujú v čiastkovom základe dane alebo sú zdaňované zvláštnou sadzbou dane. V SR sú tiež dva spôsoby zdanenia. Ak príjmy plynú zo zdrojov na území SR, vo väčšine prípadov sa uplatňuje vyberanie dane zrážkou podľa § 43 ZDP. Väčšina príjmov z kapitálového majetku v zahraničí sa zahŕňa do osobitného základu dane. V oboch prípadoch platí v SR rovnaká sadzba dane vo výške 19 %.

4.1.2.4 PRÍJMY Z NÁJMU

Ako bolo spomínané v predchádzajúcom odstavci, príjmy z nájmu sú v SR zaradené medzi príjmy podľa § 6 ZDP, no vymedzením sa tieto príjmy medzi jednotlivými sústavami takmer nelíšia.

4.1.2.5 OSTATNÉ PRÍJMY

Konštrukčne je táto kategória príjmov podobná. Spadajú tu primárne príležitostné príjmy a príjmy, ktoré sa nehodia do inej „kategórie“ príjmov.

4.1.3 PRÍJMY, KTORÉ NIE SÚ PREDMETOM DANE

V oboch sústavách nie sú predmetom dane napríklad niektoré príjmy získané nadobudnutím akcií alebo podielových listov, úvery alebo zápožičky s určitými výnimkami či prijaté náhrady oprávnených osôb.

V SR nie je predmetom dane príjem získaný dedením a darovaním nehnuteľností, bytu alebo hnuteľnosti práva alebo inej majetkovej hodnoty – v ČR to spadá pod bezúplatné príjmy, ktoré sú oslobodené od dane z príjmov.

4.1.4 OSLOBODENIA OD DANE

Táto časť sa venuje oslobodeniam od dane z príjmov. Aplikačne sa tieto celky nelíšia, rozdiely je možné nájsť medzi konkrétnymi príkladmi oslobodenia. Ani tie sa ale nebudú líšiť až tak výrazne. Jedným z prvkov, ktoré na to majú vplyv, je dlhý spoločný vývoj v rámci jedného štátu. Výraznejší ale bude podľa môjho názoru dopad spôsobený snahou tvorcov daňového systému o motiváciu daňovníka k určitému „vhodnému správaniu“. Keďže sú si daňové systémy, ktoré porovnávam kultúrne a názorovo výrazne podobné, táto skutočnosť sa môže odrážať v konkrétnych prípadoch oslobodenia.

Pri oslobodení príjmov z predaja nehnuteľných vecí je časový test oslobodenia stanovený na 5 rokov. V ČR je túto dobu možné skrátiť na 2 roky, ak mal v tomto mieste predávajúci počas týchto 2 rokov bydlisko. Ak tam bydlisko nemal, je v ČR možné túto dobu skrátiť podľa § 4 ods. 1 písm. b) ZDP.

Podľa § 9 ods. 1 b) v ZDP v SR pri predaji nehnuteľností získanej dedením v priamom rade alebo niektorým z manželov platí doba 5 rokov odo dňa nadobudnutia tejto nehnuteľnosti do vlastníctva poručiteľa.

Príjem z predaja hmotných hnuteľných vecí je v ČR oslobodený okrem výnimiek uvedených v § 4 ods. 1 c). ZDP. V SR je toto oslobodenie bez výnimiek.

Ďalšie okolnosti zvýhodňujúce oslobodenie nehnuteľností v ČR sa týkajú zaradenia do obchodného majetku. Kým v SR nie je možné oslobodiť nehnuteľnosť zaradenú do obchodného majetku v posledných 5 rokoch od jeho vyradenia, v ČR je táto hranica znížená na 2 roky.

V ČR aj v SR sú prijaté náhrady škôd na majetku a poistné plnenia od dane oslobodené, okrem majetku, ktorý je zaradený do obchodného majetku. Pri poistení zodpovednosti je dôležitá skutočnosť, či bolo poistne v súvislosti s podnikaním daňovým výdavkom. Ak daňovým výdavkom nebolo, prijaté poistné plnenie spadá pod oslobodené príjmy.

Bezúplatné príjmy sú v ČR často oslobodené. V SR takáto kategória príjmov ani neexistuje. Medzi najfrekventovanejšie bezúplatné príjmy patria príjmy z dedičstva alebo odkazu. Zatiaľ čo v ČR sú tieto príjmy oslobodené, v SR nie sú ani len predmetom dane. Podobne je to aj s príjmami od príbuzného v rade priamej a vedľajšej. V ČR sú tieto príjmy oslobodené bez obmedzení a príležitostné dary sú oslobodené len do výšky 15 000 Kč od rovnakého daňovníka za zdaňovacie obdobie. V SR dary nie sú vôbec predmetom dane.

Príjmy z verejných zdrojov a príjmy sociálneho charakteru sú v ČR oslobodené podobným spôsobom, ako tomu je na Slovensku.

Mierny rozdiel je pri možnosti uplatniť oslobodenie príjmov z ostatných činností. Kým v ČR sú príjmy z príležitostných činností, príležitostného prenájmu hnuteľných vecí, poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva oslobodené, ak v úhrne nepresiahnu 30 000 Kč ročne, v SR sú príjmy z príležitostných činností a príležitostného prenájmu oslobodené vo výške 500 € (12 822 Kč) ročne. Ak v úhrne presiahnu 500 € (12 822 Kč), do základu dane sa zahrnú len príjmy nad stanovenú hranicu.

4.1.5 ZÁKLAD DANE

Základ dane má podobnú štruktúru ako v ČR, tak aj v SR. Súčtom čiastkových základov dane sa vypočíta základ dane. Rozdiely medzi jednotlivými postupmi výpočtu čiastkových základov dane sú popísané v nasledujúcej časti.

4.1.5.1 ČIASTKOVÝ ZÁKLAD DANE Z PRÍJMOV ZO ZÁVISLEJ ČINNOSTI

Čiastkový základ dane z príjmov zo závislej činnosti v ČR tvoria príjmy zo závislej činnosti navýšené o čiastku zodpovedajúcu poistnému na sociálne zabezpečenie, príspevku na štátnu politiku zamestnanosti a poistnému na všeobecné zdravotné poistenie vo výške 34 %, ktoré je povinný platiť zamestnávateľ. V SR sa ČZD vypočíta ak od príjmov odpočítame poistné na zdravotné a sociálne poistenie vo výške 13,4 %, ktoré je povinný platiť zamestnanec. Zamestnávateľ za zamestnanca v SR odvádza obdobné poistné vo výške 35,2 % z hrubých príjmov, ktoré je ale pre zamestnanca oslobodené od dane z príjmov podľa § 5 ods. 7 písm. e) ZDP.

4.1.5.2 ČIASTKOVÝ ZÁKLAD DANE Z PRÍJMOV ZO SAMOSTATNEJ ČINNOSTI

V ČR aj SR je vymedzenie čiastkového základu dane relatívne jednoduché. Od príjmov dosiahnutých podľa § 7 ZDP (v SR podľa § 6) sa odpočítajú výdavky na dosiahnutie, zaistenie a udržanie týchto príjmov. Výnimku tvoria príjmy podielu na zisku spoločníkov v. o. s. a komplementárov k. s., kde je ČZD len príjem.

Spôsob uplatňovania výdavkov je v oboch sústavách veľmi podobný. Zatiaľ čo pri jednoduchom účtovníctve alebo daňovej evidencii ide o rozdiel príjmov a preukázateľne vynaložených výdavkov na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov, v podvojnom účtovníctve sa jedná o rozdiel medzi výnosmi a nákladmi. Ďalšou možnosťou je uplatnenie paušálnych výdavkov. Práve pri paušálnych výdavkoch je možné vidieť viaceré rozdiely. V ČR je možné bez dokladov uplatniť 30 – 80 % z dosiahnutých príjmov v závislosti od ich druhu, maximálne ale z príjmov nepresahujúcich 1 000 000 Kč. V SR je to 60 % z dosiahnutých príjmov podľa § 6 ZDP, s výnimkou príjmov z prenájmu. Maximálna výška týchto paušálnych výdavkov, ktoré si môže daňovník uplatniť, je stanovená sumou 20 000 € (521 860 Kč). Podmienkou uplatnenia paušálnych výdavkov je, že daňovník nie je platiteľom dane z pridanej hodnoty. Nad rámec paušálnych výdavkov si platiteľ ešte môže uplatniť výdavky na zaplatené poistné.

Čiastkový základ dane je možné znížiť o daňovú stratu. Kým V SR je možné vykázať daňovú stratu len pri aktívnych príjmoch, v ČR je možné daňovú stratu vykázať nielen pri príjmoch zo samostatnej činnosti, ale aj z príjmov z nájmu. Zatiaľ čo v SR je možné odpočítať daňovú stratu len od príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP, v ČR je možné túto stratu odpočítať od ČZD zo samostatnej činnosti, ČZD z nájmu, ČZD z kapitálového majetku a ČZD z ostatných príjmov.

Ďalší rozdiel je možné pozorovať v dĺžke a výške uplatnenia daňovej straty. Kým v ČR je možné uplatniť daňovú stratu v 5 bezprostredne po sebe nasledujúcich obdobiach podľa výšky dosiahnutého základu dane, v SR je uplatnenie obmedzené len na 4 roky a navyše je stratu možné uplatniť len rovnomerne.

4.1.5.3 ČIASTKOVÝ ZÁKLAD DANE Z PRÍJMOV Z KAPITÁLOVÉHO MAJETKU

Štruktúra príjmov z kapitálového majetku sa medzi oboma sústavami výrazne podobá. Okrem výnimiek (v ČR úroky zo zápožičky a v SR hodnota nakúpených podielových listov) nie je možné odpočítať žiadne výdavky. Základom dane je teda zdaniteľný príjem. Ako v ČR, tak aj v SR väčšina príjmov vstupuje do osobitného základu dane.

4.1.5.4 ČIASTKOVÝ ZÁKLAD DANE Z PRÍJMOV Z NÁJMU

V ČR príjmy z nájmu spadajú do samostatnej kategórie s dvoma spôsobmi uplatnenia výdavkov. Daňovník si môže uplatniť buď výdavky vynaložené na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov alebo sa môže daňovník rozhodnúť pre uplatnenie paušálnych výdavkov v hodnote 30 % z príjmov podľa § 9. V SR síce príjmy z nájmu spadajú pod príjmy podľa § 6 ZDP, no pri výpočte ČZD platia určité odlišnosti oproti ostatným príjmom podľa § 6 ZDP. Môžu sa uplatniť len preukázateľné výdavky, súčasne je však možné využiť oslobodenie príjmov z prenájmu do výšky 500 € (12 822 Kč) ročne.

4.1.5.5 ČIASTKOVÝ ZÁKLAD DANE Z OSTATNÝCH PRÍJMOV

V ČR sa čiastkový základ dane určí ako rozdiel medzi príjmami a výdavkami, pričom je možné uplatniť len skutočné výdavky vynaložené na dosiahnutie príjmov. Kvôli jednorazovému charakteru príjmov nie je možné uplatniť výdavky na udržanie a zaistenie príjmov. To znamená, že u ČZD podľa § 10 ZDP nie je možné vykázať daňovú stratu, dokonca nie je možné vykázať stratu ani pri jednotlivých druhoch príjmov podľa § 10 ZDP. V SR je postup pri výpočte ČZD takmer identický. Mierny rozdiel je popísané v kapitole oslobodenia.

4.1.6 NEZDANITEĽNÉ ČASTI ZÁKLADU DANE

Porovnávanie tejto časti je pomerne náročné, keďže nezdaniteľné časti základu dane majú v oboch systémoch výrazne odlišnú funkciu. Kým v ČR nemajú tak výrazný dopad na výpočet daňovej povinnosti, v SR sa týkajú každého daňovníka. V ČR patria medzi najvýznamnejšie nezdaniteľné časti základu dane bezúplatné plnenia, ocenené odbery krvi alebo jej zložiek, úroky z hypotekárneho úveru alebo úveru zo stavebného sporenia podľa podmienok stanovených v § 15 ods. 3, penzijné pripoistenie a ďalšie poistenia podľa § 15 ods. 5 a 6 a úhrady za skúšky overujúce výsledky ďalšieho vzdelávania. Ich vplyv na výpočet dane je obmedzený, primárnym nástrojom znižujúcim daňovú povinnosť sú zľavy na dani.

V SR nie sú veľmi rozšírené zľavy na dani – jedinou zľavou na dani je daňový bonus. Z toho dôvodu je význam nezdaniteľných častí základu dane podstatne vyšší. Výška nezdaniteľnej časti na daňovníka a manželku je závislá od výšky životného minima a od výšky príjmov daňovníka, kým ďalšie nezdaniteľné časti sú stanovené pevnou sumou. Patria medzi nich príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie (maximálne 180 € ročne = 4 616 Kč) a preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou (maximálne 50 € ročne = 1 282 Kč).

4.1.7 SADZBA DANE

V ČR je sadzba dane z príjmov fyzických osôb 15 %, čo je o 4 % nižšia sadzba, ako je v SR. Nižšia sadzba dane ale neznamená výhodnejší systém, keďže v ČR sa daň vypočítava zo superhrubej mzdy, kým v SR je to z hrubej mzdy. Samostatný základ dane je v ČR zdaňovaný sadzbou 15 %, zatiaľ čo v SR je výška sadzby pri osobitnom základe dane 19 %. V oboch

krajinách existuje určitá forma progresívneho zdanenia. Kým v ČR sa nazýva solidárne zvýšenie dane a tvorí 7 % z príjmov nad hranicou 1 438 992 Kč ročne, v SR je to 25 % sadzba dane na príjmy presahujúce 176,8-násobok platného životného minima, čo predstavuje 35 268,064 € (904 379 Kč).

Z vývoja daňovej sadzby na nasledujúcom grafe je možné pozorovať klesajúci trend výšky daňovej sadzby. Sadzba dane z príjmov fyzických osôb bola v Českej republike až na niekoľkoročné obdobie nižšia, ako sadzba dane z príjmov fyzických osôb v Slovenskej republike. Nie je ale možné porovnávať len sadzby dane, keďže spôsob zdaňovania je do určitej miery odlišný, a preto nie je sadzba dane jediným faktorom pri určovaní daňovej povinnosti.

Graf č. 5: Vývoj sadzby dane z príjmov fyzických osôb

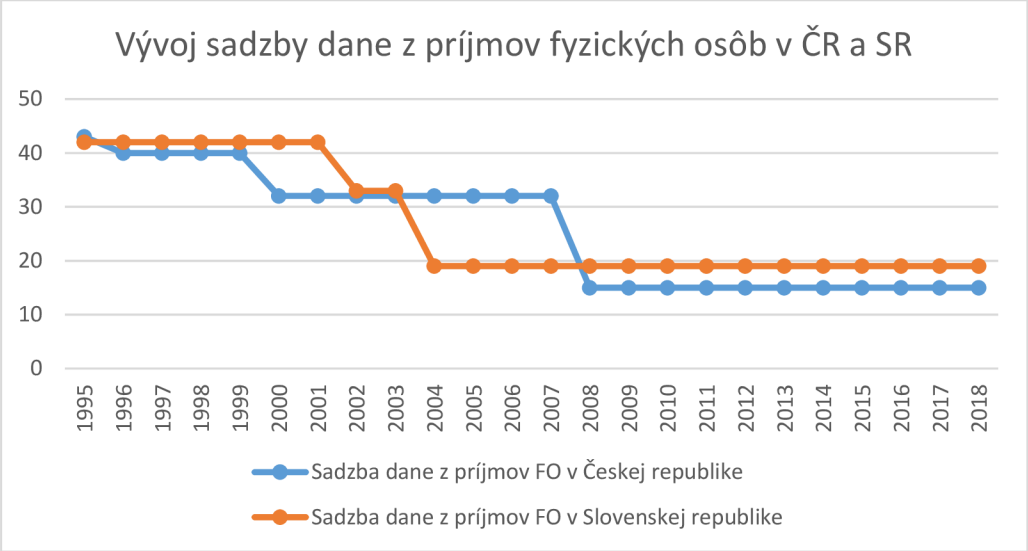

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát z Trading Economics

4.1.8 ZĽAVY NA DANI

V ČR zľavy na dani reprezentujú hlavný nástroj na zníženie daňovej povinnosti – odpočítavajú sa od základnej čiastky vypočítanej dane. V podstate plnia podobnú funkciu ako nezdaniteľné čiastky zo základu dane v SR s tým rozdielom, že sú odpočítavané až od vypočítanej daňovej povinnosti. Medzi najvýznamnejšie patria zľava na daňovníka vo výške 24 840 Kč, zľava na manželku vo výške 24 840 Kč po splnení podmienok stanovených zákonom a zľava na študenta vo výške 4 020 Kč.

V ČR existuje taktiež daňové zvýhodnenie na vyživované dieťa, ktoré hrá výraznú rolu pri výške finálnej daňovej povinnosti. V prípade, že je výška daňovej povinnosti po uplatnení daňového zvýhodnenia nulová, môže sa daňové zvýhodnenie preklopiť do daňového bonusu. Daňové zvýhodnenie na prvé dieťa je vo výške 15 204 Kč ročne, na druhé dieťa 19 404 Kč ročne a na tretie a každé ďalšie dieťa vo výške 24 204 Kč ročne. V SR na rovnakom princípe funguje daňový bonus, ktorý je stanovený vo výške 258,72 € (6 634 Kč) ročne na každé vyživované dieťa.

4.1.9 ZDAŇOVACIE OBDOBIE A DAŇOVÉ PRIZNANIE

Zdaňovacím obdobím je v oboch prípadoch kalendárny rok.

Povinnosť podať daňové priznanie majú daňovníci oboch sústav v prípade, ak ich príjmy, ktoré sú predmetom dane a nie sú od dane oslobodené prekročia istú hranicu. V ČR je hranica stanovená sumou 15 000 Kč, kým v SR ide o 50 % sumy zodpovedajúcej 19,2-násobku životného minima. Pre rok 2018 je táto hranica stanovená sumou 1 915,01 € (49 107 Kč). Táto hranica neplatí v prípade, ak ma daňovník príjmy len zo závislej činnosti od jedného alebo postupne od viacerých platiteľov dane a má u nich podpísané prehlásenie daňovníka k dani.

V oboch sústavách majú daňovníci povinnosť podať daňové priznanie aj vtedy, ak dosiahli daňovú stratu. Rovnaká je taktiež možnosť požiadať o vykonanie ročného zúčtovania, ktoré sa v SR nazýva ročné zúčtovanie preddavkov. Ide ale až na drobné odlišnosti o to isté.

4.2 DAŇ Z PRÍJMOV PRÁVNICKÝCH OSÔB

Táto kapitola je venovaná porovnaniu daní z príjmov právnických osôb podľa legislatívy platnej v Českej republike a Slovenskej republike, ktorá je bližšie popísaná v kapitolách 2 a 3.

Daň z príjmov právnických osôb má aj z dôvodu dlhotrvajúcej spoločnej daňovej histórie oboch systémov podobnú štruktúra a mnohé konštrukčné prvky sú tým pádom zhodné.

4.2.1 SUBJEKT DANE

Tak, ako tomu bolo pri subjekte dane z príjmov fyzických osôb, ani pri dani z príjmov právnických osôb nie sú výrazné rozdiely. Taxatívne vymedzenie, kto právnická osoba je alebo kto je daňovníkom dane z príjmov právnických osôb sa môže mierne líšiť, no vo svojej podstate sú takmer zhodné.

Tak, ako pri dani z príjmov fyzických osôb sa daňovník z príjmov právnických osôb delí na základe rezidentúry. Na základe rezidentúry sa určí, aké príjmy musí daňovník deklarovať v daňovom priznaní danej sústavy. Kým v ČR sú zaužívané termíny rezident a nerezident, v SR sú používané výrazy daňovníkov s neobmedzenou daňovou povinnosťou a daňovníkov s obmedzenou daňovou povinnosťou. Hoci sa terminológia líši, význam je rovnaký.

Ďalšia výrazná podobnosť sa týka verejne prospešného poplatníka. Kým v ČR je používaný výraz verejne prospešný poplatník, v SR sa používa výraz právnická osoba, ktorá nebola založená či zriadená na podnikanie. Tak ako v ČR, tak ani v SR nie je primárnym cieľom týchto subjektov dosahovanie zisku.

4.2.2 PREDMET DANE

V ČR sú za predmet dane považované príjmy zo všetkých činností a z nakladania so všetkým majetkom, ak nie je stanovené inak. V SR je to podobne – zdaňujú sa všetky príjmy, ktoré sú predmetom dane z príjmov právnických osôb. Do predmetu dane sa ale nezahŕňajú príjmy, ktoré právnická osoba získala rôznymi formami privatizácie alebo podiel na zisku vyplácaný spoločnosťou po jeho zdanení.

Pri príjmoch, ktoré nie sú predmetom dane, existujú výraznejšie rozdiely. Medzi tie, ktoré sú viditeľné na prvý pohľad, patrí rozsiahlejšie taxatívne vymedzenie v ČR, zatiaľ čo v SR je vymenovaných len niekoľko príjmov, ktoré nie sú predmetom dane. Medzi ďalšie významné

odlišnosti patria príjmy získané darovaním alebo dedením. Kým v SR sú to príjmy, ktoré nie sú predmetom dane, v ČR sú to bezúplatné príjmy podľa § 19b, ktoré síce sú predmetom dane, no sú od dane oslobodené rovnako, ako tomu bolo pri dani z príjmov FO.

V podstate by sa dalo povedať, že až na príjmy plynúce z dôvodu nadobudnutia nových akcií a podielov sa príjmy, ktoré nie sú predmetom dane medzi SR a ČR, odlišujú nielen taxatívnym vymedzením ale aj oblasťami pôsobenia.

Pri verejne prospešných poplatníkoch alebo ich ekvivalentu v SR sa predmet dane až tak nelíši. Všeobecne je taxatívne vymedzenie predmetu dane omnoho kratšie, keďže sa štát snaží takýto druh daňovníkov podporovať. V oboch krajinách sú predmetom dane príjmy z reklamy, úrokov, nájomného a členských príspevkov. Jeden z mála rozdielov reprezentuje zaradenie príjmov z predaja majetku do predmetu dane daňovníka nezaloženého na podnikanie v SR.

4.2.3 OSLOBODENIA OD DANE

Rozsah oslobodení je v oboch sústavách popísaný rozsiahle, preto si v nasledujúcej časti ukážeme tie najdôležitejšie rozdiely.

Medzi oslobodenia, ktoré sú spomínané v oboch systémoch, patria napríklad členské príspevky, výnosy z kostolných zbierok, príjmy štátnych fondov, príjmy z úrokov z preplatkov zavinených správcom dane, licenčné poplatky, úroky z úverových finančných nástrojov podľa § 19 ods. 1 zk) o daních z příjmů a § 13 ods. 2 písm. f) o dani z príjmov.

V SR sú úhrady za výkon správy bytov vo vlastníctve bytových družstiev od dane oslobodené, zatiaľ čo v ČR obdobné príjmy spoločenstva vlastníkov jednotiek nie sú ani predmetom dane.

Podobný rozdiel predstavuje v SR podiel na zisku podľa § 12 ods. 7 písm. c), ktorý nie je predmetom dane, zatiaľ čo v ČR do predmetu dane spadá, no za určitých podmienok je podľa § 19 od dane oslobodený.

4.2.4 ZÁKLAD DANE

Postup výpočtu základu dane z príjmov sa medzi ČR a SR líši iba v detailoch. V oboch sústavách to závisí na spôsobe vedení účtovníctva. U daňovníka účtujúceho v sústave jednoduchého účtovníctva sa vychádza z rozdielu medzi príjmami a výdavkami. Pri daňovníkovi, ktorý účtuje v sústave podvojného účtovníctva sa vychádza z výsledku hospodárenia.

Následne je tento výsledok hospodárenia upravovaný o položky zvyšujúce alebo znižujúce výsledok hospodárenia. Kým v SR sú v § 17 ods. 2 ZDP všeobecne vymedzené sumy, o aké sa upravuje výsledok hospodárenia, v ČR tejto časti zodpovedá relatívne rozsiahle taxatívne vymedzenie v § 23 ods. 3.

V oboch sústavách sú v ZDP uvedené špecifické ustanovenia pre základ dane daňovníkov, ktorí sa zrušujú s likvidáciou, pre daňovníkov, ktorí sú verejnou obchodnou spoločnosťou, komanditnou spoločnosťou a pre ich spoločníkov.

Zatiaľ čo v ČR príjmy z podielov na zisku a z podielov na likvidačnom zostatku spadajú do samostatného základu dane, v SR tieto príjmy nie sú predmetom dane.

V oboch sústavách si daňovník môže od základu dane odpočítať daňovú stratu. Rozdielny je ale spôsob uplatnenia. Kým v ČR je možné daňovú stratu uplatniť v ľubovoľnej výške počas 5 zdaňovacích obdobiach bezprostredne nasledujúcich po dosiahnutí daňovej straty, v SR je možné daňovú stratu odpočítať rovnomerne počas 4 bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích obdobiach. Odpočítanie je v oboch sústavách podmienené dostatočne vysokým základom dane.

V oboch sústavách je taktiež možné po splnení všetkých podmienok odpočítať od základu dane výdavky na výskum a vývoj. Až na mierne rozdiely je podstata tohto odpočtu zhodná.

V ČR je v § 20 ods. 8 uvedená možnosť odpočítať hodnotu bezplatného plnenia poskytnutého vybraným subjektom na taxatívne vymedzené účely (vzdelávanie, výskum, kultúru) aj bezúplatného plnenia na financovanie odstraňovania následkov živelnej pohromy v rámci štátov EÚ.

V SR existuje namiesto možnosti zníženie základu dane pre verejnoprospešné podniky možnosť poskytnutia podielu zaplatenej dane (vo výške 2 %) na osobitné účely vymedzené v § 50 ods. 5 (ochrana zdravia, podpora športu, vzdelávania atď.)

4.2.5 SADZBA DANE

Sadzba dane sa v oboch sústavách líši taktiež pri právnickej osobe. Zatiaľ čo v SR je výška sadzby 21 %, v ČR sa jej výška ustálila na 19 %. V ČR sa ale táto sadzba neuplatňuje na základný investičný fond, ktorý je zdaňovaný sadzbou 5 % a až na niektoré výnimky je sadzba dane fondu penzijnej spoločnosti alebo inštitúcie penzijného poistenia 0 %.
Rovnakou sadzbou je zdaňovaný samostatný základ dane, a to vo výške 15 %.

Graf č. 6: Vývoj sadzby dane z príjmov právnických osôb v ČR a SR

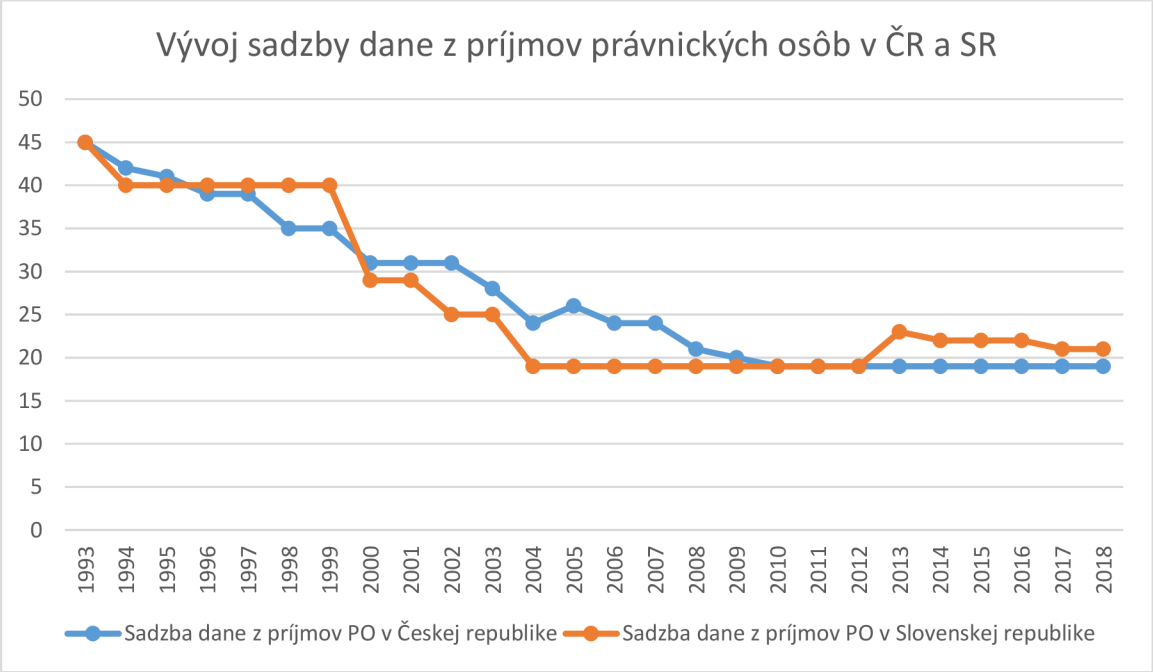

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát z Trading Economics

Na tomto grafe je možné pozorovať, ako sa v oboch krajinách vyvíjala daňová sadzba. Po turbulentnom vývoji v priebehu prvej dekády sa v SR daňová sadzba ustálila na hodnote

19 %, kým v ČR sa rast striedal s poklesom sadzby. V tom čase bola v SR zavedená jednotná sadzba na DPFO, DPPO a DPH vo výške 19 %. Následne sa situácia obrátila a zatiaľ čo v ČR došlo k ustáleniu daňovej sadzby na hodnote 19 %, v SR došlo od roku 2013 k prudšiemu nárastu daňovej sadzby na 23 %. Tento nárast sa ale neopakoval a v nasledujúcich rokoch došlo k postupnému poklesu na hranicu 21 %, ktorá je aktuálna aj v roku 2018.

4.2.6 DAŇOVO UZNATEĽNÉ VÝDAVKY

Daňovo uznateľné výdavky sú z hľadiska daňovníkov oboch sústav nesmierne dôležitou súčasťou pri výpočte daňovej povinnosti. V oboch sústavách si daňovníci totiž môžu odpočítať výdavky vynaložené na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov a tým znížiť svoju daňovú povinnosť. Zatiaľ čo v českom ZDP sa týmto výdavkom venuje § 24, v SR sú tieto výdavky upravené v § 19 ZDP.

V oboch sústavách sú odpisy daňovo uznateľným výdavkom. Medzi ďalšie položky, ktoré sa líšia iba v detailoch patria taktiež zostatková cena hmotného majetku podľa § 24 ods. 2 písm. b) a c).

Minimálne sa odlišujú aj poistné na sociálne zabezpečenie, príspevok na štátnu politiku zamestnanosti a poistné na verejné zdravotné poistenie hradené zamestnávateľom podľa § 24 ods. 2 písm. f). Medzi ďalšie daňovo uznateľné výdavky, ktoré sa výrazne nelíšia, patria výdavky na pracovné a sociálne podmienky, starostlivosť o zdravie a ďalšie podľa § 24 ods. 2 písm. j), výdavky na pracovné cesty podľa písm. k) či škody vzniknuté v dôsledku živelných pohrôm podľa písm. l). Výdavky na pracovné cesty sa mierne líšia limitami, no ich podstata je rovnaká.

Ďalšou položkou, ktorá sa síce líši daňovým vymedzením medzi sústavami, no praktické dopady uznateľnosti sú rovnaké, sú daň z nehnuteľných vecí podľa § 24 ods. 2 písm. ch). Hoci pod toto písmeno spadá v ČR aj daň z nadobudnutia nehnuteľností, v SR jej ekvivalent neexistuje.

Ďalšia položka na zozname sú príspevky na stravovanie. Kým v ČR sú tieto benefity poskytované na základe rozhodnutia zamestnávateľa, v SR je ich poskytovanie povinné. V SR je daňovo uznateľným výdavkom príspevok na stravovanie vo výške 55 % zo stravného pre časové pásmo 5-12 hodín. Do 1. 6. 2018 sa jednalo o sumu 4,50 € (115 Kč), od 1. 6. sa táto suma navýšila na 4,80 € (123 Kč).

Daňová uznateľnosť rezerv a opravných položiek sa už líši výraznejšie. Kým v ČR je daňová uznateľnosti rezerv upravovaná v zákone č. 593/1992 Sb. o rezervách a taxatívne je ich výpočet rozsiahlejší, v SR medzi daňovo uznateľné rezervy patria iba rezervy na nevyčerpané dovolenky a poistné k rezervám na nevyčerpané dovolenky.

Kým v ČR je možné uplatniť paušálny výdavok na dopravu cestným motorovým vozidlom podľa § 24 ods. 2 písm. zt) vo výške 5 000 Kč, v SR je možné uplatniť len 80 % výdavkov preukázateľne vynaložených na pohonné hmoty.

4.2.7 ZĽAVA / ÚĽAVA NA DANI

Ďalším rozdielom je zľava na dani. Zatiaľ čo ČR je zľava na dani poskytovaná za každého zamestnanca so zdravotným postihnutím, v SR takáto možnosť neexistuje. V oboch sústavách ale môže daňovník využiť zľavu na dani v určitej podobe daňových prázdnin. V ČR existujú vo forme investičných stimulov, kým v SR môžu mať podobu investičnej pomoci alebo stimulov. Vo svojej podstate ide o to isté, aj keď sa podmienky uplatnenia môžu mierne líšiť.

4.2.8 ZDAŇOVACIE OBDOBIE A DAŇOVÉ PRIZNANIE

Zdaňovacie obdobie oboch sústav má spoločné znaky aj prvky, ktorými sa od seba líši. Kým v SR môže byť zdaňovacím obdobím kalendárny rok alebo hospodársky rok, v ČR môže byť zdaňovacím obdobím navyše účtovné obdobie alebo obdobie od rozhodného dňa fúzie či rozdelenia spoločnosti až do konca kalendárneho či hospodárskeho roka.

Daňovník dane z príjmov právnických osôb je všeobecne povinný podať daňové priznanie. Táto povinnosť sa ale v oboch sústavách nevzťahuje na niektoré taxatívne vymenované subjekty.

V ČR ide napríklad o verejne prospešného poplatníka či spoločenstvo vlastníkov jednotiek, ak majú iba príjmy, ktoré nie sú predmetom dane alebo sú od dane oslobodené. Povinnosť sa nevzťahuje taktiež na verejné obchodné spoločnosti či zanikajúce alebo rozdeľované obchodné korporácie podľa ďalších podmienok.

V SR je to napríklad daňovník, ktorý nie je založený na podnikanie a NBS ak majú iba príjmy, ktoré nie sú predmetom dane a príjmy, ktoré sú zdanené zrážkovou daňou, občianske združenia, ak majú iba príjmy, ktoré nie sú predmetom dane, sú od dane oslobodené alebo sú zdaňované zrážkou. Ďalšími subjektmi, ktoré nemusia podávať daňové priznanie sú rozpočtové a príspevkové organizácie, ak majú len príjmy vyberané zrážkou alebo príjmy oslobodené od dane.

5 ANALÝZA DOPADOV NA KONKRÉTNE DAŇOVÉ SUBJEKTY

V tejto časti je daňová legislatíva aplikovaná na konkrétnych daňovníkov a tým znázornené aplikačné rozdiely medzi daňou z príjmov fyzických osôb v Českej republike a Slovenskej republike.

Hoci nie je možné jednoznačne povedať, ktorý daňový systém je pre daňovníka výhodnejší, z dôvodu druhovej diverzity príjmov jednotlivých daňovníkov je možné aspoň porovnať časti sústav a posúdiť ich výhodnosť z pohľadu daňovníka.

5.1 ANALÝZA DOPADOV ZDANENIA PRÍJMOV NA FYZICKÚ OSOBU

V tejto časti je porovnávaný dopad na konkrétnu fyzickú osobu, ktorú z dôvodu zachovania anonymity nazvem pseudonymom pani Gajdošová.

Keďže pani Gajdošová je daňovníkom v Slovenskej republike, najprv sú popísané jednotlivé príjmy, ktoré dosiahla v roku 2018 a následne je popísaný postup zdanenia. Následne je vypočítaná výška jej potencionálnej daňovej povinnosti podľa daňovej legislatívy v Českej republike a zhodnotenie, čo spôsobilo najvýraznejšie rozdiely vo výške daňovej povinnosti.

Pani Gajdošová je učiteľkou na strednej škole. Jej celkové príjmy zo závislej činnosti v roku 2018 boli vo výške 12 239,86 € (313 867 Kč), jej priemerný mesačný príjem bol teda približne 1 020 € (26 156 Kč). Pani Gajdošová je matkou 16 ročnej dcéry, na ktorú si uplatňuje daňový bonus vo výške 258,72 € (6 634 Kč).

Pani Gajdošová je spolu s manželom vlastníkom bytu, ktorý prenajíma štyrom študentkám počas 10 mesiacov v roku, pričom mesačný nájom každej študentky je 80 € (2 051 Kč). Celkový príjem z prenájmu je 3 200 € (82 058 Kč), no keďže ide o bezpodielové vlastníctvo, na pani Gajdošovú pripadá po rozdelení príjmu medzi manželov príjem 1 600 € (41 029 Kč) ročne. Celkové výdavky na energie a ostatné služby spojené s bytom podľa vedenej evidencie predstavujú 2 040 € (52 312 Kč), po rozdelení na polovicu je to 1 020 € (26 156 Kč).

Pani Gajdošová taktiež vydáva na vlastné náklady učebné texty. Jedná sa teda o príjem z vytvorenia diela. Celkové príjmy z tejto činnosti za rok 2018 boli 1 652,60 € (42 378 Kč). Výdavky si uplatňuje vo forme paušálnych výdavkov vo výške 60 % z dosiahnutých príjmov vo výške 991,56 € (25 427 Kč). Súčasťou celkových výdavkov je aj uhradené poistné na zdravotné poistenie (z ročného zúčtovania zdravotného poistenia) vo výške 23,29 € (597 Kč), takže celkové výdavky predstavujú 1 014,85 € (26 024 Kč).

Posledným zdaniteľným príjmom, ktorý pani Gajdošová dosahuje, sú pripísané úroky na vkladnej knižke vo výške 28 € (718 Kč). Tie ale vstupujú do samostatného základu dane a preto sa nimi nebudeme ďalej zaoberať.

5.1.1 ZDANENIE V DAŇOVEJ SÚSTAVE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V tejto časti si ukážeme, ako prebehlo zdanenie príjmov pani Gajdošovej podľa legislatívny platnej v Slovenskej republike v roku 2018.

Príjmy zo závislej činnosti

Príjem zo závislej činnosti spadá pod § 5 ods. 1 písm. a) ZDP. Zamestnávateľ má povinnosť počas roka vyberať preddavok na daň zo zdaniteľnej mzdy. Zdaniteľnou mzdou je úhrn zdaniteľných príjmov zo závislej činnosti zúčtovaných a vyplatených zamestnancovi za kalendárny mesiac, znížený o sumy zrazené na poistné a príspevky, ktoré je povinný platiť zamestnanec a o nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka. Úhrn poistného v roku 2018 bol 1 617,64 € (41 481 Kč). Poistné predstavuje zjednodušene 13,4 % z hrubých príjmov. Pri výpočte sa ale poistné počíta samostatne za zdravotné poistenie (4 %), nemocenské poistenie (1,4 %), dôchodkové starobné poistenie (4 %), dôchodkové invalidné poistenie (3 %) a poistenie v nezamestnanosti (1 %), každá vypočítaná suma sa zaokrúhľuje na eurocenty nadol. Preto môže vzniknúť rozdiel v sumách (ročnej a súčtom mesačných).Vzhľadom na to, že daňová povinnosť bola v roku 2017 nižšia ako 2 500 € (64 108 Kč), preddavky na daň zo závislej činnosti zrážal jej zamestnávateľ – škola a ich úhrn za rok 2018 bol 1 295,54 € (33 222 Kč).

Pri príjme zo závislej činnosti sa čiastkový základ dane vypočíta ako hrubý príjem, od ktorého je odpočítané poistné na zdravotné a sociálne poistenie.

ČZD = 12 239,86 – 1 617,64 = 10 622,22 € (272 386 Kč)

Príjmy z nájmu

Pri prenájme bytu vedie pani Gajdošová daňovú evidenciu. Podľa § 9 ods. 1 písm. g) zákona o dani z príjmov sú príjmy z prenájmu do 500 € (12 822 Kč) oslobodené od dane. Ak takto vymedzené príjmy presiahnu 500 € (12 822 Kč), do základu dane sa zahrnú len príjmy nad takto ustanovenú sumu. Výdavky k príjmom zahrnovaným do základu dane sa zistia rovnakým pomerom, ako je pomer príjmov zahrnovaných do základu dane k celkovým príjmom. V našom prípade ide o 69 % z 1 020 € (26 156 Kč), čo predstavuje 701,25 € (17 982 Kč). Čiastkový základ dane je 398,75 € (10 225 Kč).

Tabuľka č. 1: Výpočet čiastkového základu dane z príjmov z nájmu

Príjmy v €	
Mesačný príjem z prenájmu	320,00
Celkový ročný príjem z prenájmu	3 200,00
Príjem z prenájmu pripadajúci na p. Gajdošovú	1 600,00
Príjem z prenájmu po oslobodení (500 €)	1 100,00
Pomer príjmov po oslobodení na celkových príjmoch	0,69
Výdavky v €	
Celkové výdavky	2 040,00
Výdavky pripadajúci na p. Gajdošovú	1 020,00
Výdavky po prepočte % pomeru	701,25
Základ dane v €	398,75

Príjem z vytvorenia diela
Pani Gajdošová uplatňuje paušálne výdavky vo výške 991,56 € (25 427 Kč). Okrem nich si môže do výdavkov zahrnúť uhradené poistné na zdravotné poistenie vo výške 23,29 € (597 Kč). Suma vstupujúca do čiastkového základu dane z príjmov podľa § 6 ZDP 637,75 € (16 354 Kč).

Prehľad jednotlivých príjmov podľa zákona o dani z príjmov s vyznačením, či ide o príjem aktívny alebo pasívny s uvedením čiastkového základu dane.

Tabuľka č. 2: Prehľad jednotlivých príjmov podľa ZDP SR

Druh príjmu	Zatriedenie príjmu	Zdaniteľný príjem v €	Zdaniteľný výdavok v €	Čiastkový základ dane v €
Práca v škole	zo závislej činnosti A	12 239,86	1 617,64	10 622,22
Prenájom bytu	z prenájmu P	1 100,00	701,25	398,75
Vydanie učebného textu	z inej SZČ A	1 652,60	1 014,85	637,75
Pripísané úroky	z kapitálového majetku P	28,00	0,00	ZD

Pri výpočte základu dane stanovím základ dane z § 5 a § 6 ods. 1 a 2:

Základ dane = 10 622,22 + 637,75 = 11 259,67 € (288 732 Kč)

Od základu dane je možné odpočítať nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka:

11 259,67 – 3 830,02 = 7 429,95 € (190 526 Kč)

Nezdaniteľnú časť je možné odpočítať len z aktívnych príjmov. Čiastkový základ dane z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti a inej SZČ je teda 7 429,95 € (190 526 Kč).

Základ dane z prenájmu je vypočítaný v tabuľke č. 1 a jeho výška je 398,75 € (10 225 Kč).

Celkový základ dane je 7 828,70 € (200 751 Kč).

Daň zo základu dane je 1 487,45 € (38 143 Kč).

Keďže bol daňový bonus uplatnený už zamestnávateľom, pri výpočte dane sa postupuje nasledovne:

Daň na úhradu = daňová povinnosť – nárok na daňový bonus + suma daňového bonusu vyplateného zamestnávateľom – zrazený preddavok na daň.

Daň na úhradu: 1 487,45 – 258,72 + 258,72 – 1 295,54 = 191,91 € (4 921 Kč)

Da

Na úhradu po zohľadnení preddavkov, ktorú musí pani Gajdošová priznať v DP je 191,91 € (4 921 Kč)

Pani Gajdošová sa rozhodla poukázať 2 % zo zaplatenej dane neziskovej organizácii Dobrý anjel vo výške 1 228,73 x 0,02 = 24,57 € (630 Kč). Táto skutočnosť nemá vplyv na výšku daňovej povinnosti daňovníka, keďže poukázané prostriedky iba znížia konečnú sumu, ktorú štát obdrží od daňovníka.

Pani Gajdošová nemohla požiadať svojho zamestnávateľa o vykonanie ročného zúčtovania, pretože mala okrem príjmov zo závislej činnosti a príjmov zdaňovaných zrážkovou daňou aj príjmy z prenájmu a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Bola povinná podať daňové

priznanie typu B. Súčasťou daňového priznania je aj potvrdenie o zdaniteľných príjmoch fyzickej osoby zo závislej činnosti a ďalších údajoch od zamestnávateľa.

5.1.2 ZDANENIE V SÚSTAVE ČESKEJ REPUBLIKY

V tejto časti si ukážeme, ako by prebiehalo zdanenie podľa daňovej legislatívy v ČR

Zdanenie príjmov zo závislej činnosti

Príjmy, ktoré dosiahla pani Gajdošová sú zaokrúhlené na celé koruny z dôvodu zjednodušenia výpočtov. Príjmy zo závislej činnosti pani Gajdošovej boli vo výške 313 867 Kč, priemerný mesačný príjem bol vo výške 26 156 Kč.

Odlišnosť sústav sa výraznejšie prejaví už pri výpočte základu dane zo závislej činnosti. V prvom rade si ukážeme, v akej výške by boli platené preddavky na daň a úhrn poistného.

Hrubý mesačný príjem je 26 156 Kč. Poistné platené zamestnávateľom sa delí na zdravotné a sociálne. Zdravotné poistenie predstavuje 9 % a sociálne poistenie 25 % z hrubej mzdy. Poistné platené zamestnávateľom je teda vypočítané 26 156 x 0,09 + 26 156 x 0,25 = 8 894 Kč.

Poistné, ktoré platené zamestnancom je v prípade zdravotného poistenia 4,5 % z hrubej mzdy a v prípade sociálneho poistenia je to 6,5 % z hrubej mzdy. Zdravotné poistenie je 1 178 Kč a sociálne poistenie je 1 701 Kč, spolu 2 879 Kč.

Záloha sa vypočíta zo superhrubej mzdy zaokrúhlenej na celé stokoruny nahor. Superhrubá mzda je 26 156 + 8 894 = 35 050 Kč. Po zaokrúhlení je to 35 100 Kč. Následne je tento základ pre výpočet zálohy vynásobený sadzbou dane vo výške 15 % = 35 100 Kč x 0,15 = 5 265 Kč. Následne sa u daňovníka, ktorý má podpísané prehlásenie daňovníka k dani podľa § 38k ods. 4 vypočítaná záloha zníži o základnú zľavu na daňovníka vo výške 2 070 Kč mesačne a následne je možné odpočítať daňové zvýhodnenie vo výške 1 267 Kč. Záloha na daň z príjmov je teda 1 928 Kč. Úhrn zaplatených záloh je 23 136 Kč za rok 2018. Čistý príjem daňovníka je vypočítaný odpočítaním poistného plateného zamestnancom a zálohami na daň z príjmov od hrubej mzdy: 26 156 – 2 879 – 1 928 = 21 349 Kč.

Zdanenie príjmov zo samostatnej činnosti

Tento príjem spadá pod § 7 ods. 2 a) a celkové príjmy z tejto činnosti za rok 2018 boli 42 378 Kč Keďže pri tejto činnosti nevznikajú vysoké výdavky na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov, je výhodnejšie uplatniť paušálne výdavky. Na tento príjem je možné uplatniť paušálne výdavky podľa § 7 ods. 7 písm. d) vo výške 40 % z dosiahnutých príjmov. Uplatniteľné výdavky sú 16 951 Kč. Výška uplatniteľných paušálnych výdavkov v ČR závisí od druhu príjmov, v tomto prípade sú uplatniteľné výdavky nižšie ako v SR. Čiastkový základ dane je rozdielom príjmov a výdavkov: 42 378 – 16 951 = 25 426 Kč

Zdanenie príjmov z nájmu

Pri príjme z nájmu existuje rozdiel už pri zaradení príjmu do čiastkového základu dane. Kým v daňovej sústave SR tieto príjmy spadali pod § 6 ZDP spolu s príjmami z vydaného učebného textu, v ČR spadajú do čiastkového základu dane z nájmu podľa § 9 ZDP.

Ďalšou odlišnosťou je, že príjmy z nájmu bytu, ktorý je v bezpodielovom vlastníctve, sa podľa § 2 ods. 1 zdaňujú len u jedného z manželov. Pri § 9 existujú dva spôsoby uplatnenia výdavkov. Daňovník môže od príjmov odpočítať výdavky vynaložené na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov alebo uplatniť paušálne výdavky v hodnote 30 % z dosiahnutých príjmov.

Celkové príjmy za rok 2018 boli 82 058 Kč a skutočne vynaložené výdavky boli 52 312 Kč. Paušálne výdavky by bolo možné uplatniť len vo výške 24 617 Kč a preto táto možnosť nie je výhodná. Čiastkovým základom dane príjmov z nájmu je teda 29 746 Kč. Táto suma je síce o dosť vyššia v porovnaní so zdanením v SR, no je nutné poznamenať, že v prvom prípade ide o zdanenie polovice príjmov, kým v tomto prípade ide celkové príjmy z prenájmu. Teoreticky by bolo možné polemizovať o tom, ktorému z manželov by bolo výhodnejšie zdaniť tento príjem. Úroky na vkladnej knižke rovnako ako v SR spadajú do samotného základu dane a preto sa s nimi ďalej nebudem zaoberať.

Výpočet daňovej povinnosti

Pri výpočte čiastkového základu dane zo závislej činnosti, musíme hrubé príjmy navýšiť o poistné podobne, ako sa postupovalo pri výpočte záloh na daň.
Superhrubá mzda je teda 313 867 Kč + 106 715 Kč = 420 582 Kč

Základ dane pri príjmoch podľa § 7 - § 10 ZDP je 55 173 Kč a keďže pani Gajdošovej v minulých rokoch nevznikla daňová strata, základ dane zo všetkých príjmov po odpočítaní straty minulých rokov je 475 755 Kč. Základ dane sa zaokrúhľuje na celé stovky nadol a následné vynásobí sadzbou dane, ktorá je 15 %. Zaokrúhlený základ dane je 475 700 Kč a vypočítaná daň pred zľavami je 71 355 Kč. Základná zľava na daňovníka je 24 840 Kč ročne. Po jej uplatnení je daňová povinnosť 46 515 Kč, no ešte je možné uplatniť zľavu na dani v podobe daňového zvýhodnenia na deti vo výške 15 204 Kč. Keďže na zálohách bolo zaplatených 23 136 Kč, doplatok dane by bol 8 175 Kč. Kvôli príjmom zo samostatnej činnosti bude musieť pani Gajdošová doplatiť ešte 1 717 Kč na zdravotné poistenie.

5.1.3 POROVNANIE

V nasledujúcej tabuľke sú porovnané čiastkové základy dane a celová daňová povinnosť. Kvôli tomu, aby porovnávanie dávalo zmysel, príjmy z nájmu sú v tejto tabuľke prepočítané na rovnakom princípe ako pri výpočte v SR (rozdelenie príjmov a výdavkov na polovicu), príjmy aj výdavky boli rozdelené medzi manželov z dôvodu minimalizácie daňovej povinnosti.

Tabuľka č. 3: Porovnanie čiastkových základov dane z príjmov fyzických osôb

Porovnávaná veličina	SR (v Kč)	ČR (v Kč)
Závislá činnosť – celkové príjmy	313 867	313 867
- Poistné hradené zamestnávateľom	110 481	106 715
- Poistné hradené zamestnancom	41 481	31 669
- Mesačná záloha na daň z príjmov	2 769	1 928
- Čiastkový základ dane	272 386	420 582
Samostatná činnosť		
- Príjem z vydávania učebných textov	42 378	42 378
- Daňový výdavok k učebným textom	26 024	16 951
- Príjem z prenájmu	26 156	0
- Daňový výdavok k prenájmu	17 982	0
Prenájom – celkové príjmy	0	41 029
- Daňové výdavky	0	26 156
Celkový základ dane	200 751	460 882
Zaokrúhlený základ dane	200 700	460 800
Daň pred zľavami	38 143	69 120
Daň po odpočte zliav	Zarátané v zálohách	29 076
Zaplatené preddavky na daň	33 222	23 136
Doplatok na dani	4 921	5 940
Celková daňová povinnosť	38 143	29 076

Najdôležitejšie dopady rozdielov pri výpočte daňovej povinnosti je možné pozorovať v tabuľke hore. V SR sú hodnoty poistného odvádzaného zamestnancom vyššie, ako tomu je v ČR z dôvodu vyššej sadzby. Taktiež je v SR vyššia hodnota preddavkov, kvôli uplatneniu zliav na daňovníka a daňového zvýhodnenia na deti v ČR. Naopak je nižší čiastkový základ dane, pretože v SR sa základ dane vypočítava z hrubej mzdy zníženej o poistné zaplatené zamestnancom, v ČR sa naopak navyšuje o poistné zaplatené zamestnávateľom. Ďalším pozorovaným rozdielom je daňový výdavok z vydávania učebných textov. Kým v SR je paušálnym výdavkom 60 % z dosiahnutých príjmov, v ČR je to pri tomto druhu príjmu len 40 % z príjmov. V SR sú navyše príjmy z prenájmu zaradené do toho istého čiastkového základu dane ako vydávanie učebných textov, kým v ČR spadajú pod samostatný čiastkový základ dane. Rozdiel je možné pozorovať aj v rozdielnej výške príjmov a výdavkov pri príjmoch z prenájmu. Je tomu tak z dôvodu, že v SR sú príjmy z prenájmu oslobodené vo výške 500 € (12 822 Kč). Pomerovo sú ale znížené aj vynaložené výdavky. Celkový základ dane v oboch krajinách zvýšil o čiastkové základy dane z ostatných paragrafov daní z príjmov, no následne bola v SR odpočítaná nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka, ktorá predstavuje hlavnú zložku znižovania daňovej povinnosti v SR. Kvôli jej výške došlo k zníženiu celkového základu dane v SR. Po následnom zaokrúhlení na celé stovky nadol bola vypočítaná daň pred zľavami. Hoci je v ČR jej hodnota takmer dvojnásobná, po uplatnení zliav a započítaní zaplatených preddavkov na daň je hodnota doplatku na dani takmer rovnaká. Je to tak kvôli tomu, že zľavy na dani sú primárnym nástrojom na znižovanie daňovej povinnosti v ČR, kým v SR majú oveľa menší vplyv na výpočet výslednej daňovej povinnosti. Keďže boli ale zaplatené preddavky v SR o 10 086 Kč vyššie, celková daňová povinnosť za zdaňovacie obdobie bola v SR o 9 067 Kč vyššia ako v ČR.

5.2 ANALÝZA DOPADOV ZDANENIA PRÍJMOV NA PRÁVNICKÚ OSOBU

V tejto časti aplikujeme porovnávanú legislatívu pri výpočte dane z príjmov právnických osôb na konkrétnu spoločnosť a poukážeme na rozdiely sprevádzajúce výpočet tejto daňovej povinnosti. Týmto by som sa chcel poďakovať spoločnosti Finstat analyzujúcej finančné výsledky firiem za poskytnutie údajov o Spoločnosti, na ktorej výsledky budem aplikovať daňovú legislatívu Českej republiky a Slovenskej republiky.

V prvom rade si povieme niečo o spoločnosti, na ktorú budeme legislatívu aplikovať. Jedná sa o slovenskú spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorú kvôli anonymite budeme v nasledujúcich častiach nazývať len „Spoločnosť". Spoločnosť bola založená v roku 1993 a jej hlavnou činnosťou je predaj a servis nízkozdvižných vozíkov a zdvíhacej techniky s dôrazom na rýchly a kvalitný servis. Spoločnosť zamestnáva 2 zamestnancov.

Spoločnosti sa v posledných rokov celkom darilo. Od roku 2010 tržby narástli z takmer 54 000 € (1 384 722 Kč) až na 197 000 € (5 051 671 Kč) v roku 2018. Najväčší podiel na tom má strojnásobenie tržieb v roku 2011 kvôli rozsiahlym investíciám v roku 2010 a následný pomalší každoročný rast. Dosahovaný zisk taktiež kopíruje vývoj tržieb. Vysokú stratu zapríčinenú rozsiahlymi investíciami v roku 2010 vystriedal zisk, ktorý sa v nasledujúcich obdobiach pohyboval okolo sumy 20 000 € (512 860 Kč). V roku 2018 dosiahla spoločnosť zisk 22 491 € (576 737 Kč).

Výnosy spoločnosti z hospodárskej činnosti:

- tržby zo služieb (55 %),
- tržby z predaja tovaru (41 %),
- tržby z predaja majetku (4 %).

Náklady spoločnosti na hospodársku činnosť:

- spotreba materiálu a energie (29 %),
- náklady na obstaranie tovaru (33 %),
- služby (14 %),
- mzdové náklady (15 %),
- ostatné (9 %).

Pri výpočte daňovej povinnosti budeme vychádzať z výsledku hospodárenia pred zdanením vo výške 29 117,7 € (746 665 Kč). K nemu pripočítame položky zvyšujúce výsledok hospodárenia a odpočítame položky znižujúce výsledok hospodárenia a každú položku si popíšeme.

5.2.1 ZDANENIE V DAŇOVEJ SÚSTAVE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Prvotne popíšeme priebeh zdanenia v SR a následne na dané dáta aplikujeme daňovú legislatívu platnú v ČR 2018.

K výsledku hospodárenia Spoločnosti vo výške 29 117,7 € (746 665 Kč) sú pripočítané výdavky, ktoré nie sú daňovými výdavkami vo výške 2 422,28 € (62 115 Kč). Tie sú zložené z viacerých položiek:

- Spotreba pohonných látok presahujúca sumu určenú na základe spotreby vo výške 537,49 € (13 783 Kč). Pri účtovaní nákladov na pohonné hmoty sa môže paušálne uplatňovať spotreba vo výške 80 % z preukázateľného nákupu pohonných látok. Zvyšných 20 % predstavuje položku zvyšujúcu výsledok hospodárenia.
- Výdavky neuznané za daňové výdavky podľa § 19 ods. 2 písm. t) ZDP vo výške 1 884,79 € (48 332 Kč). Pri využívaní majetku, ktorý môže mať charakter osobnej potreby, je daňový výdavok uznaný len v pomernej časti, v akej sa využíva na dosiahnutie zdaniteľných príjmov. Zákon umožňuje uplatniť si paušálne výdavky v výške 80 % z celkových výdavkov. Zvyšná čiastka je položka zvyšujúce základ dane. (Brnová, Vidová, Murínová, 2019, str. 260)

Ďalšou položkou zvyšujúcou výsledok hospodárenia sú sumy, ktoré neboli zaplatené do konca zdaňovacieho obdobia vo výške 225 € (5 770 Kč). Ide o nákladové položky, ktoré sú daňovými výdavkami až po zaplatení. V tomto prípade šlo o nezaplatený prenájom hnuteľnej veci. Spolu položky zvyšujúce výsledok hospodárenia dosahujú hodnotu 2 647,28 € (67 884 Kč).

Medzi položkami znižujúcimi výsledok hospodárenia patria sumy podľa § 17 ods. 19 zákona v znení účinnom do 31. decembra 2014, podľa § 52 ods. 12 a § 17 ods. 19 zákona, ktoré boli zaplatené v zdaňovacom období, ak nie sú súčasťou sumy v r. 100 vo výške 210 € (5 385 Kč). Do konca roka 2014 platilo, že ak daňovník neuhradil pokuty a penále do konca zdaňovacieho obdobia, boli v danom období položkou zvyšujúcou výsledok hospodárenia. Ak daňovník v nasledujúcom účtovnom období pokutu uhradil, v tomto období bola táto suma položkou znižujúcou výsledok hospodárenie. Podľa aktuálnej legislatívy sú všetky pokuty a penále položkou zvyšujúcou VH bez ohľadu na to, či boli uhradené. V skutočnosti šlo o pokuty, ktoré boli po splatnosti približne 4 roky.

Základom dane po úprave o položky je suma vo výške 31 554,98 € (809 164 Kč). Keďže spoločnosť v posledných 4 rokoch nemala daňovú stratu, základ dane znížený o odpočet daňovej straty je taktiež 31 554,98 € (809 164 Kč).

Po vynásobení sadzbou dane z príjmov právnických osôb vo výške 21 % je daň pred uplatnením úľav na dani 6 626,54 € (169 924 Kč).

5.2.2 ZDANENIE V DAŇOVEJ SÚSTAVE ČESKEJ REPUBLIKY

Pri aplikácii daňovej legislatívy platnej v ČR budeme vychádzať z rovnakého výsledku hospodárenia vo výške 746 665 Kč. Postup výpočtu je takmer zhodný, rozdiely sú skôr v pripočítateľných a odpočítateľných položkách.

K výsledku hospodárenia sú pripočítané výdavky, ktoré nie sú daňovými výdavkami v úhrnnej výške 19 693 Kč. Oproti SR tam nepatrí spotreba pohonných látok presahujúca paušálne uplatňovanú spotrebu, keďže Spoločnosti bolo výhodnejšie uplatňovať paušálne výdavky na dopravu. Ďalším rozdielom sú výdavky neuznané za daňové výdavky. V ČR legislatíva

neumožňuje uplatnenie paušálnych výdavkov, ak je majetok využívaný aj na súkromné účely pri hnuteľnom majetku. Vznikol ale iný výdavok: Keďže je auto používané aj na súkromné účely, je možné paušálny výdavok na dopravu uplatniť len vo výške 80 % z tejto čiastky. Položkou zvyšujúcou výsledok hospodárenia teda bude suma prevyšujúca krátený paušálny výdavok na dopravu podľa § 25 ods. 1 písm. zt) vo výške 12 000 Kč = 20 % z paušálnych výdavkov na dopravu. Ďalšou položkou zvyšujúcou výsledok hospodárenia sú rezervy na nevyčerpanú dovolenku. Kým v SR sú tieto rezervy zákonné a tým pádom sú daňovo uznateľným výdavkom, v ČR tomu tak nie je. Rezervy na nevyčerpanú dovolenku sú tvorené vo výške 300 € (7 693 Kč).

Položka, ktorú je možno pripočítať k výsledku hospodárenia podľa legislatívy ako v SR tak aj v ČR sú sumy, ktoré neboli zaplatené do konca zdaňovacieho obdobia vo výške 5 770 Kč. Spolu dosahujú položky zvyšujúce výsledok hospodárenia 25 463 Kč.

Penále, ktoré znižovali výsledok hospodárenia v daňovej sústave SR nie je možné využiť aj v ČR, keďže nezaplatené pokuty či penále po zaplatení neznižujú výsledok hospodárenia.

Základ dane po úprave o pripočítateľné a odpočítateľné položky je suma vo výške 772 128 Kč. Tak ako v SR spoločnosť v posledných rokoch nedosiahla daňovú stratu, ktorú by si na základe legislatívy mohla uplatňovať, preto je základ dane po odpočte daňovej straty tiež 772 128 Kč.

Po vynásobení sadzbou dane z príjmov právnických osôb vo výške 19 % je daň pred uplatnením zliav na dani 146 704,32 Kč. Z dôvodu, že daňovník nemá žiadne uplatniteľné zľavy na dani, je aj výsledná daňová povinnosť suma 146 704,32 Kč.

Tabuľka č. 4: Porovnanie výpočtu daňovej povinnosti

Porovnávaná veličina	Slovenská republika	Česká republika
Výsledok hospodárenia	746 665 Kč	746 665 Kč
Pripočítateľné položky úhrn	67 884 Kč	25 463 Kč
- Výdavky, ktoré nie sú daňovými výdavkami	62 115 Kč	19 693 Kč
- Výdavky, ktoré sú daňovým výdavkom až po zaplatení	5 770 Kč	5 770 Kč
Odpočítateľné položky úhrn	5 385 Kč	0 Kč
Základ dane po úprave o položky	809 164 Kč	772 128 Kč
Základ dane po uplatnení daňovej straty	809 164 Kč	772 128 Kč
Vypočítaná daňová povinnosť	169 924 Kč	146 704,32 Kč

5.2.3 POROVNANIE

Rovnako ako pri zdanení príjmov fyzických osôb v Českej republike vyšla aplikácia legislatívy na konkrétneho daňovníka v prospech daňovej sústavy Českej republiky. Pri právnických osobách je tento rozdiel vyšší, no vychádzali sme z rovnakého základu dane, ktorý by pravdepodobne v rámci sústav vyšiel odlišne a primárne bol aplikovaný rozdiel medzi položkami zvyšujúcim a položkami znižujúcimi výsledok hospodárenia. Taktiež je podstatné, v akej sfére daná právnická osoba podniká, pretože od toho sa taktiež odvíja uplatniteľnosť konkrétnych položiek upravujúcich výsledok hospodárenia.

ZÁVER

Témou diplomovej práce bola komparácia daňových systémov Českej republiky a Slovenskej republiky so zameraním na daň z príjmov. Teoretická časť sa zaoberala priblížením daňového systému, následne popisom problematiky zdaňovania v oboch daňových sústavách. V praktickej časti boli sumarizované najdôležitejšie rozdiely zdaňovania príjmov fyzických a právnických osôb a následne bola legislatíva aplikovaná na konkrétne daňové subjekty – fyzickú a právnickú osobu.

Cieľom práce bolo vykonať porovnanie daňového systému Českej republiky a Slovenskej republiky so zameraním na daň z príjmov. Ďalším krokom bola identifikácia kladov a záporov oboch daňových systémov, následné zhodnotenie daňového zaťaženia konkrétnych daňovníkov a prípadné odporúčania k daňovej optimalizácii týchto subjektov.

V prvej kapitole boli popísané daň a daňový systém, funkcie daní, daňové zásady, členenie daní a základné konštrukčné prvky dane. Táto časť mala za úlohu priblížiť princípy zdaňovania a ich úlohu v súčasnosti.

Druhá a tretia kapitola boli zamerané na príjmové dane a ich legislatívnu úpravu v Českej a Slovenskej republike. Prvou analyzovanou daňou bola daň z príjmov fyzických osôb, pri ktorej bolo postupne popísané, kto je subjektom dane, čo spadá do predmetu dane a ktoré príjmy sú od dane oslobodené. Nemenej dôležitou časťou bolo stanovenie základu dane, nezdaniteľných častí základu dane, sadzieb dane či popis zliav na dani a daňového priznania. Druhou analyzovanou daňou bola daň z príjmov právnických osôb. Štruktúra popisu je takmer rovnaká s prvou popisovanou daňou, líšiaca sa iba v detailoch.

Vo štvrtej kapitole boli sumarizované rozdiely medzi daňami. Kvôli dlhej spoločnej histórii sa konštrukčné prvky dane až tak nelíšia, no rozdiely napriek tomu existujú. Najprv boli zhrnuté najdôležitejšie rozdiely dane z príjmov fyzických osôb. Pri subjekte dane, predmete dane a príjmoch, ktoré nie sú predmetom dane, sú len minimálne rozdiely. Pri oslobodení je možné nájsť rozdielov viac, keďže je táto časť pomerne rozsiahla. Medzi najvýraznejšie rozdiely je možné zaradiť časový test oslobodenia alebo oslobodenie pri zaradení nehnuteľností do obchodného majetku v posledných rokoch od vyradenia. Významné sú aj bezúplatné príjmy ČR, ktoré sú po splnení zákonom stanovených podmienok oslobodené od dane. V SR mnohé z týchto príjmov ani nie sú predmetom dane.

Medzi najvýraznejšie rozdiely dane z príjmov fyzických osôb možno jednoznačne zaradiť základ dane z príjmov zo závislej činnosti. Kým v ČR ide o hrubú mzdu navýšenú o poistné platené zamestnávateľom, v SR sa od hrubej mzdy odpočíta poistné odvádzané zamestnancom. Ďalším rozdielom je uplatňovanie paušálnych výdavkov pri samostatnej činnosti. Kým v ČR závisí uplatniteľná výška od druhu príjmu, v SR je určená ako 60 % z dosiahnutých príjmov. Ďalším rozdielom je daňová strata. Kým v ČR je možné daňovú stratu vykázať pri príjmoch zo samostatnej činnosti a z nájmu, v SR je možné daňovú stratu nielen vykázať ale aj uplatniť len pri aktívnych príjmoch. V ČR je možné daňovú stratu uplatniť pri príjmoch zo samostatnej činnosti, kapitálového majetku, nájmu a ostatných činností. Relatívne ťažko porovnateľné boli nezdaniteľné časti základu dane, keďže majú v oboch systémoch odlišnú funkciu. Kým v SR slúžia ako hlavný nástroj na zníženie daňovej povinnosti, v ČR nie je ich význam až tak

podstatný. Naopak, v SR nemajú veľký význam zľavy na dani, kým v ČR je to hlavný nástroj na zníženie daňovej povinnosti. Jedinou porovnateľnou zľavou na dani je daňové zvýhodnenie na dieťa, pričom v ČR je táto zľava oveľa vyššia. Sadzba dane je ďalším rozdielom medzi týmito daňami. V ČR je sadzba dane 15 %, o 4 % nižšia ako je tomu v SR. Obe krajiny majú určitú formu progresívneho zdanenia, ktoré sa líšia hlavne rozdielnou hranicou pre uplatnenie.

Keďže je pani Gajdošová zbehlá v problematike daní, jej príjmy nie je podľa legislatívy SR možné viac optimalizovať. Ako odporúčanie v rámci daňovej optimalizácie v ČR by bolo pre pani Gajdošovú výhodnejšie uplatňovať skutočne vynaložené výdavky na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov z dôvodu nižšej paušálnej sadzby.

Postup zdaňovania príjmov právnických osôb je v oboch sústavách podobnejší, ako pri zdaňovaní príjmov fyzických osôb. Podobne, ako tomu bolo pri fyzických osobách, sú subjekt dane a predmet dane veľmi podobné. Medzi prvé významnejšie rozdiely je možné zaradiť podiel na zisku, ktorý v SR podľa § 12 ods. 7 písm. c) nie je predmetom dane, zatiaľ čo v ČR do predmetu dane spadá, no za určitých podmienok je podľa § 19 od dane oslobodený. Postup výpočtu základu dane je taktiež veľmi podobný, líši sa najmä v položkách upravujúcich výsledok hospodárenia. Kým v SR sa jedná o všeobecne vymedzené sumy, v ČR je to relatívne rozsiahly taxatívny výpočet. Ďalším rozdielom je uplatnenie daňovej straty. V ČR je to možné počas 5 rokov podmienené jedine dostatočne vysokým základom dane, v SR musí ísť rovnomerné čiastky odpočítané počas 4 bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období. Aj v tomto prípade sa sadzba dane líši, no rozdiel je menší, ako tomu bolo pri dani z príjmov fyzických osôb. V ČR je základná sadzba dane 19 %, kým v SR až 21 %. Ďalšie rozdiely je možné nájsť pri daňovo uznateľných výdavkoch, no v tejto práci sa kvôli rozsahu vychádzalo z výsledku hospodárenia, preto nie je problematika daňových nákladov tak dôležitá.

Ako odporúčanie smerujúce k daňovej optimalizácii by som Spoločnosti odporučil zakúpenie vlastných priestorov, keďže má veľké množstvo finančných prostriedkov a aktuálne nevlastní žiaden dlhodobý hmotný majetok a tým pádom uplatňuje odpisy len z hnuteľného majetku. Kvôli zastaranému vybaveniu by bolo dobrým krokom taktiež investícia do prístrojov a zariadení, ktoré sú využívané pri opravách a servise. Tým by vznikla nielen možnosť využívania odpisov, no došlo by k zvýšeniu efektivity a zníženiu nákladov na energie.

Pri aplikácie na konkrétne daňové subjekty vyšiel pri fyzickej osobe mierne vyšší doplatok na dani v Českej republike. Naopak celková daňová povinnosť vyšla takmer o tretinu nižšia ako v Slovenskej republike. Hlavnými dôvodmi boli zľavy na dani a ich väčší dopad ako uplatnenie nezdaniteľného základu dane na daňovníka v SR, a to napriek možnosti oslobodenia príjmov z nájmu vo výške 500 € v a možnosti uplatniť vyššie paušálne výdavky pri vydávaní učebných textov v SR. Nie je ale možné vychádzať z jedného príkladu, na komplexné porovnanie by bolo nutné do analýzy dopadov zahrnúť väčšie množstvo subjektov, aby výsledok podával relevantné informácie.

Pri výpočte daňovej povinnosti právnickej osoby vyšla nižšia daňová povinnosť v Českej republike, no to záviselo najmä od uplatnenia pripočítateľných a odpočítateľných položiek pri výsledku hospodárenia. Výpočet daňovej povinnosti právnickej osoby začína totiž už pri optimalizácii príjmov a daňových výdavkov, čomu sa kvôli obmedzenému rozsahu práce

nedalo venovať. Taktiež do vysokej miery závisí na odvetví a konkrétnej činnosti, v ktorej daňovník podniká. Pri právnickej osobe je potrebné vziať do úvahy omnoho väčšie množstvo faktorov, ktoré sa priamo netýkajú zdaňovacieho procesu, ako tomu je pri fyzickej osobe.

Hoci pri oboch prípadoch vyšla výhodnejšie Česká republika, z výsledkov tejto práce nie je možné jednoznačne povedať, ktorý systém zdaňovania je pre daňovníka výhodnejší kvôli komplexnosti systému a variácii daňovníkov naprieč sústavami. Táto práca ale môže slúžiť ako nástroj na zjednodušené porovnanie legislatív a poukáže na to, ktoré časti zdaňovania sú v ktorej sústave výhodnejšie pre konkrétneho daňovníka.

Medzi klady Českej daňovej sústavy možno považovať zľavy na dani, ktoré predstavujú hlavný nástroj na zníženie daňovej povinnosti. Do tejto kategórie patrí aj daňové zvýhodnenie na dieťa, ktorého uplatniteľná výška v SR je práve negatívnom. V Slovenskej republike je výška daňového zvýhodnenia 6 634 Kč na dieťa po splnení zákonom stanovených podmienok, pričom v ČR je to viac než dvojnásobok na prvé dieťa a následne sa dokonca táto čiastka zvyšuje. Za nevýhodu zdaňovania v ČR je možné považovať výpočet základu dane z príjmov navýšených o zdravotné a sociálne poistenie, kvôli ktorému platí zamestnanec daň aj z poistného, ktoré za neho odvádza zamestnávateľ. Výhodou príjmových daní v ČR je aj ich sadzba. Hoci pri fyzických osobách je percentuálny rozdiel vyšší v prospech ČR, postup výpočtu sa priveľmi líši, aby bolo možné porovnávať len sadzbu dane. Pri právnických osobách je postup zdaňovania takmer zhodný, a preto môže byť spolu s ďalšími faktormi nižšia sadzba dôvodom na preferovanie Českej republiky pred Slovenskou republikou. V Slovenskej republike je výhodou, že podiely na zisku právnickej osoby nie sú predmetom dane a podliehajú len zdravotnému poisteniu.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

Bibliografia

[1.] BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo na Slovensku.* Bratislava: Epos, 2015. ISBN 978-80-562-0091-9.

[2.] BÁNOCIOVÁ, Anna, Lucia MIHÓKOVÁ, Slavomíra MARTINKOVÁ a Martin ZORIČÁK. *Dane podnikateľských subjektov v podmienkach Slovenskej praxe.* Košice: ELFA, 2018. ISBN 978-80-8086-267-1.

[3.] BRNOVÁ, Miroslava, Michaela VIDOVÁ a Mária MURÍNOVÁ. *Daň z príjmu: zákon po novelách s komentárom.* Žilina: Poradca, 2019, 24. ročník (2019/07-08). ISSN 1335-1583.

[4.] BURÁK, Emil. *Daňovníctvo: daňová teória, daňová politika a daňové riziká*. Trenčín: Inštitút aplikovaného manažmentu, 2016. ISBN 978-80-89600-26-7.

[5.] DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2018.* 15. vydání. Praha: Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0869-5.

[6.] DUŠEK, Jiří. *Daně z příjmů 2017: přehledy, daňové a účetní tabulky.* 12. vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0421-5.

[7.] DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob,* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-125-5.

[8.] HNÁTEK, Miloslav. *Zcela legální daňové triky: pro podnikatele, svobodná povolání, pronajímatele, zaměstnance, studenty, seniory.* 2. rozšířené vydání. Praha: Esap, 2018. ISBN 9788090589964.

[9.] KOMRSKOVÁ, Sofia a Helena STUCHLÍKOVÁ. *Abeceda zdaňování veřejně prospěšného poplatníka.* Olomouc: Anag, 2016. ISBN 978-80-7554-051-5.

[10.] KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-841-3.

[11.] KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Systém a správa daní v ČR*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2017. ISBN 978-80-213-2780-1.

[12.] LOŠŤÁK, Milan a Petr PELECH. *Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti za rok 2016*. 21., aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2016. ISBN 978-80-7554-054-6.

[13.] LOŠŤÁK, Milan a Petr PELECH. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2016*. 24. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2016. ISBN 978-80-7263-995-3.

[14.] NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 4., aktualizované a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-626-6.

[15.] PELECH, Petr a Iva RINDOVÁ. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018*. 26. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2018. ISBN 978-80-7554-114-7.

[16.] PELC, VLADIMÍR a PETR PELECH. Daně z příjmů s komentářem 2018. 17. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2018. ISBN 978-80-7554-144-4.

[17.] ŠIROKÝ, J. a kol. Daňové teorie – s praktickou aplikací. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, ISBN 978-80-7400- 005-8. S. 58 – 59.

[18.] ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-315-0.

[19.] VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2018*. 14., aktualizované vydání. Praha: Vox, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2.

[20.] VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-926-8.

[21.] VYŠŇOVSKÁ, Jitka. *Daň z príjmov v príkladoch a úlohách*. Prešov: Rokus, 2016. ISBN 978-80-89510-49-8.

Internetové zdroje:

[1.] ČERNEGOVÁ, Anna. *Daňový bonus na dieťa* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-2018

[2.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Kurzy devízového trhu za rok 2017* [online]. 2018 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/prumerne_mena.html?mena=EUR

[3.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Kurzy devízového trhu za rok 2018* [online]. 2019 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/prumerne_mena.html?mena=EUR

[4.] Finančná správa: *Lehota na podanie daňového priznania* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/informovanie-dan-prijem-fo#LehotyNaPodanie

[5.] Finančná správa: *Paušálne výdavky* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/slobodne-povolania#PausalneVydavky

[6.] Finančná správa: *Daňová strata* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Aktualne/DP/DPPO/2019/2019.03.27_dan_strata.pdf

[7.] Finančná správa: *Výročná správa za rok 2017* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocne_spravy/2018.04.10_vyr_spr_2017.pdf

[8.] Finančná správa: *Ročné zúčtovanie* dane [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z:

https://podpora.financnasprava.sk/808709-Povinnos%C5%A5-zamestn%C3%A1vate%C4%BEa-vykona%C5%A5-ro%C4%8Dn%C3%A9-z%C3%BA%C4%8Dtovanie

[9.] Finančná správa: *Daň z príjmov fyzických osôb* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/informovanie-dan-prijem-fo

[10.] Finančná správa: *Daňové výdavky* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/pravnicke-osoby/informovanie-dan-prijem-po#DanoveVydavky

[11.] Finančná správa: *Zdaňovacie obdobie PO* [online]. 2018 [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/pravnicke-osoby/informovanie-dan-prijem-po#ZdanovacieObdobie

[12.] Finančná správa: *Odpočet výdavkov na výskum a vývoj* [online]. 16.10.2018 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Aktualne/DP/2018.10.16_ulava_dan.pdf

[13.] Finanční správa: *Údaje z výběru daní* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/analyzy-a-statistiky/udaje-z-vyberu-dani

[14.] Finanční správa: *Popis daňového systému* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr/popis-systemu

[15.] Finanční správa: *Podávaní daňového přiznání* [online]. 2018 [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby-poplatnik/obecne-informace#2podavani

[16.] Finanční správa: *Podávaní daňového přiznání* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pravnicke-osoby/obecne-informace#podavani

[17.] Finanční správa: *Údaje z registru daňových subjektů* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/cs/dane/analyzy-a-statistiky/udaje-z-registru-danovych-subjektu

[18.] GLAZELOVÁ, Ivana. *Pripočítateľné a odpočítateľné položky* [online]. 12.10.2017 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.uad.sk/33/pripocitatelne-a-odpocitatelne-polozky-v-prikladoch-z-pohladu-zakona-o-dani-z-prijmov-v-roku-2017-uniqueidmRRWSbk196FPkyDafLfWAGlzKWzDF8GqxF36x5_YqjPPt1NDzkYSKA/

[19.] JAKUBSKÝ, Radek. *Daň ad valorem* [online]. 2016 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: http://www.daneaucetnictvi.com/dane/dan-ad-valorem.htm

[20.] SENEŠI, Norbert. *Životné minimum* [online]. 7. 6. 2017 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/3293/category/uctovnictvo/article/zivotne-minimum-2017-2018.xhtml

[21.] TAVERNISE, Sabrina. *W.H.O. Urges Tax on Sugary Drinks to Fight Obesity* [online]. 12. 10. 2016. Dostupné z: https://www.nytimes.com/2016/10/12/health/sugar-drink-tax-world-health-organization.html?_r=0,%202016

[22.] Trading economics*: Czech Republic Corporate Tax Rate* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://tradingeconomics.com/czech-republic/corporate-tax-rate

[23.] Trading economics: *Czech Republic Personal Income Tax Rate* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://tradingeconomics.com/czech-republic/personal-income-tax-rate

[24.] Trading economics*: Corporate Tax Rate* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://tradingeconomics.com/slovakia/corporate-tax-rate

[25.] Trading economics: *Personal Income Tax Rate* [online]. 2018 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://tradingeconomics.com/slovakia/personal-income-tax-rate

ZOZNAM POUŽITÝCH GRAFOV

Graf č. 1: Vývoj sadzby dane z príjmov fyzických osôb v Českej republike, str. 32

Graf č. 2: Vývoj sadzby dane z príjmov právnických osôb v Českej republike, str. 39

Graf č. 3: Vývoj sadzby dane z príjmov fyzických osôb v Slovenskej republike, str. 53

Graf č. 4: Vývoj sadzby dane z príjmov právnických osôb v Slovenskej republike, str. 60

Graf č. 5: Vývoj sadzby dane z príjmov fyzických osôb v ČR a SR, str. 69

Graf č. 6: Vývoj sadzby dane z príjmov právnických osôb v ČR a SR, str. 72

ZOZNAM POUŽITÝCH SCHÉM

Schéma č. 1: Daňová sústava Českej republiky, str. 19

Schéma č. 2: Kategorizácia príjmov podľa predmetu dane, str. 24

Schéma č. 3: Oslobodenie bezúplatných príjmov, str. 25

Schéma č. 4: Daňová sústava Slovenskej republiky, str. 43

ZOZNAM POUŽITÝCH TABULIEK

Tabuľka č. 1: Výpočet čiastkového základu dane z príjmov z nájmu, str. 76

Tabuľka č. 2: Prehľad jednotlivých príjmov podľa ZDP SR, str. 77

Tabuľka č. 3: Porovnanie čiastkových základov dane z príjmov fyzických osôb, str. 83

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

CP – cenný papier
ČR – Česká republika
ČZD – čiastkový základ dane
DP – daňové priznanie
DPFO – daň z príjmov fyzických osôb
DPH – daň z pridanej hodnoty
DPPO – daň z príjmov právnických osôb
DPS – doplnkové penzijné sporenie
EHP – Európsky hospodársky priestor
EU – Európska únia
FO – Fyzická osoba
k. s. – komanditná spoločnosť
NBS – Národná banka Slovenska
NOZ – Nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.)
OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OR – obchodný register
PO – Právnická osoba
PPŠP – penzijné pripoistenie so štátnym príspevkom
RZ – ročné zúčtovanie
Sb. – sbírky
SR – Slovenská republika
SZP – zákonné poistné na sociálne a zdravotné poistenie
VH – výsledok hospodárenia
VPP – verejne prospešný poplatník
v. o. s. – Verejná obchodná spoločnosť
VUC – vyšší územný celok
ZDP – zákon o dani z príjmov
ZTP/P – zvlášť ťažké postihnutie so sprievodcom
Z. z. – Zbierka zákonov

ZOZNAM POUŽITÝCH PRÍLOH

Príloha č. 1:

Klasifikácia daní podľa metodiky OECD

1000 Dane z dôchodku, ziskov a kapitálových výnosov

- 1100 Dane z dôchodku, ziskov a kapitálových výnosov od jednotlivcov
  - 1110 Z príjmov a zo zisku
  - 1120 Z kapitálových výnosov
- 1200 Dane z dôchodku, ziskov a kapitálových výnosov od spoločnosti
  - 1210 Z príjmov a zo ziskov
  - 1220 Z kapitálových výnosov
- 1300 Položky, ktoré nie je možné jednoznačne zaradiť medzi 1100 a 1200

2000 Príspevky na sociálne zabezpečenie

- 2100 Zamestnanci
- 2200 Zamestnávatelia
- 2300 Samostatne zárobkovo činná osoba nebo nezamestnaná
- 2400 Nezaraditeľné do 2100, 2200 a 2300

3000 Dane z miezd a pracovných síl

4000 Dane majetkové

- 4100 Pravidelné dane z nehnuteľného majetku
  - 4110 Domácností
  - 4120 Ostatní
- 4200 Pravidelné dane z čistého imania
  - 4210 Jednotlivci
  - 4220 Spoločnosti
- 4300 Dane z nehnuteľností dedičské a darovací
  - 4310 Dane z nehnuteľností a dedičské
  - 4320 Dane darovacie
- 4400 Dane z finančných a kapitálových transakcií
- 4500 Ostatní nepravidelné dane z majetku
  - 4510 Z čistého imania

4520 Ostatní nepravidelné

4600 Ostatní pravidelné dane z majetku

5000 Dane z tovarov a služieb

5100 Dane z výroby, predajov, prevodov, leasingu a dodavok tovarov a úpravy tovarov

5110 Dane všeobecné

5111 Daň z pridanej hodnoty

5112 Dane predajné (obratové)

5113 Ostatní všeobecné dane z tovarov a služieb

5120 Dane zo špeciálnych tovarov a služieb

5121 Spotrebné dane

5122 Zisky z fiškálnych monopolov

5123 Cla a dovozní dane

5124 Vývozní dane

5125 Dane z investičných tovarov

5126 Dane zo špeciálnych služieb

5127 Ostatní dane z medzinárodného obchodu a transakcií

5128 Ostatní dane zo špeciálnych tovarov a služieb

5130 Nezaraditeľné do skupín 5110 až 5120

5200 Dane z používania alebo povolenia používania tovarov alebo vykonávania určitých činností

5210 Pravidelné dane

5211 Platené domácnosťami z motorových vozidiel

5212 Platené ostatnými subjektmi z motorových vozidiel

5213 Ostatní pravidelné dane

5220 Nepravidelné dane

5300 Nezaraditeľné do skupín 5100 a 5200

6000 Ostatní dane

6100 Platené výhradne podnikmi

6200 Platené inými subjektmi než podnikmi alebo neidentifikovateľné

Dostupné z: ŠIROKÝ, J. a kol. Daňové teorie – s praktickou aplikací, 2008